kadınlara mahsus gazete

PAZARTESİ

ŞUBAT 2004 SAYI: 87 2.000.000 TL

Jülide Kural:

yaşasın hayat!

- TCK'da değişiklik: Cinsel yönelim maddesi eklendi
- Zeynep Aksoy: Çekirdek aile yok olmalı!
- Kadın örgütleri töre cinayetlerini değerlendirdi
- Bir dünya şampiyonu: Nuran Pehlivan

ISSN 1300-8536

kadından kadına ortaya çıkan

PAZARTESİ

Sahibi *Kadın Kültür ve İletişim Vakfı*

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü *Ayşe Düzkan*

Yayın Yönetmeni *Beyhan Demir*

Görsel Yönetmen *Ömer Süvari*

Adres *Abdullah Sokak No:9 Beyoğlu-İstanbul*

Tel-Faks *0 212 249 5959 / 0 212 245 8358*

GSM *0 532 510 09 65*

E-Posta *pazartesi@pazartesi.org*

pazartesidergi@mynet.com

Katkıda Bulunanlar

Amy Spengler, Ayşe Düzkan, Ayşegül Babalık, Ayşe Kısmet, Ayşegül Oğuz, Ayten Ağırdemir, Ceren Ünlü, Deniz Demir, Devrim Gökçek, Emek Ergun, Eylem Polat, Firdevs Hoşer, Gülfer Akkaya, Handan Çağlayan, Handan Koç, Hatice Tekdal, Haziran, Marina Crespin, Mürüvet Yılmaz, Lale Aykent Tunçman, Nazan Askeran, Necla Akgökçe, Nermin Yıldırım, Nilgün, Nur Balkanlı, Özgen Altaş, Özgün Akduran, Sırma Koksal, Şirin Tekeli, Ülkü, Yelda Yücel

Renk Ayrımı *Arda Grafik*

Baskı *Mart Matbaacılık Sanatları (212) 321 2300*

Dağıtım *Yay-Sat*

ABONE FORMU

Pazartesi'yi güçlendirmek için daha fazla kadına ulaşmaya ihtiyacımız var.
10 abone bulana bir kitap veriyoruz.

Abone olmak istiyorum

Adı Soyadı .....
Adres .....
Telefon .....
E-Posta .....
Abone Süresi *1 yıl ( ) 6 ay ( )*
Başlangıç Tarihi .....

Türkiye içi
Yıllık 24 milyon, altı aylık 12 milyon
Aboneler için posta çek numarası: 662965
Bağışlarınız için T. İş Bankası Taksim Şubesi
Hesap No: 1052 30000 758921 Beyhan Demir

Yurtdışı
Yıllık 40 Euro 6 aylık 25 Euro

Döviz Hesabı
T. İŞ Bankası Taksim Şubesi Hesap No:
1052 301000 3330429
Beyhan Demir

*Abone ücretini yatırdığınıza dair belgeyi ve abone formunu bize gönderin, biz de her ay **Pazartesi**'nizi gönderelim.*

Merhaba,

Geçtiğimiz ay Türk Ceza Kanunu'ndaki değişiklik tartışmalarını hep birlikte izledik. Birçok kadın bağımsız ya da kurumsal olarak telefonlarıyla fakslarıyla meclis alt komisyonuna taleplerimizi iletmeye çalıştı. Sürdürülen kampanyanın etkileri de görülüyor. Değişiklikler henüz istediğimiz boyutta değil ama ümidimizi de kesmedik. Doğan Soyaslan'ı artık hepimiz tanıyoruz. TCK tartışmaları sürerken tecavüzcüsüyle evlenirse tecavüz mağdurlarının bu duruma alışacaklarını iddia eden zat ı muhterem. Eskiden bu tip incileri Cemil Çiçek'ten duyardık. Görünen o ki Soyaslan Çiçek'in tahtına talip. Soyaslan geçen ay da boş durmadı. Rüzgârda eteği açılan kadınların eteğini tutmadığı takdirde hayasız olacağını ve daha bir dünya sinir bozucu laf sarfetti. Fakat öğreniyoruz ki Soyaslan bunları öyle suya yazı yazar gibi söylemiyormuş. Beyefendinin hukuk fakültesinde okutulan kitabı bu minvalde nice maddeyle dolu. Uzatmayalım, gelişmeleri hep birlikte takip edeceğiz. Ayten Ağırdemir TCK'da yapılan değişiklikleri derledi. Önümüzde yerel seçimler var. Her yer partilerin aday adaylarının seçim afişleriyle dolmaya başladı. seçimler toplumsal cinsiyet üzerine yazdığı yazıyla Handan Çağlayan AKP'yi geçmişi ve bugünüyle değerlendirdi. Jülide Kural şimdilerde Yaşasın Hayat adlı oyununu oynamaya devam ediyor. Jülide'yle oyununu, Frida'yı, tiyatroyu Nilgün konuştu. Hiç bilek güreşi yapan kadın tanıdınız mı? Biz Nermin sayesinde tanıyoruz artık. Nuran Pehlivan dünya şampiyonluğu olan yirmi üç yaşında bir kadın. Nermin Yıldırım Nuran'ın hikâyesini yazdı. İlgiyle okuyacağınızı düşünüyoruz. Sporun her alanında ilginç bir şeyler oluyor. Ayşe Kısmet Fenerbahçe kadın takımına yükselen Rebeka'nın Asala örgütüne üye olma dedikodusuyla nasıl takımdan uzaklaştırıldığını yazdı. Ayşegül Oğuz ve Amy Spengler yeni kitabının ardından Zeynep Aksoy'la bir söyleşi yaptılar. Geçtiğimiz ayın en çok konuşulan konularından biri de model olduğu için ünlü olan uyuşturucudan ölen nice insan arasından A Takımlarını Siyaset Meydanlarını dolduran aile, narkotik, eğitim, televole dörtgenine hepimizi hapseden Burçin Bircan oldu. Burçin ve onun gibi uyuşturucudan ölen çok insan var. Sırma Koksal Burçin'in ardından düşündüklerini yazdı. Gökkuşağı Kadın Derneği, Törecinayetleriyle ilgili dosyanın ilk bölümü, Erzurum'da AİDS'li olduğu gerekçesiyle teşhir edilen Ukraynalı kadın, Elveda Lenin filmi bu ayın konuları arasında. Son olarak Pazartesi abone kampanyası sürüyor. Cezaevlerinde Pazartesi okumak isteyenleri de abone yapmak istemez misiniz?

Önümüzdeki ay görüşmek üzere...

namus cinayetine müebbet hapis istiyoruz

Türk Ceza Kanunu Tasarısı tartışmalar alt komisyonda sürüyor. TCK Çalışma Grubu'ndan Ayten Ağırdemir gündemdeki değişiklikleri ve kadınların taleplerini Pazartesi için yorumladı.

Tasarının 4. maddesinde Kadın: Bu tanım kızları da kapsar" şeklinde düzenlenmiş idi. Biz bu maddenin kaldırılmasını talep etmiştik. Alt komisyonda bu madde kaldırıldı Namus cinayetlerinde faillere indirim sağlayacak olan 31. maddede yer alan "HAKSIZ BİR TAHRİK" yerine "HAKSIZ BİR FİİLİN" ibaresi kullanılarak namus cinayetlerinin kapsamı daraltılmaya çalışılmıştır. Komisyon üyeleriyle yaptığımız görüşmelerde madde gerekçesinde yer alan: " Örneğin, başkasıyla cinsel ilişkide bulunan veya cinsel ilişkide bulunmak üzere olan veya cinsel ilişkide bulunmuş olduğundan şüphe edilmeyecek surette görülen bir karı veya koca tarafından birbirine karşı veya adı geçenlerce bunların suç ortaklarına veya her ikisine karşı suç işlenmesi halinde bu hal tahrik nedeni olarak kabul edilecektir." Bölümünün gerekçeden çıkarılacağı söylendi. Haksız tahrikle ilgili maddede yapılan değişiklik yetersiz olup, haksız tahrik maddesinin gerekçesinde, "Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Pekin + 5 BM Özel Oturumu Sonuç Bildirgesi ile verdiği taahhütler ve Avrupa Konseyi'nin 30.04.2002 tarihli tavsiye kararları çerçevesinde namus cinayetlerinin failleri ağır tahrik hükmünden yararlanamaz." Bölümünün yer almasını talep ediyoruz. Haksız tahrik maddesindeki düzenleme yetersiz olup, namus saikiyle işlenen insan öldürme suçlarında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilmesini talep ediyoruz. Bu düzenleme kabul edilmediği müddetçe, 31. maddede yapılacak değişiklik hiçbir zaman yeterli güvence oluşturmayacaktır. Alt komisyon, namus saikiyle işlenen suçlarda faillere ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının verilmesi önerimiz kabul edilmedi. Cinsel Suçlar bölüm olarak, Topluma Karşı Suçlar bölümünden çıkarılarak, kişilere karşı suçlar bölümüne alındı, bölüm başlığı Edep Törelerine Karşı Suçlar idi, alt komisyonda bölüm başlığı Cinsel Dokunulmazlığa karşı suçlar oldu. Cinsel tecavüz maddesi vücuda herhangi bir aracın sokulması şeklinde tanımlandığı için, tanım içinde, anal, vajinal, oral her türlü tecavüz girdi. Böylece copla tecavüz de kabul edilmiş oldu. Tecavüzcüyle evlendirme maddesi kaldırıldı. Evlilik içi tecavüz suç mağdurun şikayetine bağlı olarak suç kabul edildi öngörülen cezası 7-12 yıl. İşkence sırasında taciz ve tecavüz gerçekleşirse, taciz halinde faile işkenceden verilen ceza arttırılmakta, işkence ile birlikte tecavüz de gerçekleşmişse faile hem işkencenin hem de tecavüzün cezası ayrı ayrı toplanarak verilecek. Alt komisyonda, aile içi şiddet İşkence bölümü altında düzenlendi. Faile aile içinde gerçekleştirdiği her bir şiddet olayından dolayı ayrı ayrı ceza verilecek ve cezanın alt sınırı iki yıl olduğundan dolayı erteleme kapsamında olmayacak. Verilen ceza fail tarafından çekilecek.

Kadın milletvekilleri tecavüzlere ortak olmayın!

TCK ile ilgili çalışmalar 2002 yılından itibaren başladı. kadınlar ve kadın örgütlerinin TCK kadın platformu olarak adlandırdıkları grup TCK Kadın Çalışma Grubu adı altında sürdürüyor. Grup, Kadın Bakış Açısından TCK başlıklı bir broşür hazırlayarak kamuoyuna ve TCK alt komisyonuna gönderdi. TCK ile ilgili tartışmalar komisyonca yürütülürken eşcinseller ve kadınlar basın açıklamalar düzenleyerek taleplerini dile getirdiler. LambdaİstanbuI Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi, kamuoyuna ve basına yaptığı açıklamada TCK tasarısında "ayrımcılık" maddesini düzenleyen 170. Maddeye "cinsel yönelim" ibaresinin eklenmesini istediklerini belirtti. Eşcinsellerin, uğradığı ayrımcılıklardan dolayı hukuki yollara başvurmak istediklerinde gereken yasal dayanak mevcut mevzuatta bulunmadığından hukuki yolların baştan kapanmış olduğunu belirten LambdaİstanbuI TCK'da cinsel yönelim nedeniyle ayrımcılık yapmanın açıkça suç olarak tanımlanmasını istedi. Cinsel şiddete karşı kadınlar imzasıyla Galatasaray Postanesi'nden TCK alt komisyonuna yüzlerce mektup gönderen kadınlar TCK'daki değişikliklerle ilgili taleplerini dile getirdiler. Cinsel Şiddete Kadınlar imzasıyla okunan açıklamada: "Biz kadınlar, yıllardır erkek egemen sistemi temelden güçlendiren, tecavüzü meşru sayan, tecavüz edenleri koruyan yasalara karşı mücadele ediyoruz. Mecliste TCK'nın 2002 yasa tasarısı görüşmelerinde kadın-kız ayrımı, evlilik dışı doğan çocuğun öldürülmesinde suç indirimi kalkması yeterli değil. Şu anda çoğunluğu erkek olan TBMM biz kadınlara yönelik cinsel şiddetin dozunu belirliyor."

Handan Çağlayan
caglayanhandan@yahoo.com

seçimler ve kadınlar

İktidar partisinin yerel yönetim seçimleri için çok sayıda kadını aday göstermeyi hedeflediğini deklere etmesi, kimi popüler kadınların isminin aday adayları arasında geçmesi, ilginç olduğu kadar üzerinde durmaya değerdir de. En azından şimdilik ortada AKP'nin radikal bir zihniyet dönüşümü yaşayarak kadınlara samimi bir çağrıda bulunduğunu düşünmemizi sağlayacak söylem ve pratikler bulunmadığına göre, esas nedenler aramak kaçınılmaz hale gelmektedir.

" Kadınlar sadece toplumumuzun yarısını oluşturdukları için değil, her şeyden önce birey ve sağlıklı nesillerin yetiştirilmesinde birinci dereceden etkin oldukları için, yılların ihmali sonucu biriken her türlü sorunlarıyla ilgilenilmesi partimizin öncelik verdiği bir konudur. " AKP'nin programında kadınla ilgili bölümünün giriş cümlesi idi okuduğunuz uzun cümle. Toplumun yarısını oluşturuyor olmalarının da ötesinde "...her şeyden önce birey ve sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi" şeklinde ifade edilen kutsal ve elbette ki geleneksel rolleri sayesinde AKP'nin ilgisine mazhar olmaktadır kadınlar. Kadınların, sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesinde oynayacakları rol dolayımı ile önem kazanabildikleri birey ise kuşkusuz ülke, devlet, millet meseleleri ile ilgilenecek, ekonomiyi ve siyaseti yürütecek, toplumu yönetecek 'erkek'lere gönderme yapmaktadır, bütün geleneksel ideolojilerde ve kurgularda olduğu üzere. Bu saptamada yeni, bilinmeyen ya da şaşırtıcı bir yan olmadığı doğru. Ancak böylesi bilinen bir yaklaşımın sahibi olan iktidar partisinin yerel yönetim seçimleri için çok sayıda kadını aday göstermeyi hedeflediğini deklere etmesi, kimi popüler kadınların isminin aday adayları arasında geçmesi, ilginç olduğu kadar üzerinde durmaya değerdir de. En azından şimdilik ortada AKP'nin radikal bir zihniyet dönüşümü yaşayarak kadınlara samimi bir çağrıda bulunduğunu düşünmemizi sağlayacak söylem ve pratikler bulunmadığına göre, esas nedenler aramak kaçınılmaz hale gelmektedir. Parti programında açıkça ifade edildiği üzere asli görevleri yönetmek değil, iyi yöneticilerin anneleri olmak şeklinde kurgulanan kadınların böylesine şaşırtıcı bir şekilde yerel yönetimlere çağırılmalarında faydacı yaklaşımın etkileri görülmektedir. Her şeyden önce AKP' nin oluşturmaya çalıştığı 'muhafazakar ama aynı zamanda modern' imajını tazelemeye hizmet edecek bir girişimdir kadınları yönetim vitrinine yerleştirmek. Demokratik toplum ile kadınların siyasal yaşamdaki etkinliklerinin artması, bu alandaki en popüler ve sık başvurulan denklem olma özelliğini korumaktadır. Bilindiği gibi kendi kimi pratikleri ile belli konularda yaşanan gerginlikler oluşturulmaya çalışılan bu imajı zedelemişti. Konu imaj olunca, kadınların yerel yönetimlere çağrılmasını, modern bir imaj yaratma çabasıyla sınırlı görmemeli. Demokratiklik, şeffaflık ve katılımcılığa ilişkin kanalların yeterince tıkalı olduğu ülkemizde, tüm bunların yokluğunda yerel yönetimlerin birer rant alanına dönüştüğü bilinen bir gerçek. Türkiye'de üretim karşılığı olmayan gelirlerin yüzde altmışından fazlasını kent rantları oluşturmaktadır. Yerel yönetimler çoğu yerde; arsa spekülatörleri, arazi mafyası ve bilumum kirli ilişkilerle kuşatılmış durumdadır. Böylesine kirletilmiş bir alanda, kadınların temiz siyaset imajı yaratmada işlevsel olacağı da gözden kaçmamış olsa gerek. Kadınların merkezi bürokratik siyaset kurumları yerine

yerel siyasete daha ilgili oldukları genel kabul gören bir olgudur. Bunda belediyelerin hizmet alanlarının erkeklere göre daha fazla kadınların yaşam alanları ile kesişmesinin de rolü bulunmaktadır. Temiz içme suyundan, yeşil alanlara, yaşlı ve çocukların bakım kolaylıklarından çöplerin toplanmasına kadar bir çok belediye hizmeti kadınların yaşamını kolaylaştırmakta ya da zorlaştırmaktadır. Bu durum kadınları yerel hizmetlerin birincil muhatapları kıldığı gibi yerel seçim kampanyalarının da hedef kitlesi haline getirmektedir. Özellikle toplumun muhafazakar kesimlerindeki kadın seçmenlere en iyi ulaşma yolunun kadınlardan geçtiğini ilk keşfeden Refah Partisi idi ve bu keşfinin yararını fazlasıyla gördü. Seçim kampanyalarında disiplinli bir şekilde ve yoğun emek harcayarak çalışan kadınların eline bir şey geçmemiş olsa da Rehaf Partisi, hedefine ulaşmıştı. Tüm bunlar AKP'nin yaklaşan yerel seçimler için kadınlara ilgisini açıklamayı kolaylaştırmaktadır. Üstelik, kadınların yerel hizmetlerin temel alıcıları olmasının ya da temiz siyaset ve kadın ilişkisinin geçerliliği oranında, iktidar partisinin amaçlarına ulaşmasını sağlamada işlevsel oldukları da vurgulanmalıdır. AKP'nin niyeti belli de, asıl sorulması gereken kritik soru; kadınların yerel yönetimlerle ilişkisinin, sadece yukarıda sözü edilen ve benzeri durumdaki faydacı, araççı yaklaşımların taşıyıcıları, gösterenleri ya da pasif muhatapları olmaktan mı ibaret olacağıdır? Gerçekten böyle olduğu taktirde, Türkiye'de siyasetin merkeziyetçi, bürokratik, maskülinist-militarist öğelerden arınarak demokratik ve toplumsal bir özellik kazanması ve yerel yönetimlerin şeffaflaşması, demokratikleşmesi için bilinmeyen bir geleceğe kadar beklemek gerekebilir! Çünkü siyasetin demokratikleşmesi, yerel yönetimlerin rant alanı olmaktan çıkarak ekolojik demokratik toplumun lokal uygulama alanları haline gelmesinde kadınların belirleyici bir rolü olacaktır. Bunu iddia ederken Gülay Aslıtürk'ü ya da Tansu Çiller'i elbette ki unutmuş değilim. Üstelik kadınların doğaları gereği barışçı ya da demokratik oldukları yolunda tarih dışı, özcü bir yaklaşımdan da hareket etmiyorum. Siyasetin kadınlarla birlikte demokratikleşeceği yolundaki önerme, kimi tarihsel, toplumsal ve siyasal olgulara dayanmaktadır. Burada uzun uzadıya tartışma olanağı bulunmadığından hareketle, bir iki noktaya vurgu yapmakla yetineceğim. Mesela kadınların tarih boyunca siyasetten, yönetimden dışlanmaları ve daha da önemlisi iktidardan ve iktidar kültüründen uzak tutulmuş olmalarının bugün için pekala bir avantaj oluşturduğu belirtilebilir. Hem bizzat yaratıcısı ve uygulayıcısı olmadıkları hem de erkeklere göre daha fazla mağduru oldukları mevcut siyaset ve iktidar kültürünün değişmesi için daha fazla sebepleri bulunmaktadır. Muktedirlik ile erkekliğin 'iktidar' ana başlığı altında birlikte ele alındığı bir dilin kullanıcıları olarak her halde buna itirazımız olmayacaktır. İktidar için dünyada akıtılan kan ve dönen dolaplar siyasetin içerdiği ataerkil şiddet ve egemenlik göz önüne alındığında, bu avantaj hiç de yabana atılır türden sayılmaz. Kültürün kadına ve erkeğe atfettiği duygu, davranış ve rol kalıpları göz önüne alındığında özellikleri birbirine zıt iki ayrı dünya kurgusu yapıldığı görülecektir. "Erkeksi"lik kadar "kadınsı"lığında olmadığı yeni bir kurguya ihtiyaç bulunmaktadır. Egemen sistemin 'ötekileş'tirerek dışına ittiği emekçiler, yoksullar, üçüncü dünya halkları, eşcinseller gibi kadınlar da mevcut sistemi sorgulama ve değiştirme potansiyelini, sistemin içine aldıklarına göre daha fazla taşımaktadır. Ancak bunun daha demokratik ya da daha devrimci olmak için bir zorunluluk ilişkisi doğurmadığının, sadece bir avantajlı konum ve potansiyel oluşturduğunun altını bir kez daha çizmekte de fayda var. Çünkü kadınlar tarihsel ve toplumsal şekillenişin kendilerine sağladığı bu avantajlı konumu ve değiştirme potansiyellerini doğaları gereği değil, ancak bilinçli, örgütlü bir güçle ve politik bir tercihle harekete geçirebileceklerdir. Başka türlü değil. Yaklaşmakta olan yerel seçimler kadınların bu potansiyeli açığa çıkarmaları ve politik tercihlerini yapmaları için önemli bir mücadele alanı sunmaktadır. Böylece sadece faydacı söylemlerin nesnesi olarak değil, alternatif demokratik siyaset mücadelesinin özneleri kadınlar olarak siyasal alanı yeniden kurma fırsatı bulacaktır. Bu imkansız değildir. 80'li yıllarda yükselen feminist mücadele deneyimi, edinilen tecrübeler, dağınık da olsa hareketli kadın grupları, akademik alandaki katkılar ile 90'lı yıllarda yükselen bir seyir gösteren son birkaç yıldır Türkiye kadın hareketinin en güçlü bileşeni durumunda olan Kürt kadınlarının ortak bir perspektifle ve programla yürütecekleri seçim çalışması, Türkiye'de yerel yönetimin ve siyasetin toplumsal cinsiyet ilişkilerini gerçekten değiştirebilir ve alternatif kadın yönetim örnekleri yaratılabilir.

Kaos GL'den sempozyum

Bir sistemi, bir eylemin sürecini ve sonucunu anlatan eğitim, yetişkin neslin yetişmekte olanları toplum kurallarına hazırlamak için onların üzerinde tatbik ettiği eylemlerin tümü olarak tanımlanmakta. Söz konusu eylemlerin tatbik edildiği sürece ise sosyalizasyon denmektedir. Sonuçta bireyin toplumla bütünleşmesinin beklendiği toplumsallaşma süreci, gey-lezbiyen bireyler açısından heteroseksüel sosyalizasyon süreci olarak yaşanmaktadır. Zorunlu eğitimin zorunlu heteroseksüelliğe dönüştüğü mevcut eğitim sisteminde, gey-lezbiyen bireylere kendi özgül kişiliklerini kazanma fırsatı ve olanağı sunulmamakta, bunun sonucunda da gey-lezbiyen öğrenciler, örgün eğitimde yaşadıkları ruhsal, sosyal ve kültürel sorunlardan dolayı toplumla sağlıklı bir bütünleşme gerçekleştirememektedir. Toplumsal cehalet düşünüldüğünde eğitim üzerine genel bir ortaklaşma görüldüğü halde mevcut eğitim sisteminden eğitenden eğitilene, velilerden devletin ilgili kurumlarına kadar neredeyse şikayetçi olmayan bir kişi ve kurum bulmanın imkânsız hale geldiği görülmektedir. Heteroseksüel öğrencilerin yaşadığı ve tüm taraflarca kabul edilen sorunlara, gey-lezbiyen öğrenciler ruhsal ve fiziksel bir kuşatma ile katmerli bir şekilde mâruz kalmaktadırlar. Gey-lezbiyen öğrenci realitesinin tanınması ve bundan hareketle hazırlanıp uygulanacak politikalar, eğitim sistemindeki sorunların çözümü için barışçı ve ilerletici olacaktır. Bu bağlamda sempozyumun bir adım olmasını diliyoruz. Öğretmenler, ebeveynler, eğitimciler, psikologlar, sendikacılar, gey-lezbiyen ve heteroseksüel öğrenciler, eğitim alanında çalışan herkes... Eğitimde Sosyalizasyon Politikaları ve Gey-Lezbiyen Öğrencilere Yansımaları Sempozyumuna öneri, katkı ve katılımınızı bekliyoruz.

Kaos GL, ilk sempozyumunu "Gey ve Lezbiyenlerin Sorunları ve Toplumsal Barış İçin Çözüm Arayışları" üst başlığı altında gerçekleştirmişti. Bu yıl ikincisi gerçekleşecek olan Sempozyumun konusu, eğitim ve gey-lezbiyen öğrencilerin bu alanda yaşadıkları.

Kaos GL
17-18 Nisan 2004, Cumartesi-Pazar
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, 29/12
Demirtepe-Ankara
Tel&Faks: 0312 230 0593
www.kaosgl.com / ...@kaosgl.com

yaşlı, şişman ve çirkin

Clare Short, İngiltere eski Denizaşırı Yardım Bakanı. Eski, çünkü Irak'ta işgali eleştiren ve bu nedenle Tony Blair'in kabinesinden ayrılan muhaliflerin temsilcisi olması ona işini kaybettirmiş. Elli yedi yaşındaki Short, bundan yedi sene önce, The Sun'ın "üçüncü sayfa güzeli"nin yasaklanmasını önermişti. Birkaç ay önce, konuyu yine gündeme getirince, başına gelmeyen kalmadı.

The Sun, İngiltere'nin en köklü ve en çok okunan gazetelerinden biri. 1970'ten beri, her gün, üçüncü sayfasını üstsüz güzellere ayırıyor. Tıpkı bizim gazetelerin en arka sayfasındaki "moda" fotoğrafları gibi. Clare Short, bir kadın gazeteciyle öğle yemeğindeyken, The Sun'ın bir erkek gazetesi olduğunu ve kadınların bu gazeteden tiksindiğini söyleme gafletinde bulundu. Gazetenin kadınları aşağıladığını iddia ediyordu, bunun pornografiden farkının olmadığını ve basından uzak tutulması gerektiğini söylüyordu. Bunun üzerine, The Sun ve gazeteye şimdiye kadar poz vermiş iki bin güzel, Short'a savaş açtı. Gazete, onun yüzünü foto- shop yöntemiyle zayıf ve şişman üstsüz güzellere ekledi. Daha sonra The Sun güzelleri saldırdı. O yaşlı, şişman ve çirkindi. Gösterecek bir şeyi olmadığı için, genç ve güzel kadınları kıskanıyordu. Güzeller kırgın ve kızgındı. Tepkilerini göstermek için Short'un evin bastılar. İki katlı bir otobüs ve temsilci mankenler, evin önüne kamp kurdu. Bir manken, adını mahkeme kararıyla Clare Short olarak değiştirdi ve The Sun'a poz verdi.

Rebekah Wade, yani The Sun'ın editörü de, iyi günler geçirmiyor. Wade, bir yıldır bu görevde ve gazete son bir yılın en kötü tirajına sahip. Elbette Short'la başlattığı mücadele, ilginin yeniden The Sun'a çevrilmesini ve Wade'nin gazeteyi memeye bulamak için mazeret bulmasını sağladı.

Öte yandan, Short'un yanında yer alanlar da vardı. The Gurdian gazetesi, The Sun'ı acımasızca eleştirdi ve Short'u destekleyen birçok yazı yayımladı. Pek çok kişi, hatta pek çok kadın, The Sun'a eleştiri mektupları faksladı. İngiliz basını, bu olayı tarihlerinde utançla hatırlayacaklarını bildirdi.

Clare Short, önemli bir akademisyen, politikacı ve muhalif. Bir torun sahibi, ve kadınların adamların hoşuna gidecek insanlar olarak yetişmesini istemiyor. Ama bir kusuru var: "yaşlı", "şişman" ve dolayısıyla "çirkin".

Günahların en büyüğü...

Aslında zayıf ve güzel olsanız bile, yaşlıysanız, yani fizyolojik gelişiminizin son kısımlarındaysanız, işiniz zor. Örneğin bir Hollywood oyuncusuysanız ve geçmişinizde fırtınalar koparan güzelliğinize çizgiler ve kaloriler ekleniyorsa haberiniz olsun, siz de farketmişsinizdir, işleriniz pek parlak değil. Debra Winger'i tanırsınız, gençliğinde güzel, ünlü ve başarılıydı. Tam üç kez Oscar'a aday gösterilmişti. Yaşlanınca ise yapımcılar onu geri çevirip, "git diyet yap," dediler. Bu talihsiz hikâye birilerine ilham verdi ve işsizlikten şikâyetçi kırk yaşın üstünde olan, aralarında Meg Ryan, Whoopy Goldberg gibi isimlerin de olduğu otuz kadar kadın Winger'in öyküsünü film yapmaya karar verdi. Otuz sekiz yaşındaki Adrienne Shelly'nin dediği gibi, "Önemli olan, stüdyoları yöneten erkeklerin seninle cinsel ilişkiye girebileceklerini düşünmeleri." Kadınlar genç, güzel, iyi yemek yapan, icabında üstsüz poz verebilen, uysal, tatlı, doğurgan, namuslu, sarışın, esmer, yaz-kış bronz, yaz-kış beyaz, gündüz-gece makyajlı ama makyajsız da güzel, bulaşık yıkayabilen, dikişten anlayan, çocuk da yapan ama kariyerden eksik durmayan olmak zorundadır... Aksi dünyanın sonunu getirir.

ben lezbiyen olamam

Yıllar geçtikçe merak ettiğim, başkalarının bu tür duygularıyla ne yaptıkları oldu. Mutlaka diğer çocuklar da benzer duygular hissediyor ama ne kimse bundan bahsediyor ne de kimsenin aynı cinsten sevgilisi oluyordu. Herhalde bunlar yaşanabilir olması için fazla güzel şeylerdi, nedense bunlar bastırılıp sorumluluk duygusuyla sadece –benim için bir anlam taşımayan- karşı cinsten ilişkiler yaşanıyordu. Madem herkes böyle yapıyordu, ben de hayallerimle yetinmeliydim, fazlasını istemek sorumsuzluk olurdu, yoksa diğerleri de bilmez miydi böyle bir mutluluğu yaşamayı? 'İlgi duyduğum arkadaşlarım o kadar sıradışı ve mükemmeller ki, onların cinsiyeti bile önem taşımadığı için onlara bile aşık oluyorum' diye düşünüyordum. Yoksa genel bir yönelim olamazdı bu. Sezgisel olarak aslında bunun yasak olduğunu farkettiğim için kimseyle bu konuyu konuşmuyor ve ergenlik zamanlarımı içime kapanarak geçiriyordum. Bir şeyi isteyip olması için çabalarsam başarabileceğim fikri gitgide benden uzaklaşıyor, imkânsızlık duygusu içimde kök salıyordu. Unutamadığım bir olay da lise zamanlarında Rüya Eser'in Lezbiyen adlı kitabının toplatıldığını okumam. Yazıdaki kınama duygusu, kendi hissettiklerimin bu kavramla bir yandan ilişkili, bir yandan da çok farklı olması gerektiğini düşündürmüştü. Demek lezbiyenlik bu kadar kötü bir

> İlkokul biterken, hayranlık duyduğum kızlar olduğunu fark ettiğimde bu güzel duyguları yaşamaktan hoşnuttum. Platonik duygular yaşamak o yaşlarda doğal olarak rahatsız etmiyordu.

şeydi, ama ben duygularımda kötü şeyler olabileceğine inanamıyordum. Bu soruların içinden çıkmam uzun yıllarımı aldı, saklanması gereken bu bilgi beni her şeyin paylaşılabildiği yakın dostluklardan mahrum etti. Ailem de dahil herkesten– belki de en çok onlardan- sevdiğim insanın cinsiyetini saklamam gerektiği fikri yakamı bir türlü bırakmadı. Yukarıdaki kişisel deneyim, benim çoğunlukta olan karşıcinsel yönelimin dışında kalan ve Türkiye'de en az yüz binlerce kadın veya erkek eşcinsel/biseksüelden biri olarak yaşamak zorunda kaldıklarımın bir özeti. Üç aşağı beş yukarı her birimiz böyle dönemler geçirmeye zorlanıyoruz , hatta ezici çoğunluğumuz için bu hayat boyu sürüyor . Aslında tıpkı heteroseksüellik (karşıcinsellik) gibi doğal cinsel yönelimlerden biri olan eşcinsellik, ataerkilliğe karşı en büyük tehditlerinden biri. Bu yüzden yok sayılması ve bastırılması gereken bir durum. Çünkü kadının erkeğe tabi olup hizmet ettiği aile kurumunu tehdit ediyor oysa bunun tek olasılık olmadığının hatırlatılması istenmiyor. Kadınların erkeğin koruması, erkeklerin kadının bakımı olmadan da yaşayabileceği gerçeğinin ortaya çıkmaması gerekiyor çünkü. Cinsleri özünde karşıt ve birbirlerini tamamlamak zorunda olarak gösteren anlayış olmadan, erkek egemenlik temelinden sarsılacağı için, toplum kendi cinsinden kişilere karşı duyulan duyguları lanetliyor, yok sayıyor. İktidarların sarsılmaması adına ataerkil toplum tüm sevgilerin özgürce yaşanacağı daha mutlu bir dünya yerine, düşünebileceğimizden çok daha fazla sayıda yalana mahkûm ve uzak çocuk-aile ilişkileri, mutsuz eşler, anne-babalar, gerçekleşememiş hayatlar yaratıyor. Sorunun bizde değil toplumda olduğunu artık anlamış olmak bizi rahatlattığı kadar sorumluluk da yüklüyor. Yaşamımızın geri kalanında ezilmekten kurtulmak için örgütlenip güçlenmemiz gerekiyor. Ancak bu şekilde değişmez varsayılan heteroseksist anlayışı (bir kadının bir erkekle olmasını dayatan ideolojiyi) aşmak ve yeni kuşakların yukarıdaki türden baskıları yaşamasını engellemek olası olabilir.

basında eşcinsellik

20 Ocak 2004 günü Yaşar Yardımcı, eşinin sevgilisi olduğunu iddia ettiği Yelda Yıldırım'ı on üç yerinden bıçaklayarak öldürdü. Hürriyet Gazetesi, olayı 'Lezbiyen aşkı kocayı katil yaptı' manşetiyle verirken suçlunun aslında gözü dönmüş katil değil, canice öldürülen lezbiyen kadın olduğunu ima ediyordu. Kadın ve eşcinsel örgütleri TCK'daki 'haksız tahrik' kavramı ile uğraşırlarken, muhabir 'çileden çıkarılan' adama masum hatta kurban rolünü biçmişti bile.
Bu bana ergenliğimde yönelimimi kabul edemediğim dönemleri anımsattı. Acaba, dedim kendi cinsinden kişilere aşık kaç genç kadın ve kız çocuğu bu yazıdan, lezbiyenlerin defalarca bıçaklanarak öldürülmeyi hak eden kötü insanlar olduğu yolunda sonuçlar çıkardı, kendisinin lezbiyen olamayacağına karar verdi ya da en azından kendisinin diğer bütün korkunç lezbiyenler gibi olmadığına inanmaya çalıştı, kendi yönelimini inkâr etti? Tabii eşcinsel erkek çocuklar ve genelde heteroseksüel, eşcinsel, biseksüel tüm toplum etkilendi bu yaklaşımlardan, yapılan ayrımcılıktan. Kafalarda bir yere kazındı bu anlayış bir kez daha. Bir gün sonraki gazetelerde Yelda'nın yakınları, basını onun aslında lezbiyen olmadığına inandırmak için çaba gösterdiler. Manşetler lezbiyen bir kadının öldürülmeyi hak edeceğini ima ettiği için Yelda'ya sahip çıkamadılar. Yaşar Yardımcı'nın şiddete eğilimi hiç tartışılmadı ertesi gün, kimse araştırmadı bu konuyu. Sadece Yelda'nın futbol oynaması, gerçekten lezbiyen olup olmadığıydı merak edilen, garip olan, kınanacak olan. Katil kocaya tutuklandığı yerde -yine basının da yönlendirmesiyle- namusunu temizlemek zorunda kalan mağdur şeklinde davranılıyordur. 'Ne de olsa zavallı adam mecbur kalmıştır, töreler böyle der. Bak sen şu kadına, haddini bilmeyip 'malını' elinden almak istemiş, hem de kadın haliyle; bu sapıklar her şeyi yaptırır insana, elini zorla kana bulatır'. Biliriz ki, kötü giden bir evliliği sona erdirmek yerine bizde cinayet ve 'namusuna sahip çıkmak' tercih edilir. Ve yine toplumumuzda erkekler için kayırılmak, hoş görülmek doğal ayrıcalıklardır, onlar buna alışıklar. Bizden ve anlaşılabilir olan, sevgi değil şiddet; kadın değil her zaman erkek... Yukarıdaki yazıyı bir hatta önce dergiye yollarken bu konunun bu kadar acil olduğunu ve bu kadar çabuk gereğini duyacağımızı düşünemezdim. Toprağın bol olsun Yelda...

Mürüvet Yılmaz-Beyhan Demir

töreyi kim besliyor?

Kadınlara ve kadın kurumlarına töre cinayetleriyle ilgili görüşlerini sorduk. Aldığımız cevaplar bu konusunun neden ve çözümleri konusunda farklı görüşler olduğunu gösteriyor. Konuya yaklaşımlar mücadele biçimleri için de önemli veriler sunuyor.

Son dönemde töre cinayetlerinin sayısında bir artış varmış gibi görünüyor. İstatistiki veriye sahip olmadığımız için daha önce yoktu, azdı, ya da farklıydı diyemeyiz. Bu yansımanın nedenleri ve yapılabilecekler üzerine bu konu üzerinde de çalışma yürüten kadın kurumlarının bakış açılarını içeren bir dosya hazırlamak istedik. Töre cinayetlerinin eskiden ya da bugünkü nedenleri arasında fark var mıydı? Kürt illerinde daha yoğun yaşanması bölgedeki dini ve feodal değerlerin daha ağır basmasından mı yoksa patriyarkanın gerici yüzünü bölgede sergilemede devletin sağladığı ortam ve yarattığı avantajlardan dolayı mıydı acaba? Kürt kadınlarının yaşadıkları değişim, siyasete katılım düzeylerinin artması, savaş koşullarının yaşanıp ardından başlayan dönemde katettikleri yol ve buna karşı direnen erkek egemen yapılar söz konusu. Bu çelişkinin töre cinayetlerine yansıyıp yansımadığı da önemli bir soru olarak karşımızda. Son dönemde TCK'daki değişiklik çalışmaları da töre cinayetlerini tartışmada başka bir ayağı oluşturdu. Çünkü TCK töre cinayetlerinde indirim maddesi uygulayarak kadınları öldüren erkeklerin katil değil, tahrik edilmiş namus bekçileri olduğunu söylüyordu. Töre cinayetlerini sebepleriyle ve sonuçlarıyla incelediğimizde erkeğin egemen olduğu bir sistemde, değişen dünya koşullarında kadınlar açısından değişen bir şey olmadığını görüyoruz. Şiddet sorun çözme yöntemi olarak devam etmekte, toplumsal yapının en alt tabakasından en üst organizasyonuna kadar bu durumdan mağdur olanlar ise her zamanki gibi kadınlar olmaktadır. Kürt halkına dolayısıyla da Kürt kadınlarına yönelik devlet politikaları ve erkek egemen sistemin kadınlar üzerindeki baskı biçimlerine gelince daha katmerli yaşanan bir şiddet söz konusu. Devletin kadınlara genel anlamda uyguladığı politikalar farklı olmasa da özellikle Kürt kadınlarına yönelik politikalarında farklılıklar olduğu da açık. M.G.K'nın dahi özel toplantı gündemini oluşturun Kürt kadınlarının maruz kaldığı şiddette özel yanların olduğunu görmek gerekiyor. Kaldı ki sistem bunu yıllardır süren (bilinçli olarak sürdürülen) değer yargılarına vs. yaslanarak devam ettirmektedir. Dolayısıyla bu olgunun nedenleri ve sonuçları itibariyle derinlemesine tartışılması gerektiğini düşünüyoruz.

"Bu cinayetler İstanbul'un varoşlarında da oluyor"

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Vakfı adına Güvem Pınar Türe

Son dönemlerde töre cinayetlerinde bir artma olmadı. Hep vardı da iletişimin gelişmesi sonucunda daha çok duyulmaya ve yayılmaya başladı. Nedenleri hep aynıydı ama bilinmediği için irdelenmiyordu. Töre cinayetlerinin geçmişteki nedenleriyle şimdiki nedenler arasında pek fark yok. Kadının "mal" olmasından kaynaklanan bakış açısı değişmedikçe de yapılacak çok iş var demektir. Kadın birey olarak kabul edilmedikçe, kadına karşı işlenen suçlar topluma ve ailenin namusuna karşı işlenen suçlar olarak algılandıkça cinayetlerin de önü alınamaz. Cinayetlerin Kürt kimliği nedeniyle, doğuda daha yoğun görünmesi işin medyaya yansıyan kısmı. İstanbul'un varoşlarında da işleniyor bu tür cinayetler. Kentin orta yerinde adam karısını atmış altı yerinden polislerin gözü önünde bıçaklayabiliyor. Ancak doğu Türkiye'nin geri bırakılmış bölgesi olduğu için eğitimsizlik ve feodal ilişkiler daha baskın rol oynuyor. Sadece Kürt kadınlar değil, 1980'den itibaren Türkiye'de kadınlar değişimi daha yoğun yaşıyorlar. Yurt dışında yaşanan feminizm bizde de rüzgârını 80'lerde daha çok hissettirdi. Kadınlar siyasette yer aldılar, evden çıktılar kendilerini bilmeye başlayarak hayata katıldılar. Feodal ilişkideki rahatlıklarını sürdürmek isteyen erkekler direnç göstermeye çalıştılar. Fakat bu değişim ve dönüşüm olacak. Eğitimin ulaşabildiği yerlerde değişimin ivmesi de artıyor.

Kadriye Demirel

Töreler, yasaların önüne geçemez. Kadınlar 2001'de Medeni Kanun'un değiştirilmesinde gösterdikleri çabayı şimdi de TCK'nın değiştirilmesi için gösteriyorlar. 2002 yılından itibaren TCK konusunda çalışmalar başladı. Çalışmaların başlangıcında kendilerini "TCK Kadın Platformu"olarak adlandıran birliktelik, çalışmalarını "TCK Kadın Çalışma Grubu" adıyla sürdürmekte. Adalet Bakanlığı Alt Komisyonunda çalışmaları ve tartışmaları sürdürülmekte olan TCK'ya kadınlar sahip çıkmakta ve konunun önemine kamu oyunun da dikkati çekilmekte. Yapılacaklar henüz bitmedi.

"Esas problem kadının kendisi için konmuş ölçülere itaatsizliğidir"

Nebahat Akkoç - KA-MER

Namus adına işlenen cinayetlerin son zamanlarda fazla konuşulur olması KA-MER olarak hedeflediğimiz bir durumdu. 2003 yılı içinde hayata geçirmiş olduğumuz "Namus adına işlenen cinayetleri önleme ve konu ile ilgili toplumsal duyarlılık yaratma projesi" kapsamındaki hedeflerimizden biri; muhtemel kurbanların bize

Şemse Allak

Kadriye Demirel'in cenazesi

ulaşmasını sağlamak, diğeri ise konuyu gündeme taşımaktı. İki konuda da beklentilerimizin üstünde sonuçlar aldık. Cinayetlerin kamuoyunda konuşulur olması, arttığı anlamına gelmemektedir. Bir sebep de, belki bu bölgede yaşanan siyasal şiddetin durması, kadına yönelik şiddetin konuşulabilir olmasını kolaylaştırdı. Esas olarak 2003 yılı içinde yürütülen çalışmalar, bir yandan "Namus Cinayetleri" olarak nitelendirilen yargısız infazları engellemek, diğer yandan toplumdaki "namus" anlayışının ne olduğu ve namus adına işlenen cinayetlerin hangi sebep ve yöntemler ile, hangi süreler içinde, kimler tarafından işlendiğine dair bilgiler edinmek amacı ile yapılmıştır. Edindiğimiz deneyimler sonucunda "namus" kavramını evrensel boyutlu olarak hüküm sürmekte olan erkek egemen düşünce sisteminin, kadının ikincil konumunu muhafaza edebilmek, kadın erkek eşitliğini engelleyebilmek için koymuş olduğu ölçüler" olarak tarif edebiliriz. Aynı binanın farklı dairelerinde oturan kadınlar için konulmuş ölçüler bile farklı olabilmektedir. Birinde kadının dışarı çıkması yasaklanmış iken diğerinde serbest olabilmektedir. Ama her durumda kadının ikincil konumunu muhafaza etmek için konulmuş farklı ölçüler vardır ve bu ölçülerin her biri "namus" sayılmaktadır. Kadının bu ölçülerden herhangi birine uymaması, uymayacağını ifade etmesi ya da uymadığının zannedilmesi "namussuzluk" sayılmakta, kadın cezalandırılmaktadır. Geçmişte ve şimdi nedenler aynıdır. Sonuç olarak; esas problem, kadının kendisi için konmuş ölçülere itaat etmemesidir. Ölçüler farklı olsa da "namus" adına işlenen cinayetlerdeki mantık aynıdır. Kadının ölçüleri zorlayan herhangi bir davranışı, ailenin adını lekelemekte, aile toplum tarafından acımasızca yargılanıp dışlanmaktadır. Töre cinayetlerinin Kürt illerinde daha yoğun yaşandığı görüşüne katılmıyorum. Diğer bölgelerde neler yaşandığını bilmiyoruz çünkü. Ayrıca savaş ve/veya şiddetin kadınları özgürleştirdiğine katılmıyorum. Hızlı ve yoğun yaşadığımız şeyler oldu. Bunlar bize acı veren şeylerdi. Belki de bizi harekete geçiren şeyler oldular. Gerçek anlamda siyasete katıldığımızı hiç düşünmüyorum. Biz kadınlar bağımsız duruşumuzla insan haklarından yana taraf olduk. Bizi asıl güçlendiren şey bu oldu. Bu nedenle de, zaten işlenmekte olan cinayetler gündemde yer almaya başladı. KA-MER' in de Kadın kurultayı kapsamında en iyi yürütülen işlerden birinin TCK yada Medeni Kanun konusundaki çalışmalar olduğunu düşünüyorum. Asıl sorun yasaların kullanılmaması. Dini nikâh, eğitim hakkından yararlanamayan, nüfus kaydı olmayan kadın oranı çok yüksek. Bu nedenle de yürüttüğümüz bir çalışma da kadınların resmi yasaları kullanmalarını sağlamak. Töre, başlı başına bir grup insanın değeri, sorunu değildir. Çeşitli mekanizmalar tarafından beslenmektedir.

"Kadın mücadelesi geliştikçe kadına yönelik saldırılar arttı."

Jina Serbilind

Töre cinayetlerinin yeni olmadığını söylemek mümkün. Önceki dönemlerde de yaşanıyordu. Fakat bunun son dönemlerde gündemleşmesinin nedeni kadın mücadelesinin gelişim seyri ile bağlantılı. Kadın sorununun giderek ön plana çıkması ve çözümünü dayatması ile birlikte kadına uygulanan şiddet, yine toplumsal anlamda kadınların yaşadığı zorluklar birçok boyutu ile tartışılır oldu. Tabii aslında bu yansımanın yetersiz olduğunu söylemek mümkün. Bunun nedenlerine gelince, bir nedene bağlamak mümkün değil. Salt sosyo-ekonomik ya da kültürel açıdan değil aynı zamanda bunun politik ve siyasi nedenleri de var. En genel anlamda şu söylenebilir: feodal-aşiretçi yapının açığa çıkardığı bir gerçeği inkâr edemeyiz. Bölgede ekonomik anlamda yaşanan zorluklar, geri kalmışlık gerçeği, kültür seviyesinin düşüklüğü, demokrasi kültürünün olmayışı, bilinç yetersizliği, geri geleneksel yapıların yıkılmayışı vb. gibi birçok neden sayılabilir. Sadece Türkiye'de değil, dünyanın diğer yerlerinde de bu gibi sorunlarla karşılaşılmasının nedenleri arasında politik nedenler de var. Erkek karakterli egemen sistemin bir sonucudur bunlar. Toplumların sosyo-ekonomik, kültürel, bilinç anlamında çok bilinçli politikalarla geri bırakılması gerçeğini de görmek zorundayız. Bunların özellikle Kurt illerinde yaşanması yukarıda belirttiğimiz nedenlerle de bağlantılı. Bölgede yaşanan savaş dolayısıyla birçok açıdan geri kalmışlık yaşanıyor. Ne ekonomik anlamda, ne de sosyal anlamda devletin verdiği bir şey olmadı. Aksine insanlar devamlı bir kıskaç altında tutuldular ve hatta bu gerilikler kamçılandı. Toplumun eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi anlamında Kürt bölgelerine verilen bir emek göremiyoruz. Kürt mücadelesinin gelişiminden sonra yapılan şeyler var. Bu geriliklerin ortaya çıkmasını sağlayan da Kürt halkının verdiği mücadele. Yoksa eskiden de çokça yaşanıyordu ama dile getirilmiyordu ya da bir kabullenmişlik vardı. Ama şimdi artık kadın da bunu kabul etmiyor. Bu nedenle kadına karşı geliştirilen şiddetin altında yatan bir neden de budur. Eğer bir kadın hareketi ya da örgütlenmesi geliştirilecekse sistem bunu kendisi yapmak ister. Ama muhalefet temelinde gelişmesi, aynı zamanda o sistemin temellerini de sarsması anlamına geldiği için buna izin vermesi düşünülemez. Töre cinayetlerinin bununla bağını kurmak gereklidir. Kadın mücadeleleri geliştikçe kadına yönelik saldırılarda değişik biçimlerde artışlar oldu. Bu saldırılar aslında sistemin dolaylı saldırılarıdır. Belki açık bir biçimde siyaset yürütmeye çalışan, sivil itaatsizlik eylemleri yapan kadınlara saldırılar var ama bununla birlikte böyle dolaylı yapılan saldırılar da oluyor. Bunları sistemden ayrı ele alırsak, sadece toplumun geriliği ile açıklarsak yetersiz kalır. Geri toplumu yaratan ve bunu yasalarla, güncel politikalarla destekleyen kimdir? Bunu yapan sistemin kendisidir. Bu Kürt kadınının yaşadığı durum için daha fazla geçerlidir. Kadınların siyasal eylemlerde yer alışı bile sadece açık saldırılarla değil, bölgede fuhuş ve benzeri yoz yaşam biçimlerinin geliştirilmesi ile yok edilmek isteniyor. Yani kadın bu şekilde yıldırılmak isteniyor. Önceki dönemlerde yapılan tecavüz, taciz saldırıları ile açıkça, "siz bu eylemlere öncülük yaparsanız biz de size bunu yaparız," şeklinde dile getirildi polisler tarafından. Aslında diyebiliriz ki, töre cinayetleri de bir anlamda alttan alta destekleniyor.. Kadın mücadelesinin giderek aktifleştiği son dönemlerde ceza kanununda birçok tartışma yürütüldü. Örneğin daha önceki yıllarda da farklı değişiklikler yapılmıştı. Aile reisi erkektir ibaresi kaldırıldı, buna benzer değişiklikler oldu. Son dönemde yapılan değişiklikler kadınların yoğun muhalefeti sonucu oldu. Ama yapılan değişiklikler rötuşlar biçiminde. Bu anlamda köklü değişikliklerin yapılması gereklidir. Bunda en fazla etkili olabilecek kesim tabii ki kadınlardır. Örgütlü güç olmadan, kadına karşı oldukça acımasız olan böylesi bir sistemde bir şeyler başarmak çok zor. Kadın açısından, çok yönlü bir şiddet ve kullanılma durumu var. Bunun ortadan kaldırılması uzun vadeli bir mücadeleyi gerekli kılıyor. Önemli olan hangi ulustan olursak olalım, birlikte mücadele edebilme koşullarını yaratabilmektir.

ayşe düzkan

pazartesi'nin geçen sayısında ortak bir tartışmanın ürünü olan yazıda ırak'ın işgali ve saddam hüseyin'in yakalanması süreci oryantalizm açısından ele alınmış. bu yaklaşıma katılmadığımı söylemek istiyorum.

oryantalizm değil emperyalizm

ırak'ın işgaline, en azından muhalif olan herkes karşı çıktı. ancak işgalin neden gerçekleştiği, işgalin amacının ne olduğu konusunun üzerinde fazla durulmadığını düşünüyorum. bu konuda verilere dayanan, gerçekleri dillendiren tek ciddi açıklama hemen harekât öncesi petrol-iş'ten geldi; "ırak: bir özelleştirme operasyonu" başlıklı bir kampanya yürüttüler. ırak'ta amaçlananın özelleştirme olduğunun kavranmasının çok önemli olduğunu zaman içinde daha iyi gördük. çünkü abd'nin ırak'taki askeri varlığının amacı, yaygın olarak sanıldığı gibi, yönetime ve kaynaklara el koymak değildi. yani abd ırak'ı orta-doğu'da bir güç alanı elde etmek ve ırak petrollerine el koyabilmek için işgal etmedi (demokrasi götürmek için işgal etmediğini zaten biliyoruz!) arada bunlar da olacaktır tabii ama ırak'ın esas önemi sermaye ihraç edilebilecek "bakir" bir alan olması. hepimiz bir yerlerden okumuştuk, emperyalizm, sermaye ihracı anlamına geliyor. ırak bu açıdan önemli, çünkü baas rejimi altında devlet mülkü olan bir çok işletmenin artık özel sektöre devredilmesi söz konusu. dünya üzerinde sermaye yatırımı yapılacak alanlar gittikçe daralırken ırak gibi bir ülke bulunmaz bir nimet amerikan sermayesi için. zaten avrupa ülkelerinin, bütün ihalelerin abd kökenli şirketlere verilmesinden şikâyetçi olduğunu okuyoruz. benzer bir süreç, geçtiğimiz on yıl boyunca eskiden sosyalist sistemin parçası olan ülkelerde yaşandı. macaristan, polonya, bulgaristan... bu ülkelerde özelleştirilen işletmeleri satın alacak sermaye olmadığı için yabancılara kucak açtılar. bu ülkelerden birisinde yabancı sermaye direnişle karşılaştı; sırbistan. halen işlediği savaş suçları nedeniyle lahey'de yargılanan miloşeviç özelleştirmeye tabii ki karşı değildi, sadece bütün işletmelerin kendi mülkü olmasını istiyordu. abd'nin büyük parasal destek sağladığı bir "halk" hareketiyle tasfiye edildi; bu halk hareketi öncesi sırbistan bombalanmıştı da. sırplar hıristiyan, çoğu sarışın. o dönemde bugün ırak'a karşı yapıldığı gibi, doğuluları aşağılayan bir propaganda yürütmesi mümkün olmadı abd'nin. ama yenen herzeler üç aşağı beş yukarı aynıydı. uluslararası sermaye, herhangi bir sebeple dışında kalmak isteyen her ülkeye benzer bir muamele yapacak, bu görülüyor. yabancı sermaye örneğin çek cumhuriyeti'nde herhangi bir dirençle karşılaşsaydı, kafka'nın anayurdu olan, batı medeniyetine önemli katkılarda bulunmuş bu ülkeye karşı benzer bir propaganda yürütülür müydü? hiç sanmıyorum. oryantalizm bugünün emperyalizminin değil, geçmişin emperyal sömürgeciliğinin aracı. sömürgecilik bir ülkenin kaynaklarına el koymaya ve o ülkeyi yönetmeye dayanır. bir ülkeyi yönetme hakkının başka bir ülkede olması gerektiğini savunmak için o ülke halkının, orayı yönetmeye talip olanlardan daha aşağı olduğunu söyleyebilmek gerekir. ama emperyalizm tekrar vurgulayacağım, sermaye ihracına dayanır ve böyle bir aşağılamaya ihtiyacı yoktur. bugün özellikle islami düşünce yanlıları ve milliyetçiler ırak'ta olup biteni bir doğu-batı çelişkisi gibi göstermeye çalışıyor. buna katılmak bence mümkün değil.

pazartesi'deki andığım yazıda oryantalizm ve kadınların ilişkisi üzerine söylenenlere de biraz değinmek istiyorum.

batı'nın özellikle on dokuzuncu yüzyıl öncesi, doğu'yu cinselleştirdiği ve cinsiyetlendirdiği önemli ve epeyce kanıtlanmış bir iddia. batılı yazarların doğu üzerine yazdığı ve doğuluları şehvet düşkünü hafif meşrep insanlar, doğuyu da hayata şehvetin egemen olduğu bir yer olarak tarif ettiği bir sürü metin, karikatür ve resim var. ama bu, cinselliği hoş görmeyen hıristiyanlığın batı toplumlarına bugünkünden daha egemen olduğu bir dönemin zihniyeti. bugün batı doğu'yla ilgili tam aksini söylüyor, doğuluların "o işlerden anlamadığı" daha yaygın bir inanç. (hatta bugün doğuluların batı'yı cinselleştirdiği söylenebilir. ama bu ilişkinin tersine dönmesi örneğin almanya'yla türkiye arasındaki ilişkiyi değiştirmiyor. söylem her şey değil çünkü.) ancak bunun aksi bile olsa "mesele" burada değil. doğunun, tüm dünyada erkek egemen anlayışın kadını tarif ettiği gibi, "duygusal, üretken, doğurgan, güçsüz, anlaşılmaz ve geleneklerin taşıyıcısı" olarak tarif edildiği yönündeki pazartesi'nin geçen sayısında yer alan iddia bence tartışılmaya muhtaç. ayrıca, kadınların erkek egemenliği tarafından böyle tarif edildiği bile tartışılabilir. örneğin, "kadınlar işe yaramaz, çıkarlarını bilen, şeytan yaratıklardır ve dünyayı ve erkeklerini parmaklarının ucunda yönetirler" de erkek egemen düşünce. önemli olan bir egemenlik ilişkisinin hangi söylemle doğrulandığı değil, o egemenlik ilişkisinin sebepleri, sonuçları, hangi amaca hizmet ettiği. kaldı ki oryantalizm, yukarıda da izah etmeye çalıştığım gibi, bir söylem olarak bile, emperyalizm çağının değil, geçmişin sömürgeci devletlerinin aracı. bugün zaman zaman yardımına başvurulsa bile, o olmadan da bu işler dönüyor ve abd'nin yaptıklarıyla biz kadınların başına gelenler arasındaki ilişkiyi kurma açısından fazla yararlı bir araç olmadığını düşünüyorum. nitekim, abd'nin kurduğu geçici yönetim, geçtiğimiz günlerde ırak'ın şeriat yasalarına göre yönetilmesini benimsedi. yani abd doğulu ve müslüman olanla bal gibi ittifak yaptı. özelleştirme harekâtları, bütün dünyada sosyal devlet ve -reel de olsa- sosyalizm benzeri uygulamaların tasfiyesinden sonra ortaya çıkıyor. bu tür yönetimlerin kadınlara bir parmak bal gibi bile olsa sağladığı bazı kazanımlar var; bedava çocuk bakımı, sağlık ve eğitimin parasız olması, kadın hareketinin güçlü olduğu ülkelerde kadın sığınmaevlerinin, kadın merkezlerinin devletçe finanse edilmesi... özelleştirme bunların ortadan kalkması anlamına geliyor. bu her yerde böyle. saddam esmer bir müslüman, miloşeviç sarışın, hıristiyan kökenli ama ateist bile olabilir. ırak'ta çocuk bakımı ne durumdaydı bilmiyorum ama dedim ya, sırbistan'da da, ırak'ta da özelleştirme yapılıyor, dükkânlarda amerikan çikolataları satılıyor ve iki ülkeye de daha önce orada bulunmayan nato üsleri kuruluyor. bence mesele bu, buna da emperyalizm deniyor. ırak işgal altında olsa da bu böyle, olmasa da. meseleyi bir kültürler çatışması olarak göstermek isteyenler, doğunun batıya karşı savunulmasını da önerirler; bu da en fazla bize zarar verecektir.

Fotoğraf: Ahmed Yaghobzadeh (GPA)

Sırma Koksal

burçin'in ardından

Hani aile dediğimiz o "sevgi dolu" birlik bizim hep yanımızda olurdu? Hani anneler sever, babalar çocukları koşulsuz olarak kollardı? Bu yalanın üstüne kurulmuş oturuyoruz işte. Kendi ortasınıflı küçük ahlaksızlıklarımızı örtmek için kızlarımızın apışaralarından medet umuyoruz. Ya geri almayarak ya da aile meclislerinde mahkûm ederek ellerimizle ölüme yolluyoruz onları.

"Yıllardır kurtulmak istiyorum. Çıkış yolu olan ailemi aradım. Ama onlar beni kabul etmediler. Tek istedikleri Deniz'le evlenmem." *(Burçin Bircan'ın günlüğünden / Radikal Gazetesi - 11 Ocak 2004)*

Bir kez daha aynı şey oldu. Anne-babalar televoleleri, kötüye giden dünyayı, polis uyuşturucu çetelerini suçladı, psikologlar toplumun, kötü arkadaşların önemının, ailelerin çocuklarının yanında durmasının gerekliliğinin altını çızdi, gazeteler ise yeni bir haberin ve topluma parmak sallayarak yoldan ayrılmanın acı sonunu hatırlatma fırsatının tadını çıkarttılar. Sonrasında da yine her zaman olanlar oldu, yavaş yavaş silindi, ardından da ıyıce yokolup gıttı Burçın. Adı artık bir soruşturmanın içinde bir isim olup kaldı, bir süre sonra o da sılınıp gdecek. Bız şımdiden yeni kurbanlar aramaya başladık kendımıze.

Gazetelerdeki fotoğraflarına bakıyorum, çok güzel bir kızmış Burçin. Yaşam öykusunün satır aralarına kıstırılmış bir yerinde bir buçuk yaşında evlat edinıldığı yazıyor. Sonra onaltı yaşında gerçek kendisine açıklandıktan sonra Burçın eski Burçın olmaktan çıkmış annesinin söylediğine göre. Sonrasında bir ajansın yarışmasında Turkıye bırıncısı seçilmiş, dunyada da yüz guzelı ünvanına layık görulmuş. Bu kadar mı gerçekten? Neler oluyor çocuklarımıza? Televoleler, güzellik yarışmaları, evlat edinilmek, uyuşturucu çeteleri mi çalıyor onları bizim elımızden? Peki, neden bizden çalınanı geri almak ıçin bunca ısteksiz davranıyoruz o zaman? Çarşıda pazarda iki kuruşluk kazık yememek için canhıraş pazarlık eden bizler değil miyiz? Neden öyleyse çocuklarımız eve dönmek isteyince namus adı verilen o en ikıyüzlu şıddet adına, şartlar koşuyor, reddediyoruz onları? Babalara karşı çıkmaya gucumuz yetmediği ıçın ona gerçeği söylememizi önermış psikoloğu suçluyoruz gızlıden gizlıye, suç ortaklığı ediyoruz sıradanın suskun ve öldurucu egemenliğine. O sıradanlık içinde yer bulup kıvrıldığımız noktacıktaki o suçlu rahatımızı bozmamak adına gelenekleri görenekleri sürüyoruz ortaya. Butun ikiyüzluluğumuz, hep vasattan yana olan o duşkunluğumuzle savunuyoruz kendimizi. Uğruna duşlerimızden, umutlarımızdan, mutluluğumuzdan, benlığımızden vazgeçtiğimiz o vasatın rahatlığı uğruna her bedelı ödemeye hazırız hep. Zaten çocuklarımızın da çoğu o vasatı tutturmanın zavallı zaferi uğruna peydahlanmıyor mu? Yo, bu kadar açıksözluluk bızı aşar. Aileyi, örf ve adetleri zorlar. O zaman susarak katılalım çoğunluğun kıyımına. Bizler, vasatı koruma adına gözünu kan burumuş kuçuk solucanlar! Bızım yer altı dehlızlerimizde, bılınçaltlarımızda, bilinçüstlerimizde nice savunma mekanızmaları gizlidır. Uyuşturucu çeteleri, kötu arkadaşlar, televoleler say say bitmez. Sanki o televoleleri ağzının suyu aka aka seyreden bızler değiliz. Sankı mahallede, altındakı luks arabayı nereden gelen parayla edindiği pek şupheli beylerın önunde "işini bılen buyuk adam"a layık saygıyla eğilen bizler değılız. Sankı o kötu arkadaşları da bızım gibı aileler yetiştırip salmıyor sokaklara. Elimizden geleni yaptığımızı söyluyoruz onlar ıçin. Elimizden tek gelen onlara bızım tahammulumuzden daha buyuk hayaller kurmamalarını öğutlemek. Öğudumüzü dinlemeyenlerin, çıkışı arayan bır yarasa gıbı bızım ellerimizle örulmuş köhne duvarlara çarpa çarpa parçalanışını ızlıyoruz. Sözümüzü dinlemeyenin karşısında haklı çıkmanınbır kez daha ucuz kıbrıne burunuyoruz. Biz bılırdik, biz demıştık. Tabıi kı bız bılırdik, o duvarları tuğla tuğla kim ördü sanıyorsunuz? Yıllar önce namus belasına ölume mahkûm edılen bir kızın kendısini köpruden atacak olan ağabeylerıne söylediği son sözü okumuştum: "Bari gözlerımi bağlayın". Yo, biz gözlerını açık yollarız çocuklarımızı ölume. Gözleri açık olsun ki, görsunler, görsunler bızım uçurumlarımız nasıl derın, bizim kayalarımız nasıl sivridır. Yanlarında durmayı kendimize yedirememediğimiz çocuklarımızın başlarına dikiliyoruz olsa olsa. Icabında, aileyle, gelenekle, icabında polisle, YÖK'le. En temel anayasal haklarını kullandıklarında bile gözumüzu kırpmadan hayatlarını karartıyoruz. Yaralanıyor, sakatlanıyor, öluyorlar işte. O noktada bile konuşacak yüzümüz var hepimızın. Hıç utanmadan hem de, hiçbir şey sarsmıyor kendimize güvenimizi. Bır yolun kıyısında, yapayalnız ve kımsesiz bır ölumden başka bır şey sunmadığımız çocuklarımız bızım, kuçuk yatırımlarımız... Getirileri istenilen duzeyi tutturamadığında kolayca gözden çıkartılıp kaybedılıyorlar bu buyuk gözaltı ülkesinde. Önemlı olan onlar değil kı, hatta biz bile değiliz ki, önemli olan varolanı sürdurmek sorgusuz sualsız. Varolanın içinde bır kuytu köşecık bulup sınebılmek... Vahşi cezalandırmaların vatanı, vahşetın karşısında sınmenın dıyarıdır burası. Çocuklarımız ise bırer bedel yalnızca, gözu kapalı ödeyebıldığımız.

Burçin Bırcan henüz yirmi yaşındaydı. Katıldığı yarışmanın akabınde populer bir şahsıyet, dolayısıyla medyanın odağı olmuştu. Derken oynadığı erotik filmin ortaya çıkması manşetlere taşınmış, kendısinden hesap sorulmuştu. Ne de olsa bütün o güzellik yarışmaları, mankenlik yarışmaları kadın bedenını sömürmüyordu ama erotık filmler öyle mıydı? Her neyse diyeceğim o ki, Burçın Bırcan yaşarken de medya marifetıyle zor gunler geçirmişti. 10 Ocak tarihli Radıkal Gazetesi'nın habernne göre Burçin'in babası "kızım televolelerin kurbanı" diyordu. Işın bu kısmı kimseyi zerre kadar ilgilendırmedi. Haftalarca baldır ve bacaktan, kalça ve memeden ibaretmiş gibi gösterilen bır ceset ve o cesedin "karanlık" tarihi butün programların başlıca konusu oldu. Televizyonlar, uyuşturucunun ne kadar kötü bir illet olduğunu anlatma kısvesiyle Burçin'ın artık yaşamayan bedenini kullanarak yeni erotik filmler yayınladı. Bır noktadan sonra kımın öldüğü, nıye öldüğü falan önemini yıtırdi; geriye ekranlarda futursuzca sergilenen uzun, guzel, ölü bacaklar kaldı. Medya bır kez daha görevini layığıyla yapmıştı.

Nermin Yıldırım

Devrim Gökçek

aynı hikâye

Bu olaydan sonra olanlar ise tahmin edilmesi pek de zor olmayan şeyler. Erzurum'da önce bir panik, ardından Eliza testi yaptırmak için sağlık kuruluşlarına akın etmeler ve Oksana'nın yakalandığı Karahan Otelin yedi sekiz kişilik grubun taşlı sopalı saldırısına uğraması.

Yıllar önce bir Ramazan günü bankada işlem yaptırmak için sırada beklerken, bir adam arkasında duran bir kadına, "kadın kadın ne sürtünüyorsun abdestim bozulacak,"diye bağırmaya başladı. Benimle birlikte sırada bekleyen diğer müşteriler ve kadın hepimiz tutulduk, şaşkın şaşkın adama bakmaya başladık. Ben bu adam deli midir nedir diye düşünürken sıradaki bir kadın müdahale etti sonra ben devam ettım. Kadın sürtunmedığını söylerken ağlamaya başladı.Biz adamın üzerine yurumeye çalıştık. Neymiş efendım onların inancına göre bir kadın bir erkeğe değdığında abdest bozulurmuş. Banka görevlisi bizi susturmaya çalışırken başka bir kadın adamın haklı olduğunu kadının da adama çok yakın durduğunu söylemesin mi? Kadın kaçar gibi bankadan çıktı.

Bana orada yaşadığım şaşkınlık kızgınlığın katmerli bir benzerini yaşatan başka bir olayı geçtığımız ay hep birlikte izledik. Erzurum'da fuhuş yaparken yakalanan Ukrayna uyruklu Oksana Topor'un HIV taşıdığı iddiası Erzurum Valisi Mustafa Malay ve Emniyet Mudur Yardımcısı Alı Ayazlar'ın düzenlediği basın toplantısıyla, geçtık Erzurum'u, frekansların azızlığı ile Balkanlara kadar ulaştı. Yapılan basın açıklamasında, uç ay gıbı kısa bir surede 1335 erkekle birlikte olduğu (bu da 1335 erkeğin en az dört kişiden oluşan aileleri olduğunu düşunursek 5340 kişinin hayatlarının karardığını duşunmesi demek) açıklandı. Oksana Topor da yaptığı açıklamada AIDS olduğunu bılmediğini, öğrendiğinde de dunyanın başına yıkıldığını söyledı. Sağlık kontrolunden sonra Oksana'nın HIV taşımadığı açıklandı.

Erkekler dunyasında hasta ve mağdur bır kadını pıslikmış haysıyetsizmiş gıbı ağlata ağlata televizyonlarda tekrar tekrar gösteren medyayı ve teşhire zorunluymuş gıbi ışini gucunü bırakmış koşa koşa basın açıklaması duzenleyen valı ve emnıyet mudurunu sadece rezıllık yaratmış bir guruh olarak mı yoksa bir sistemin parçaları olarak mı değerlendireceğiz?

Üstelik "hasta bir kadın böyle teşhir edılmez" ıddıası karşısında Valının savunması ise dehşet vericiydı: "O zaten fahişe!" Teşhiri bılgılendirmek zanneden yetkılıler bir hastanın teşhir edilmesinin, "Bu AIDS'li bununla bır araya gelmeyın demenın tedavı surecine de hasta haklarına da aykırı olduğunu bılmiyorlar mı? AIDS'li biriyle bır arada bulunmak hastalığın bulaşacağı anlamına gelmez. Bilgisiz ve sorumsuz davranıldığında bu hastalığa dunyanın her yerinde sahip olunabilir. Önlem için mesela cinsel ilişkide prezervatif kullanmak gerekir. Ayrıca medyanın sorumluluğunu bılmesi ve suça ortaklık edecek şekilde davranmaması gerekirdi. Bu olaydan sonra olanlar ise tahmın edılmesi pek de zor olmayan şeyler. Erzurum'da önce bir panik, ardından Elıza testı yaptırmak için sağlık kuruluşlarına akın etmeler ve Oksana'nın yakalandığı Karahan Otelın yedi sekız kışilik grubun taşlı sopalı saldırısına uğraması. Burada anlaşılmaz olan sorumsuz davranarak hastalık kapan bu hastalığı başkalarına bulaştıran adamların neden teşhır edılmedığı. Onlar sadece Oksana Topor'u değıl kendılerını de teşhir ettiler. Ayrıca orada teşhir edilen Rus değıl de Turk vatandaşı olsaydı onu da teşhir edecekler miydi acaba?

Teşhırı savunan kadınlar yine işbaşında

Olaylar üzerıne Gazıantep Büyukşehır Belediye Başkanının karısı, "onlar" bizim namusumuzu koruyor açıklamasını yapmış.Yanı kocalarımız "bu" kadınlarla birlikte olmasa ortalık tacizden tecavüzden geçılmez demek istıyor! Belediye başkanının karısı yaptığı açıklamayla kocasını korumuş olmadı kocasının namusuna duyduğu guvensizliği açıklamış oldu bana kalırsa. En önemli şeyin bu tur hastalıklar konusunda bılınçlenmek ve korunmak olduğunu söylese daha ıyi olmaz mıydı?

Daha önce AIDS'li olduğunu bilen bir kişi AIDS'li olduğunu bılerek, korunmadan eşiyle ilişkiye girdiği ve bunu kasten yaptığını belırttığı için "eşını öldurmeye teşebbusten " yargılanmış ve ceza almış. Fakat teşhir edılmemişti.

Hacettepe Üniversıtesi HIV/AIDS Tedavı ve Araştırma Merkezi Hareket Müdürü (HATAM) Prof. Dr. Serhat Ünal Oksana Topor'a yapılan testlerle ılgılı olarak; HIV vırusunun uç ay gıbi kısa surede belirlenemeyeceğini hastaların vırusu aldıktan sonra yıllar suren belirsiz donemde tespıt edilmedığı ıçin hastalığın kan ve cınsel yolla yayılmayı surdureceğini söylemiş. Hastalığı kesınleşmiş olsa bile teşhırın hasta haklarına ve hukuka, insan haklarına aykırılık olduğunu bılmeyen valının ve emnıyet mudurunun işgüzarlığı olarak kapanacak mı bu olaylar? Hastalığını bizımle birlikte öğrenen ruh sağlığı bozulan ve sınır dışı edılen Oksana Topor yasal haklarını kullanacağını açıkladı. Insanlık suçlarının bırçoğunun hukukta tanımı, karşılığı yok. Oksana'nın psikolojisini ve panik yaşatılan insanların durumunu hangı hukuk duzeltebılır?Aç ve sefil ulkesinden para kazanmak için kaçıp gelen Oksana' nın zengin! ama uygarlık sefaletı çeken 'pek gururlu' açıklamalarına devam eden erkeklerın ortasında aşağılanan gorüntulerini nasıl unutacağız?

Son olarak sorumsuz davranarak eşlerine, sevgılılerine hastalık bulaştıran, tecavüz eden, tacizde bulunan, banka soyan hırsızlık yapan, kapkaççılar kaçakçılar, savaş yanlıları neden teşhir edılmıyor

Devrim Gökçek
Ji tirkî Yaşar Eroğlu

heman çîrok

Ev tiştên piştî vê bûyerê pêk hatin,tiştên ku em baş texmîn nekin nebûn. Li Eerzurumê berê toqan, piştî wê bona testa Elîza bikin erişkirinên li ser saziyên tenduristiyan û di dema Oksana li Otêla Karahan hat girtin de, erişa komeke bi heft-heşt kesan ên ku dest bi dar û kevir bûn hat ser wir.

Berıya salan, rojeke Remezane dema ez li bankekî benda kare xwe bûm, merekî jineke pışt wî sekınî bû re bı qîrîn got "xanım xanim tu çıma xwe min didî, tu ye avdesta min betal bikî". Ew mışteriyen ku tevî min li benda dora xwe bûn û jınık em tev mat man û şaşbûyî me merık nıherî. Dema ez xwe bi xwe dıfikrîm 'ka ev merika dîn e!' jinekî midaxale kir û min jî domand. Dema jınıke got"mın xwe te neda" giriya. Me hewl da, em di ser merık de çûn. Çi ku gorî baweriya wan,weke jınek merekî keve avedesta wî xırab dibe. Gava karmende banke xwest me haş bıke, ew çi bû, jinekî merik mafdar dît û got ku ew nezikî merık sekiniye! Jınık rev û rev ji bankaye derkret. Bûyerek wek we ku ez qat bı qat heyirîn û hersbûn jîyam mezıntır van rojen derbasbûyî me teva temaşe kır. Oksana Todora Okranyayî a ku dema fihûş kıribû hati bû gırtın, îdeaya HÎV pe re heye bi navgîna civîna waliye Erzırume Mıstefa Malay û alîkare walî Alî Rıza Ayazlar darxistibû ve dev jı Erzırume berdın, bi ezîziya fireqansan ta gehîşte Balkanan. Di daxuyanıya çapemenıye de hat dıyar kirın ku dı se mehen kın de 1335 meran re bûye(ev jî em bıfikirin1335 meren ku malbate wan kemtırîn Çar kes in, te we wateye ku 5430 kes de bıfikırin ku jîyana wan tarî bûye). Dı daxuyaniya xwe de Oksana Todor got ku hay jı AÎDS bûna xwe nîn e û wekî hîn bû dınya di ser we de hılweşıyaye. Pıştî kontrola tenduristiya Oksana Todor, hat dıyar kirın ku HÎV pe re nîn e. Di dınya meran de jineke nexweş û mexdûr wek kiret û beheysiyet bi girîdan caredin û caredin medya ku di televizyonan de dide temaşekirın û ew wali û gerîndeye ewlekariye ku tu dıbejî mecbûre teşîrkirine ye û kar û xebata berdaye rev û rev, lez û bez daxuyaniya çapemenıye darxıstın, eme tene wek xırtoleke rezîlahîkirî an perçeyek jı dezgaha desthilatdar bınırxînin?

Di ser de hemberî îdeaya "jıneke nexweş waha naye teşîr kirin" xweparastına walî sawdayî bû: "Jıxwe ew fahîşe ye." Rayedaren ku teşîrkirine agahî dıhesıbînin teşîrkirina nexweşekî "ev bi AÎDSîye, bi we re neyen cem hev" û bi ve gotine ve hım dijî qonaxa tedavıye hım dijî mafe nexweşa derdikevın nizanin? Cem yekî/a AIDSî mayîn naye wateye ku ye derbasî wan be jî. Mırov nezanî û be berpisıyarî tev bıgere ku dera dînyaye be bıla bıbe bi ve nexweşiye dıkeve. Ji bo tedbîr mînak di minasebeta cınsî de pewiste prezervatîf be bıkaranîn. A dın jî, dıve medyaye berpırsıyarıya xwe bizanıbiya û wek hevparbûna vî sûcî tev negeriya. Texmînkırina we ne zede dijware ku piştî ve bûyere çı pek be. Li Eerzurume bere toqan, piştî we bona testa Elîza bıkın erişkırınen li ser sazıyen tendurıstıyan û di dema Oksana li Otela Karahan hat gırtın de, erişa komeke bi heft-heşt kesan en ku dest bi dar û kevir bûn hat ser wır. Lı vir tjşte naye femkırın ew e ku çıma ew meren ku be berpirsiyar tevgerıyane û nexweşî gırtine û ev nexweşî derbasî kesendın kırıne nehatin teşîr kırın? Wana ne tene Oksana Todor, bi vî hawayî xwe jî teşîr kirin. A dın a li wir hat teşîrkırın Rûs ne bûya hemwelatiye Tırk bûya gelo de dîsa teşîr bikirana?

Jinen ku teşîre dıparezın li ser peywire ne

Li ser ve bûyere jına Seroke Şasrederıya Mezın a Gazîantepe daxuyaniya "ew" namûsa me dıparezın kırıye. Ango dıxwaze beje ku meren me bı "van" jinan re nebin hawîrdor ji tacız û tecawızklara naye derbasbûn. Bi mın, jina Seroke Şarederıye bi ve daxuyaniye ve mere xwe ne parast,ji namûsa mere xwe ne ewlebûna xwe dıyar kir. Bıgota ku ya herî gırîng di derbare ve nexweşıye de zanebûn û xwe parastin e, de baştır ne bûya?

Demek bere yekî ku zani bû AÎDS e bı zanebûn û beparastın bi jına xwe re bûbû û diyar kırî bû ku bı qestî dıke jı bo ve bûyere dı derheqe "teşebûsa jına xwe kuştine" de hatıye darızandin û ceza gırtiye. Le ne hatıye teşîrkirın.

Dı derbare testen Oksana Todor de Gerînendeye Tevgera Navenda Tedavî û Lekolîna HÎV/AÎDSe (HATAM) Prof. Dr.Serhat Ûnsal gotıye "di demeke mîna se mehe kın de vîrûsa HÎVe naye destnîşankirın, pey vîrûsgırtına nexweşan ji bo serdemeke bi salan en nedıyar dajo naye destnîşan kırın nexweşî belavebûna xwe bi reya xwîn û mınasebeta cinsî ve didomîne". Heke nexweşı misogerbûyî be jî,ev bûyeren wek karguzariya walî û gerînendeye ewlekariye ku nizanın teşîrkırın dijîtıya mafe nexweşan, huqûqe û mafen mırova ne, ben sergirtın? Oksana Todora ku nexwşiya xwe li gel me hîn bû, tenduristiya we ya derûnî xırab bû û ji sînor hat derxıstın dıyar kir ku de mafe xwe ye qanûnî bıkar bîne. Terîfkirin û bergîdana gelek sucen mirovatiye di hıqûqe de nîn e. Kîjan hıqûq dıkare derûniya Oksanaye û rewşa kesen ku hatıne toqandin rast bıke? Oksanaya bona pera qezenc bıke jı welate xwe birçî û sefîl reviye hatıye vır, eme çawa ji wan dîmene we fedî bıkin ku, dı nav meren ku, dewlemend in(!) le daxuyanıyen 'pır bişanaz'dıdomînin ku sefaleta şaristaniye dıkşînin de bıçûk ten xistın.

A dawî, ew kesen ku be berpirsîyar tev digerın û nexweşiye derbasî jınen xwe,hezkirive xwe dikin, en tecawiz û tacîz dıkin,banka dışelînin, dızıye dıkın, qapqacçî, qaçaxçî, en ku alîgire şer in çima nayen teşîr kırın?

Ayşegül Oğuz-Amy Spengler

çekirdek aile yok olmalı!

Doğduğumdan beri feminist im galiba. Kişisel tarihime baktığım zaman hayatımda her zaman güçlü kadınları örnek aldım, ayağı yere sağlam basan, bir erkeğe ihtiyaç duymayan kadınlarla birlikte oldum. Hiçbir zaman kadın olduğum için kendimi ikinci sınıf görmedim, ezdirmedim...

Kitabın kahramanı Deniz, kapakta "doğuştan muhalif" olarak tanımlanıyor. Bu nasıl bir muhalefet?

Kendine uymayan bir dunyada yaşıyor. Doğduğu andan itıbaren birçok şey onu rahatsız ediyor, zaten doğumu muhalif, gerçi o fantastık bir şey. Deniz kendi seçimi olmadan ona dayatılanlara karşı ve dunyayı algılama bıçimi birçok insana göre farklı. O dunyayı kendı arzuladığı bıçımıyle yaşamak istıyor. Cinsel yönelimi farklı, siyasi bakışı ana akım toplumun baktığı gıbı değil. Dolayısıyla kendını yalnız ve yabancı buluyor, bu yuzden de kendıne başka bir hayat ve çevre yaratma kaygısını taşıyor. Mesela Turkiye gıbi ulkede "Out" bır lezbıyen olarak yaşayabılıyor ve bundan herhangi bır rahatsızlık duymadığı gıbi bununla ılgılı tepkıleri de kabul etmiyor, bunun polıtikasını da yapıyor. Yani kendi seçimleri doğrultusunda ilerlıyor, tabii biraz da şansları var ve onları da kullanıyor.

Deniz feminist mi?

Evet, feminist. Onun benımsediği bıraz radıkal feminizme yakın. Bır kere lezbiyen ve feminist. Kadınları seviyor. Birçok kadının mutsuz olma nedenının ataerkil toplum duzenınde yattığını duşunuyor. Kadınların cinselliklerini, yaşamlarını istedıkleri gıbı surduremediklerini ve bunun sebebinin de kadınların feminizmi içselleştirememesi olduğunu duşunuyor.

Deniz Türkiye'de var olan tutucu aile yapısına ve çekirdek aileye karşı çıkıyor...

Bu bıraz seçımlerle, insanın kendi istedığı hayatı yaşamasıyla ılgılı. Bırçok ınsan sadece öyle olması gerektığı ve başka turlu olamadığını duşunduğu ıçin çekirdek aileyi yaşıyor. Pek çok kadın tanıyorum otuzlu yaşlarında artık bır çocuk sahıbı olayım deyıp bunun da tek yolunun evlenmekten geçtiğini duşundukleri için sevseler de sevmeseler de evlenıyorlar. Bunun başka bır alternatıfı onlar için yok. "Ya ne olacak, çocuğumu yapayım da sonra boşanırım" deyip sonra da korkunç hayatın içinde buluyorlar kendılerını. O yüzden bu kadar çok mutsuz evlılık var ve bu kadar çok boşanma var. Bunlar tabii kı en çok da çocuklara zarar verıyor. Çekirdek ailenin yok olması gerekiyor. Işte alternatıf aile derken de, kıtapta geçtiği gıbı belki bir komun yaşantısı ama, insanların birbirine daha saygılı olduğu, insanların sadece ortak paydalarda buluştuğu, dostluk ve sevgi içeren, bellı ideolojilere yakın olan insanların yarattığı bır çevre. Ama bu zaten eşcınseller için çok geçerli bır durum. Genellıkle ailelerinden uzak, aılelerine kendılerını kabul ettıremedikleri için ve aile kurumunun ne kadar ıkı yuzlu bir şey olduğunu bıldıkleri için eşcınseller de "out" olduktan sonraki sureçte kendılerıne yenı bir aile yaratma arayışına gırıyorlar; çünkü öbur turlu çok yalnız bir durum. Özellıkle Türkıye gıbi ülkelerde, sosyal imkânın da çok fazla olmadığı ülkelerde bir şekılde kuçuk klanlar şeklinde yaşamaya başlıyorlar bir sure sonra.

Denizkızı postmodern bir roman mı?

Postmodernlığın tanımları o kadar çok çeşitlendi ki artık ucu buçağı yok. Artık postmodernızmın de ötesine geçıldı, gerçi bunları çok kesin yargılarla belirlemek çok zor. Ama genel yapısı itibarıyle postmodern roman turune uyabıleceğini duşunuyorum. Form olarak, içerık olarak, popüler kulture verdiği yer olarak. Bu tanıma uyduğunu duşunuyorum. Birçok ınsan bana eleştırı olarak, "Çok fazla konuyu bır araya getırmişsin ve çok şey koymuşsun, bunların bır kısmını da başka bir kıtaba ayırsaydın. Buradan uç kıtap çıkar." dedi. Bu eleştırılere hak verıyorum; fakat bu yaklaşımın biraz da klasık romana alışkın olmakla ilgili olduğunu düşünuyorum. Ben bu romana bu kadar çok şey koydum ama koymak istedığım ıçın koydum. Şu yaşadığımız görsel çağda goruntuler çok fazla hayatımızda ve her şey çok hızlı. Dolayısıyla ben uç kişinin hayatını anlatar ve sayfalar suren, betimlemelere dayanan bir

şeyler okuyamıyorum, sıkılıyorum. Bu benim belki kişisel tercihim, ben kendi okumayı istediğim tarzda bir şey yazdım ve bunun içinde çok fazla ıvır zıvır var. Buna postmodern ve barok da diyebiliriz. Çok fazla susleme var, çok fazla ayrıntı var, çok geçişli, çok karmaşık.

Kalıplardan bahsetmişken, kahramanlarının cinsel yönelimlerini vurgulamanın nedeni nedir?
Çunkü bu ülkede cinsel azınlıkların yeteri kadar söz hakkı olmadığını düşünüyorum ve onlara ait bir kultur hâlâ yok ve yeni yeni oluşuyor. Ben bu romana "ötekilerin" romanı diyorum. Ama buradakı en önemli vurgu, cinsel azınlıklar. Ben bunların hayatını bildiğim için, içinde olduğum için, iyi tanıdığım için, ikincisi de böyle bir şey var ve insanlar bunu görmezlikten geliyor. O insanların da arasında çok acı çekenler var; ama çok hoş hayatlar yaşayanları da var. Ama heteroseksizm denen bela yüzunden görmezden geliniyor Herkes heteroseksuel olmalıymış ya da öyleymiş gibi varsayılarak başlıyor her şey. Butun söylemler, butun dın bunun uzerine kurulu, bunu bırazcık sarsmak istedım

Bu kitabı yazarken "out" olamayan insanlar için yazmak gibi bir amacın var mıydı?
Zaten "out" olarak yaşayan bir lezbiyen Deniz. Bunu da bilinçli yaptım, çunkü öbur turlu olduğunda bır mağduriyet duygusu yaratılıyor. Deniz guçlu bir kadın ve lezbiyen olarak bunu bır şekilde kabul etmiş, bunu nasıl kabul ettiğini bılmiyoruz, bilmek zorunda da değılız. Önemli olan bu şekilde yaşayabılıyor. Ben kendımi kabul etme surecında okuduğum kıtapları duşunduğumde onlar bana çok faydalı oldu. Sonuçta kıtap okuma eylemi çok kişisel bir eylem, orada yalnızsın

Aisa Maria'nın yazdığı, sevgilisini başka bir kadınla basan bir lezbiyenin nasıl davranması gerektiğiyle ilgili bir bölüm var. Gey ve lezbiyen çiftlerin, toplumdaki herkese dayatılan toplumsal cinsiyet rolleriyle nasıl başa çıkıyorlar?
Turkiye'de fazla duşunulup sorgulanmadığı için hâlâ eşcinseller arasında da kadın erkek rolune bürünme, aktıf-pasif ya da çıftler arasında ıktıdar ılışkılerine rastlamak mumkun. Bır sure sonra bırçok ilişki heteroseksüel ılışki modeline dönuşuyor. Bunun problemli bir şey olduğunu duşunuyorum ve artık böyle kategoriler olmamalı.

Tüm bu eleştirilere rağmen kendi sevgilisini başkasıyla yakaladığında iş değişiyor...
Işte ınsani duygular, kıskançlık, öfke, yetersizlik duygusu gıbı duygularla baş etmek gerekıyor. Zaten çelişki de orada yatıyor. Ben bır feminıst olarak onun cinsel özgurluğune ınanmalıyım ve onu rahat bırakmalıyım. Ama o, benim sevgilim ve beni aldatıyor! Orada kalıyorsun

İnsanlara "feminist" olduğunu söylediğinde bile pek çok olumsuzlukla karşılaşırken lezbiyen olduğunu söylemek ve "out" yaşamak daha zor olsa gerek...
Elbette ki çok zor, özellikle Türkiye gıbi bır ülkede böyle bır şeyi yaşamak daha da zor. Çunku Batı'da bir yerde olsa ne bıleyım destek grupları falan oluyor, gey-lezbıyen grupları oluyor, yalnız olmadıkları vurgusu yapılıyor. Fakat Türkıye'de böyle bir şey yok. Turkıye'de aıleler öğrendıklerınde "eyvah" demekten öteye gıdemıyor.
Kendine ilk ne zaman ben feministim dedin?
Doğduğumdan beri feministim galıba. Kendi kişisel tarihıme baktığım zaman hayatımda her zaman güçlu kadınları örnek aldım, ayağı yere sağlam basan ve bir erkeğe ıhtıyaç duymayan kadınlarla birlıkte oldum. Dolayısıyla hıçbır zaman kadın olduğum için kendımi ıkıncı sınıf gormedim, ezdırmedım. Sonra daha bılınçlı bir şekilde duşunduğumde aslında bunun anormal bır durum olduğunu da fark ettim Yanı toplumun geneline baktığımda hakıkaten kadınların ezıldığını gordum. Işte o zaman öfke süreci başlıyor ve sonra kadınların başlarına gelenlerin, ezılmelerının onların seçımlerıyle ılgılı olmadığını gordum. Galıba her feminist farklı bir süreçte kendını ve feminizmini tanıyor. Benım için oldukça doğal bir sureçtı.

Sen kendini feminist hareketin bir parçası olarak görüyor musun?
Kendımı feminıst olarak goruyorum ama Turkıye'de feminıst hareketın bir parçası olarak gorduğumu soyleyemem. Çunkü kışısel anlamda yaptığım çok fazla bir şey yok; ama bu kitabı yazmakla, gazetede kadınlar için bir şey vazarak bır şeyler yapabılıyorum. Zaten ben çok bireyciyım ve kendımı çok ait hıssedemıyorum

Feministler bu denli azken varlığından bile haberdar olmadığımız feminist kadınlar ve sen ne zaman harekete dahil olacaksınız?
Bılmiyorum belki onun da zamanı gelecek. Ama ben konformıst bir insanım ve benım alışık olduğum bir şey değil aktıvizm. Öyle bir deneyımım olmadı ve her zaman mücadele etmeden dahıl olabıldığım çevreler oldu benim. Bunun bir eksıklık olduğunu ve benim gibi insanların çok yararlı olacağını da duşunuyorum.

Sen Türkiye'yi ve Türkleri çok yoğun bir biçimde eleştiriyorsun. Deniz ancak Londra'ya gittiğinde sokağa çıkıp eylem yapıyor. Peki sen de Londra'da olsaydın sokağa çıkar mıydın?
Buyuk bır olasılıkla evet. Bunun batı merkezcilik olarak algılanmasını da ıstemıyorum ama, hayatımın buyumek dediğim kısmını Amerika'da geçirdim. Üniversite ortamı çok özgürlükçü ve demokratıktı; ben bu ülkenin eğitim sıstemınde yetışmıştım ve orası beni çok şaşırttı, bocaladım Buradaki okulda, ailede kurulan hiyerarşi bütununde Turkiye'nin demokratıkleşememesını de goruyoruz. Turkiye'de o kadar çok köşe yazarı var ki dunyanın hiçbır yerınde bu kadar çok köşe yazarı yok; ben bunun biraz da ınsanların kendilerine ait fıkırleri olmadığı için olduğunu düşünüyorum. Işte bu yuzden buradaki dınamıkler kendilerını uretemiyor.

Zeynep'in ve Deniz'in ütopyası nedir?
Insanların hıçbır baskı görmeden ve başka ınsanların seçımlerını ve yaşam bıçımlerıne saygı duyarak yaşadığı bır toplum.

feministler ne yapmalı?

Yıllardır farklı kadınlar olarak kadın kurtuluşundan ne anlıyoruz, nasıl ifade ediyoruz, mücadele araçlarımız neler olabilir gibi sorularımızı değişik platformlarda tartışıyoruz. Filiz, Gülfer ve Leyla'nın tartışması bu konularda önemli ipuçları içeriyor.

Filiz: Kadınların kendi durumlarını değiştirmek için verdikleri mucadelenın kadın kurtuluşu hedefine bağlanması gerektiğini duşunuyorum. Bu yüzden de kendimi geniş ve çok parçalı bir kadın hareketinın içinde kadın kurtuluş hareketinin bır öznesi olarak görüyorum. Kurtuluş dıyorum çünkü kadın olduğumuz için erkekler tarafından ezılmekten kurtulmak gerekiyor. Kadın kurtuluşu sistem içinde eşit haklar elde etmekle mumkün değıl. Kadınların erkekler tarafından ezılması üzerine kurulmuş, yuzyıllardan beri suregelen yaygın ve sıstematik bütünsel bir egemenlık bıçımi olan cinsıyetçılık ancak butünsel bır kurtuluş mücadelesi vererek ortadan kalkar. Kadın hareketi, kadınlara yapılan tum ayrımcılıklara karşı mücadele eden, kadınların erkekler ve toplum karşısındaki eşitsız koşullarını değiştırmeyi hedefleyen tüm grupları kapsıyor. Cinsiyetçi sıstemi teşhir eden, sesimizi duyurmanın, kadın dayanışması ve örgütlulüğunü güçlendırmenin aracı olan bu mucadelenın sonucundakı kazanımlarımız kurtuluşumuza giden yolda önemli mevzıler olacak. Ancak kadın kurtuluş mucadelesi bunun ötesinde bir şey. Bugun seksenlı yıllardan çok farklı bır durumla yuzyüzeyiz. Birıncisi; seksenli yıllarda eşıtlık talebını dıle getiren ve toplumun her kesımınce benimsenmesini sağlayan esas olarak feminıstler ve daha çok kadın kurtuluş perspektıfine sahıp olanlardı. Bugunse devlet katından, burjuva gazetelere, ünıversıtelerden, proje gruplarına her kesım bızımle birlikte bazen bizden önce bu talepleri savunur oldular. Medeni yasayla ilgili kadınlar lehıne ılk taslağı oluşturanlar da esas olarak bu kesimler. Ikıncı olarak seksenli yıllarda tek işi kadın kurtuluş mucadelesı olan epeyce kadın ve kadın grubu vardı. Bugünse karma grup kimliğiyle ya da kadın grubu olsa bile örgutsel ve programatık olarak karma gruba bağlılığından gurur duyan kadınlar çoğunlukta. Yine seksenli yıllarda daha yeni olduğumuzdan belkı de öyle gerektığınden, bız ulusal ve sınıfsal farklılıklar uzerinde fazla durmuyorduk. Bugunse kendini bize gösteren Kürt kadınlarının hareketını görmezden gelerek kadın mucadelesi vermenin imkânı yok.

Leyla: Bence önemli olan kadın kurtuluş hareketi mi kadın hareketi mi sorusundan zıyade, kadının kendısını bılınçlendırıp toplum içinde analızini yaparak kendısini varetmesıdır. Bunu yaparken de biraz daha kadından doğru toplumu dönuşturme yıne toplum eksenınden toplumdan kadına, kadından topluma dönük sorunları ele alma, düşunme durumu söz konusudur. Ulusal kurtuluş mucadelesi içinde Kürt kadın hareketinın geliştığı noktalar ortada. Fakat kurtuluşu hedefleyen bır şey olması gerektığını duşunuyorum. Kadın hareketinın kapsamına her kesim gırebılır. Butün kadın hareketlerının de bır gırme durumu söz konusu ama hedefi belırleyen bir noktada seyretmektedır. Hedefi net olan, kendi kuruluşu, kendi kurtulmasını hedefleyen bır noktada olduğundan dolayı bence de kurtuluş mücadelesi ve bu eksende gelişecek kadın kurtuluşu ideolojisi daha cazıp geliyor.

Gulfer: 80'lere dek bır takım kadın hakları var, yenileri için mücadele edıyorlar. 80'e kadar olan şey, kadın hakları. 80'den itibaren Türkiye'deki kadınlar bunun yetersizliğini fark ettıler ve başka şeyler istediler. Yeni bır şey doğuyordu ve bu kadın kurtuluş mucadelesıydi. Kurtuluş mucadelesı dıyorsan, bır şeyın seni bağladığını, hayatında temel problem olduğunu söyluyorsun. Bunu tanımlamak lazım. Bu da ikıncı dalga femınızm. Kadınlar, kadın olmamızdan kaynaklanan başka bir problem var demeye başlıyorlar. Kadın sömurusunun ekonomi politiğinden bahsedılıyor. Buna patrıyarka deniyor. İstedığin kadar oy kullan, istedığin kadar siyasete gir bır yere kadar. Patriyarka diye bır şey var. Dolayısıyla kadın mucadelesıyle kadın kurtuluş mucadelesi arasında çok temel bir fark var. Ama kadınlar toplantılarda, kadın kurtuluş mucadelesinden ve kadın mücadelesinden bahsederken aynı şeyi söylediklerini zannedıyorlar. Kadın kurtuluş mücadelesi diyorsan devrimle bır ıktıdarı yıkacaksın. Ama kadın hareketi diyorsan varolan sıstemde kadın hakları mücadelesinden bahsediyorsun. Burada temel farkı koymak gerekiyor. Kurtulmaktan bahsedıyorsak, başımızdakı belayı tekmeleyıp atmaktan bahsediyoruz. Bır sosyalıst olarak kapıtalizimden de kurtulmaktan bahsedıyorum. Nasıl? Devrımle. Bunun gıbi...

Filiz: Cinsiyetçi sistemi yıkarsak, erkekler tarafından ezılmekten kurtuluruz. Cinsiyetçılık kendi başına yaşayan ve suregelen bır sistem değil bence. Tarih içinde hep üretim tarzları ile eklemlenerek varlığını sürdurmuş. İçinde yaşadığımız kapıtalıst toplumda ise cinsiyetçılık kapitalıst uretim ılişkilerinde kökleşmiş. Bu nedenle kapıtalızmin yıkılması ve sosyalizm, kadınların kurtuluşunun ön koşuludur. Bundan sosyalızmin kadınları kurtaracağı anlaşılmasın. Sosyalızm tum ezme ve ezilme ilişkilerini yok etmeyi

hedefleyen bir sistem olarak kadın kurtuluşu için de bir potansiyel taşır. Ancak bizler kapitalizmde ve sonrasında cinsiyetçi sistemin kökünü kazımaya yönelik, kadın kurtuluşunu hedefleyen bağımsız ve örgütlü mücadele vermezsek kurtulmamız mümkün değildir. Bugün kadın hareketi ve kadın kurtuluş hareketinin taleplerinin nerelerde ayrıştığını ortaya çıkarmak gerekiyor. Beni bir sosyalist feminist olarak TCK tasarısındaki ayrımcılığa karşı mücadelede farklı kılan talepler ne? Ya da Medeni Kanun da. Özgün, radikal ve sistem dışı taleplerle yola çıkmak gerekir.

Gülfer: Mor İğne kampanyası sırasında ben genç bir kadındım. İstanbul'a yeni taşınmama rağmen kampanyayı duyup etkilenmiştim. Hani

sen diyorsun ya feministler Türkiye'de az, sesleri güçlü değil diye. Aynı o gencecik, İstanbul'a yeni taşınan, köy kökenli kızı, beni etkilediği gibi bir çok kadını etkiledi Mor İğne kampanyası. Ben mesela doğduğum soyadıyla ölmek istiyorum. Bir tane soyadım olmalı tıpkı erkekler gibi. Bu soyadı babamın da olabilir. Mesela okumak istiyorum. Kız çocuklarının okula gitmesini istiyorum. Bunun için elimden geleni de yaparım ama kadın kurtuluş hareketi dediğinde bunların hepsini yaparsın, desteklersin, bizzat bunların militanı olursun. Ama sen kadın kurtuluş mücadelesi diyorsan aslolarak yüzün başka bir şeye dönüktür. Bunların yanına tüm kadınların ev emeğini, kölelığını de koy. İşte bunların hepsini var eden bir neden var ve biz bu nedeni ortadan kaldırmayı hedeflemeliyiz. Bu neden sadece kadınları değil, gençleri de erkekleri de çirkinleştiriyor, bu hale sokuyor. Asıl hedef bu, bunu yok etmeliyiz. Şimdi sosyalistler de böyle değil mi? İşçiler ne yapacaklar? Sermayedarları yok edecekler, kamulaştırmalar olacak. Ama buraya gelmeden ücret için de mücadele edilecek. Dumdüz bir yol yok ki. Hedeflediğin şeydeki metodun ve araçların ne? Kimlerlesin? Kadınlar-

laysan hangi kadınlarlasın? Bunlar önemli şeyler.

Leyla: Kadın hareketi derken biraz gerilere gitmek lazım. Yani bugunkü sermayenin altında yatan neden nedir ya da kadının bugünku taleplerini dillendirirken ya da böyle ağır bir yuku kaldırırken dayanacağı noktalar nelerdir? O açıdan biraz tarihe girmek gerekir diye düşunuyorum. Kadının iktidar olduğu, kendi yasalarını kurduğu, yine aynı zamanda erkeği evcilleştirdiği surece dönmek istiyorum. Neolıtık sureç diye tabır ettiğimiz sureç kadının ilk iradesini ortaya koyma ama bunu yaparken kadın o dönemde iktidardı anlamında değil. Giderek erkek kadındaki gücü alır. Patriyarkayla mücadele etmek için ideolojileri dönüşturmeyı hedefleyen yanı

bunun dıl, demokratık mücadele ya da daha radıkal bır tarzda da olabılır. Her ıdeoloji burada sosyalıst ideoloji de söz konusu. Sosyalizmden bahsedersek de kadın sorunu ıkıncı planda kalmaktadır. Butün ıdeolojiler değışmedığı, kadın rengını almadığı, kadın bılıncını taşımadığı muddetçe sorunlar devam eder. Sistemler içinde kadın yok. Kadın her zaman ikinci planda. Bu sosyalıst sıstemde de böyle oldu. Kapıtalıst sıs-

temde de. Bunu kadın olarak bugünkü mücadele ve örgutlenme bıçımımız ıtıbarıyle donuşturme mecburiyetındeyiz. Kadının kurtuluşunu hedeflemek, kendini var etmek ve siyasette kendini ifade etmek kolay bir şey değil. Sistemleri yıkmak, dönuşturmek için kadında doğan bir mücadele olması gerekiyor. Kadında topluma yönelik bir dönuşum olmadan sıstemler de yıkılmayacak, yeni bir ideoloji de oluşturulamayacak. Kadın rengı de açığa çıkamayacak.

Gülfer: Kadın renginden bahsediyorsun. Onu anlamıyorum. Sosyalıst rengı dıye konuşulduğunu hıç duymadım ama kadından bahsedildiğinde, kadın ruhu, çiçeği, böceği falan oluyor. Tamam bir şey tanımlayacağız değil mi? Yani kadınlar olarak toplumu değiştireceğız. Feminist devrım, dünyayı da toplumu da sarsar. Kadınları, erkekleri, yaşlıları, gençleri ve hatta sermayeyi de etkileyecek bir şey. Kadın kurtulduğu zaman herşey alt ust olacak. Hanı sosyalızmde olamayacağı kadar alt ust olacak. Ama nasıl yapacağız? Nereden yola çıkacağız? Bizim ıdeolojımiz ne? Kadınlar olarak bundan bahsetmek zorundayız. İdeoloji uzerıne tartışılmıyor. Oturup bu ışın kıtaplarını okumak, yazılarını yazmak, toplantılarını yapmak, yeni kadrolar yetıştırmek, örgutler kurmak. Bunlar esas ve dışli işler. Şunu çok istiyorum. Bir adam kadını mı dövuyor, o adamı linç edecek bir kadın grubu istiyorum. Feminist bir parti istiyorum. Kadın partisi değil, feminist partı ıstıyorum. Butun farklılıklarına rağmen, kadınların bu feminist partıde birleşmelerini istiyorum. Kadınların bir arada mucadele vermesi net bir ıdeolojiyi gerektirir. Sen belki tarihi önemsersin ama ben bugünu önemserim, benim canım şimdi yanıyor. 2000 yıl önce iktidar benim mıydı? Ben antropoloji okudum, hıç böyle bir şey öğrenmedim. Zaten gözum iktidarda da değil. 2000 yıl öncesinden bana ne. Ben şimdi yaşadığıma bakarım.

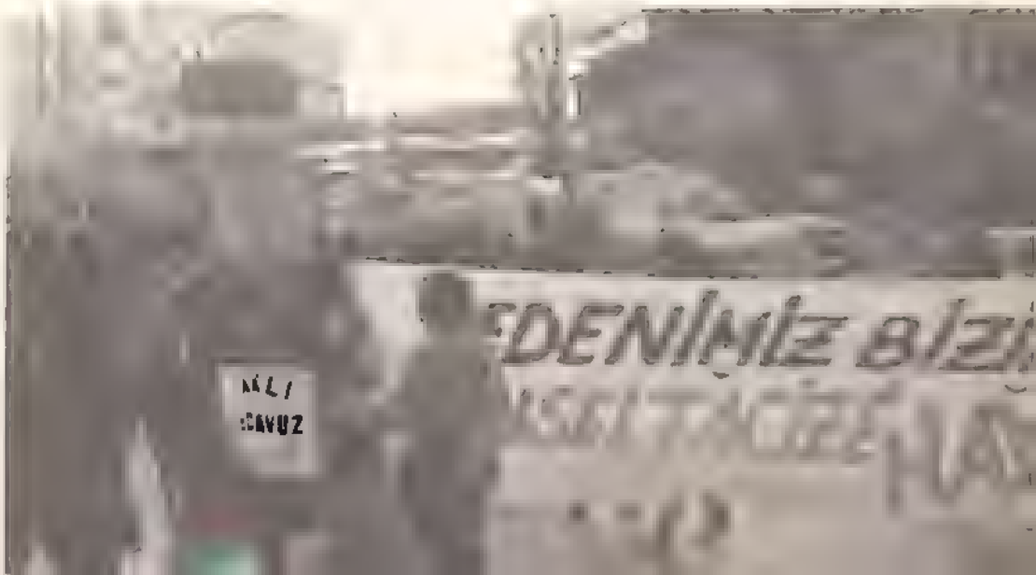

Nermin Yıldırım

o bir dünya şampiyonu

Fotoğraflar: Barış Üstel

İçeri girdiğimde masada dört- beş kadın oturuyordu. Hangisinin o olduğunu kolaylıkla kestirebileceğimi sanıyordum ama öyle olmadı. Hiçbiri beklediğim özellikleri taşımıyordu. Kısa boylu, bol 'edeleli', şöyle kodu mu oturtan ve de kadından çok erkeğe benzeyen hatta az da olsa Naim Süleymanoğlu'nu andıran biriyle karşılaşmayı bekliyordum sanırım. Yani netıcede bir "erkek sporu"na bu derece gönül vermiş bır kadının erkekleşmesi gerekmez mıydı? Nuran'la tanıştığımda laf sırası bana geldiğinde yerden yere vurduğum kımi önyargıları, hani şu doğal değişmezler uzerinden yurutulen kadınlık erkeklık durumlarına dair ön kabulleri ceplerime doldurup futursuzca ortalıklarda gezindiğimin farkına vardım. Nuran Pehlıvan yirmi üç yaşında. 1997 yılında Turkıye'nin ilk mıllı kadın bılek güreşçisi unvanını aldığından beri her sene uluslararası dereceler alıyor. Yani benım dereceler dedığım Dunya Şampiyonluğu, Avrupa Bırıncılığı falan gıbi "kıymetsız" şeyler! Nuran, Yıldız Teknık Üniversitesi Makıne Muhendislıği Bölumü 2. sınıf öğrencisi. Hâlâ 2. sınıfta olması tembellikten değıl, daldan dala atlamasından, arada bır bölum o da olmadı ülke falan değıştırmesınden kaynaklanıyor. Türkiye'de Endustri Mühendislığı okumaya başlamış, sonra yurtdışında okumaya karar verıp tasını tarağını toplayarak Fransa'ya gıtmiş. Bakmış bu spor vaziyetleri uzaktan ıdare edılecek gibi değıl, geri dönüp yenıden sınavlara girmış ve bu kez makıne muhendıslığını kazanmış. Yoksa sordum, okulunda da gayetle çalışkan, terbıyeli, Turk örf ve geleneklerıne uygun davranışlar sergıleyen bır hanım bır kızımızmış kendisi. Pop Star'ın "zorlu" jürisinin değerlendırmesinden dahı alnının akıyla ve de 'bıleğının hakkıyla' çıkabileceğınden yana hıç kuşkum yok.

Nuran Pehlivan yirmi üç yaşında. 1997 yılında Türkiye'nin ilk milli kadın bilek güreşçisi unvanını aldığından beri her sene uluslararası dereceler alıyor. Yani benim dereceler dediğim Dünya Şampiyonluğu, Avrupa Birinciliği falan gibi "kıymetsiz" şeyler! Nuran, Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü 2. sınıf öğrencisi.

Soyunsaydım tanırdınız!

Nuran şimdi senin kaç tane uluslararası derecen var? Nerelerden neler aldın?

(Bunu söylemeden geçemeyeceğim. Nuran, bu soru karşısında durup parmaklarıyla şöyle bır hesap yapıyor. Sanki daha önce bu soruyu hiç duymamış ya da bu konu üzerine hiç düşünmemiş gıbı... Sankı az önce pişti oynamışız da şimdı de oturmuş puanlarını sayıyor. O kadar olağan bir durum bu yanı!)

Uluslar arası ilk turnuvaya 1997'de Hindıstan'da katıldım ve orada dunya üçüncülüğu aldım. Sonraki yıl Mısır'da Dunya Ikincisi oldum. 1999'da Türkiye Dünya Şampiyonasına katılmadı ama Macarıstan'dakı Avrupa Şampiyonasından ikincilikle döndüm. 2000 yılında Amerika'da Dunya İkıncisi oldum. 2001 yılında İtalya'da yapılan Şampiyonada sağ bilekte Dunya Şampıyonu, sol bılekte Dunya İkincisi oldum. Aynı yıl Litvanya'daki Avrupa Şampiyonası'nda sağ ve sol bılekte ıkı tane ikincilik aldım. En son olarak 2003 yılında Kanada daki Dunya Şampiyonası'nda sağ bilekte ıkıncı, sol bilekte üçüncü oldum ve Almanya'dakı Avrupa Şampiyonasında üçüncülük aldım.

Maşallah. İyi ama ben seni neden tanımıyorum? Yani bu tamamen benim cehaletimden mi kaynaklanıyor? Yoksa Süreyya Ayhan'dan ya da kadın voleybol takımının önlenemez yükselişinden falan haberdarım. Altı yıldır her sene uluslararası platformda ciddi dereceler alıyormuşsun ama daha önce senin hakkında bir haber falan okuduğumu anımsamıyorum.

Aslında kımi gazeteler benımle ılgılı haberler yaptılar ama basın bu işi çok da ciddıye almadı sanırım. Açıkçası benim de öyle popüler olmak, herkesin beni tanıması gibi kaygılarım yok zaten ama yaptığım işle daha çok ilgılenilmesini isterdim elbette. Herkes takdır edılmek ıster. Basının ılgısi çok da anlaşılabılır değıl benim açımdan. Geçen yıl bir dergıden teklıf aldım. Beni kapak yapmak ıstıyorlardı ama azıcık soyunmam şartıyla. Aldığım dereceler ya da yaptığım iş ancak bu şekil de ilgi çekiyor sanırım. Yanı dıyeceğim o ki soyunsaydım tanırdınız!

Bilek güreşi yapmak nereden aklına geldi? Hayır, dikkat ettim de sadece spor dalını seçerken değil, bölümünü seçerken de erkeklerin tekelinde gibi görünen bir bölüme, makine mühendisliğine el atmışsın. Erkekler alemine fitne mi sokmaya çalışıyorsun sen?

Yok amacım bu değil, "Bakın bunu kadınlar da yapabilir" demek için yapmıyorum ama elbette erkekler kadar kadınlar da yapabilir. Bilek güreşi nedense hep erkek sporu olarak düşünülüyor. Bu sporla uğraşan kadınların da daha erkeksi falan olması bekleniyor. (Burada kulaklarıma dek kızardığımı söylememin gereği var mı?) Bilek güreşi öyle sanıldığı gibi tamamen fiziksel güce dayalı bir spor da değil zaten. Zamanı kullanmayı öğrenmekle, refleksleri geliştirmekle hatta zeka ve estetiği birleştirmekle yapılabilecek bir iş bu. Taktiklerimizi satranca benzetiyorum ben biraz. Satrançtaki gibi ince hesaplara, adımlarınızı önceden planlamaya ihtiyacınız var. Öyle sadece fiziksel güç kullanarak birini kolundan tutup yerden yere vurmak değil yani. Böyle olsaydı çok sıkıcı olurdu zaten. İşte ben de tüm bunlardan dolayı ilgilendim bu sporla ve başlamada önce dur bir bakayım kaç kadın uğraşıyor bununla demedim, başladım.

Yendiğim erkeklere çantamı taşıtıyorum

Seçtiğin spor dalı çevrenin sana bakışını etkiliyor mu sence? Örneğin okuldan nasıl tepkiler alıyorsun?

Okuldan hep olumlu tepkiler alıyorum. Hatta okuldan kurulacak takıma antrenörlük yapmak için teklif aldım. Çevremin bana bakışının değiştiğini de sanmıyorum. Beni tanımayan insanlar dediğim gibi daha erkeksi bir tip falan bekliyor olabilirler ama tanıyınca böyle olmadığını görüyorlar. Yaptığım spor çevremle kurduğum ilişkide çok da belirleyici olmuyor.

Okulda arkadaşların seninle maç yapıp kendilerini denemek istiyorlardır herhalde.

Bu çok sık olan birşey. Mesela bugun bile üç kişiyle maç yaptım. Bilek güreşi yaptığımı öğrenince özellikle erkekler beni yenip yenemeyeceklerini merak ediyorlar, mutlaka denemek istiyorlar. Ben de onlarla çanta taşımasına maç yapıyorum.

Yenilince tepkileri ne oluyor?

Henuz okulda hiç fire vermedim. Dediğim gibi bu iş sadece güçle ilgili olmadığından profesyonel olmayan bir erkeği yenmekte zorlanmıyorum. Ama şunu farkettim ki erkekler güç konusunda acayip komplekslıler. Yenilmeyi hele hele bir kadına yenilmeyi kesinlikle hazmedemiyorlar. Hatta kımileri maç yapmak için özellikle yalnız kalmamızı kolluyor. Eğer yenilecek olursa başkalarının bunu görmesinden çekiniyorlar. Benim için hava hoş. Çanta taşımasına maç yapığımız için sonuçta yendığım erkeklere çantamı taşıtıyorum.

Ülke profesyonelleştikçe kadın sayısı artıyor.

Az önce bilek güreşine başlarken kaç kadının bu sporla uğraştığını hesaplamadığını söylemiştin ya, sonradan öğrendin mi? Ortalama kaç kadın uğraşıyor bu sporla?

Ben profesyonel olarak bilek güreşi yapmaya 1996'da başladım. 97'de Deniz Coşkun ve ben milli takıma giren ilk kadınlar olduk. O zaman iki kişiydik ama şımdı her sene dört ya da beş kadın oluyor takımda. Ama profesyonel olarak kaç kadın bu sporla uğraşıyor dersenız, 1500 kadar lısanslı bilek gureşçisi kadın var şu an Turkıye'de.

Peki milli takımdaki kadın sayısının erkeklere oranı nedir?

Her yıl minimum sekız erkek oluyor takımda. Bizde kadınlar erkeklerin yarısı kadar oluyor genellikle.

Diğer ülkelerde de böyle mi bu oran?

Bütun ülkelerde böyle değil tabi. Ülke profesyonelleştikçe kadın sayısı artıyor, bu sayı eşitleniyor.

Son dönemde kadın sporcuların sayıları da uluslararası arenadaki başarıları da arttı. Bu konuda senin yorumun nedir?

Bunları yakından takip ediyorum ve çok onurlanıyorum. Bence böylelikle toplumun spora da kadına da bakışı değişiyor.

Hazır Nuran'ı bulmuşken öyle on soru sorup O'nu hemen bırakmadım tabii. Benim için çok ilginç ve bir o kadar da keyifli bir sohbetti. Yer darlığından ancak bu kadarını sizlerle paylaşabiliyorum ama sohbetimiz sırasında öğrendiğim bir ayrıntıyı daha eklemeden geçemeyeceğim: Tuhaf bir biçimde Nuran'ın hâlâ sponsoru yok. Anladığım kadarıyla kendisinin de bu tur "ayrıntılarla" uğraşmaya niyeti yok. Ped reklamı çıktığında evde kanal değiştirilen gunleri hatırlayan biri olarak, Orkid'ın kadın voleybol takımına sponsor olmasını pek isabetli bulan ben, Nuran kızımıza kimlerin (ne doktorların, ne mühendislerin) talıp olacağını merakla bekliyorum.

Şirin Tekeli

feminist harekette kampanyalar

Kadınların ezildiği bilinci, kendisi için bir bilinçtir. Kendiliğinden olan bir bilinç değildir. Tersine, ancak, kendiliğinden kadınlık bilincinin aşılmasıyla oluşur. Bu da tek tek kadınları ikna etmeyi gerektirir. Kampanyanın özü budur.

Tanık olduğum döneminde "kampanya" feminist hareketin en etkili çalışma biçimlerinden biriydi. Kampanya nedir? Davayla ilgili bir grup kadının, ele alınan konuyla ilgili olarak kadınların görüşünü oluşturmak, kendi dışına taşımak, kamuoyunu etkilemek, öncelikle toplumu dönüştürmek, yerine göre de devlet üzerinde baskı grubu faaliyetinde bulunarak belirli talepler doğrultusunda somut sonuçlar elde etmek için, zaman içinde sınırlı bir dizi eylemde bulunmasıdır. Bu tanıma varırken, şahsen katıldığım kampanyaları hatırlıyorum. 1985'te, sonradan CEDAW olarak hayatımıza giren sözleşmenin hayata geçirilmesi amacıyla TBMM'ne vermek istediğimiz "dilekçe" kampanyası bunlardan ilkiydi. Ne kadar çekingendik, korkaktık. Konuyu tesadüfen öğrenmiştik. Bilsak'ta (Stella sayesinde) düzenlediğimiz (neden, hatırlamıyorum) bir toplantıya davet ettiğimiz bir kadın milletvekilinin kışkırtmasıyla (peki, siz ne yapıyorsunuz ki!) kalkıştık bu işe. On onbeş kadın günlerce konuştuk, tartıştık, "dilekçe" metnine ne koyacağız diye. Eski günlerden gelen, "kadın emeğine eşit fırsat" talebi vardı; "her mahallede bir kreş" talebi vardı ; bunlara yeni dönemdeki düşüncemizin ürünü olarak iki şey daha eklemiştik: Medeni Kanun değişmelidir; eğitimde "cinsiyetçiliğe" son verilmelidir. Kapsamlı feminist taleplerimizi dört ana başlığa indirebilmek küçümsenmeyecek bir başarıydı. Sonra sıra geldi, imzaların nasıl toplanacağına! Eski sol artık yoktu, ayrıca biz artık orada değildik. Kendimizi ilk kez sınayacaktık. Kaç kişi bizimle beraberdi? Bilmiyorduk. Ayla Gürsoy'un evinde yapılan bir toplantı hatırlıyorum. Tanıdığımız, imzalaması, imza getirmesi mumkun kadınları davet etmiştik. Dar feminist çevrenin dışına ilk açılışımızdı. Örneğin, Meral Tamer'i davet etmiştik. Geldi. Dinledi. Elinden geleni yapacağını söyledi. Toplantı bitip çıkarken de kulağıma eğilip, "Halkla ilişkiler konusunda bu kadar bilgisiz olduğunuzu bilmiyordum, bu alanda belki size gereklı eğitimi sağlayabilirim," dedi. Yaptığımız iş aslında buydu, ama biz henüz bunun farkında değildik. *(1)* Kendi yöntemlerimizle gittik. Herkes kendi çevresinde en az on onbeş kişiye; onlar on onbeş kişiye telefon ederek, herkese uzun uzun ne yaptığımızı niye yaptığımızı anlatarak (her görüşme herhalde en az yarım saat sürmüştür) imza istemeye başladı. İstanbul sınırlarını aşıp Ankara_ya ulaştık. Orada kontak kışımız Fatmagul idi. İğneyle kuyu kazarak iki ayda 7000 imza topladık. Listeler birleşip bu sayı çıktığında, hepimiz şaşırdık. Çunkü bu başlangıçtaki beklentimize göre buyük bir sayıydı. Sonra Ankara ekibi dilekçeleri 8 Mart 1986 günü TBMM'ne götürdü. Ama, ne dilekçe işleme kondu; ne de olay basına yansıdı. Gene de ben, bu ilk kampanya denemesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bu deneyimin öğrettiği ilk şey, topluma, basına, devlete, yerel yönetimlere yönelmeden önce, kadınların desteğini arama gereğiydi ve o ilk deneyim bunun hiç de kolay bir iş olmadığını göstermiştı. Kadınların ezildiği bilinci, kendisi için bir bilinçtir. Kendiliğinden olan bir bilinç değildir. Tersine, ancak, kendiliğinden kadınlık bilincinin aşılmasıyla oluşur. Bu da tek tek kadınları ikna etmeyi gerektirir. Kampanyanın özü budur. 1987'de Dayağa Karşı Yürüyüş, onu izleyen Kariye Şenlığı, 1989 boyunca Mor Çatı ve Kadın Eserleri Kütüphanesi'nin kuruluş aşamalarında yürütülen "destek toplama" kampanyalarında bu ilk deneyimden hayli yararlandık. Ama, her kampanyanın, ele aldığı konuyla, amacıyla, hedefiyle, hedeflediği kitleyle ilişkili olarak yeniden duşunülmesi, farklılaştırılması gerektiği de açıktı. Benim deneyimlerim açısından KADER'in kuruluşu ve çalışmaları sırasında yürütülen kampanyalar, diğerlerinden farklıdır. On yıl "el yordamı"yla çalıştıktan sonra, feminizmin de "iletişim" söz konusu olduğunda profesyonel birikimden yararlanması gerektiğ tasına gelmiştim. Bu yüzden, kuruluş aşar dan itıbaren KADER'de meslekten gazete meslekten "halkla ilişkilercilerin" işin için maları gerektiğini kabul ettik. Basınla, me ilişki kurma, mesaj geçirme, kampanya m mesını yayma açısından bu şarttı. Ayrıca, ve medya içindeki kadınların kazanılması başına bir hedefti. KADER'in az ya da dah şarılı çok sayıda *(2)* kampanyası oldu. Bu dan ilki, beni en etkileyenidir. Yola çıkark başka sıvıl toplum kuruluşlarının desteğin mayı önemsiyorduk. 1985'te tek tek kadın düzeyinde yuruttuğumuz turden bir kamp yı bu kez, ulaşabıldığımız tum sivil toplur ruluşları duzeyinde yürüttuk. Henüz kuru mış, yeri , telefonu, faksı, sekreteri olmaya "girişım" olarak aslında hâlâ eski "amatörl düzeyinde çalıştığımız söylenebilir. Koşuş heyecan, her gelen imzada duyulan mutlu gelmeyende duyulan hayal kırıklığı da esk olduğu gıbıydı. Sonunda gazetelerden sağ mız destek sayesinde "yolunuz açık olsun teklıyoruz" gıbısinden bir mesajın altındak zellıye yakın sivil toplum kuruluşunun im çarşaf gibi bir basın bildirisiyle yayınlama şardık. Görelı olarak en az desteği "kadın" neklerinden almıştık. Neyse! Daha yazıla çok şey var ama, yerım bitti, burada kesiy

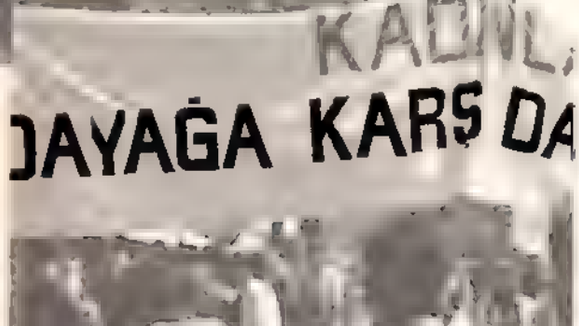

Dipnotlar:

(1) Sosyal hareketler tarihinde kadın hareketin panya teknikleriningeliştirilmesi konusunda ay bir yeri vardır. 1900'lu yıllarda değişik batı top larında yurutulen "oy hakkı" mucadelesi, buyu dan gösterilerinden basın kampanyalarına, pro gösterisinde tutuklanmaktan açlık grevine, ken meclis parmaklıklarına zincirlemekten Londra de balonla uçarak "kadınlara oy" pusulalarının uzerine atılmasına dek çok değişik kampanya lerinin el yordamıyla bulunup geliştirildiği ve i bilimlerine armağan edildiği bir süreçti

(2) 2002 milletvekılı seçimlerinde adayların ke mesini izleyen gun Hurriyet gazetesinde "Maç Meclisi" manşetini attırabilmek, bence önemli kampanya başarısıdır. "Dantelli Kursü" (1999, ve benzeri kurumlar duzeyinde), "kadın adayla sıraya" (2002, partilere yönelik) "Beni unutanı unuturum" (2002, basın kampanyası), "kadın a aranıyor" (2004, afişleme) bu kampanyalardan bazıları.

Çalışmalarına kadınlar adına değil, kadınlarla beraber alternatif bir yaşam iddiası ile başlayan Gökkuşağı Kadın Derneği I. Olağan Kongresini yaptı. Dernek Başkanı Ayten Kordu dernek çalışmalarını, gökkuşağının kadınlar için ne anlam taşıdığını anlattı.

Kadınların gökkuşağı

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?
Yaklaşık dört beş yıl karma örgütlerin kadın çalışmalarında yer aldım. Kuruluşundan bu yana Gökkuşağı Kadın Derneği'ndeyim. Derneğin başkanlığını ve dönem sözcuğünü yürutuyorum. Kadının yaşadığı sorunlara yönelik söz, karar sahibi ve çözum olabilmesinin özgun kadın kurumlaşmasından geçtiğine inandığım için buradayım.

Dernek hangi ihtiyaçtan kaynaklandı? Oluşum sürecini anlatır mısınız?
Kadının kendi yaşamında yaşadığı sorunlarına ilişkin yaşam içinde söz ve irade sahibi olması ve bunlara çözum uretebilmesi için özgun bir kadın kurumlaşmasının gerekli olduğunu duşunduk, bu ihtiyaçtan yola çıktık. Çunku daha çok kendımızın uretebildiği, geliştirdiği bir çalışma alanının çözum üzerinde yarattığı etkının daha farklı olduğunu duşunduk. Yaklaşık bır yıldan beri Gökkuşağı Kadın Derneği'nin çalışmalarına surdürüyoruz. Hem karma yapılardan hem de özgun kadın çalışmalarından gelen arkadaşlar vardı ve bır çok deneyım tartışıldı. Tartışmalarda hem kadın hareketinin Türkiye'de şimdiye kadar yarattığı birikim ve açığa çıkarttığı örgütlenme modellerini ve bunların yanıt olma boyutunu tartıştık. Sonuçta uygun model olarak yatay örgutlenme modelini seçtik. Bu modeli daha önce de kadın hareketi içerisinde tartışan, uygulamaya çalışanlar oldu. Biz o deneyımlerden de yola çıkarak bıraz daha somutlaştırmaya, hiyerarşinin en aza inebildiği hatta belkı hiç olmadığı bir sureci pratiğe geçırmeyi hedefledık. Dernekte, üyeler de yönetım kurulu toplantılarına katılmakta. Tartışmaları kadının toplum içerisinde yaşadığı bütun sorunlara ilişkin çözüm uretebılme, siyasete, ekonomiye ılışkın bır söz söyleme, cınsıyet ayrımcılığından kaynaklı yaşadığı problemlere ilişkin kendı sözümüzü söyleme, kendı çozum gucumüzü oluşturabılme uzerinden yuruttuk. Kadın kimliğini öne çıkaran yaşama oradan bakmaya çalışan bır modelin olması gerektiğini duşunuyoruz. Kadın sorununa ilişkin hayata farklı yerlerden bakan kadınlar olabılır. Sonuçta herkes aynı noktadan bakmak durumunda değıl ama kadın kımlığinde buluşmanın bizim için temel bır ilke olduğunu, kadının bağımsız hareketini geliştirebılme, bağımsız kadın hareketıne bir katkı sunma ve çatı olabilmeyi hedefliyoruz.

Kürt illeri ile Anadolu'daki kadın hareketlerini ve yaşadığı çelişkileri, erkek egemen sistemi değiştirebilme boyutuyla ele alırsak nasıl bir çatı olmayı hedefliyorsunuz?
Ben derneği anlatırken, yatay örgutlenme ile beraber kadının kendinin uretebıleceği bir alan olmasından bahsettim, örgutlenmeye mahallelerden başlamak gerektığını, kadının yaşadığı ihtiyaçlardan ve sorunlardan başlamak gerektığını duşunduk. Yani bız kadın sorununa farklı bakan, tartışan, çözüm bulmak isteyen kadınların bır arada olmasını nasıl sağlayacağız dedik. Yatay örgütlenmenın buna hızmet edebileceğini duşunuyoruz. Merkeziyetçiliğin, hıyerarşinin aşıldığı bir örgutlenmenin, insanların kendi duşuncelerini söyleyebileceği, uretebileceği bır alanı yaratmanın ılk adımı olduğunu duşunuyoruz. Bölgede, Anadolu'da, Ege'deki kadınlar kulturel boyutu ile farklılıklar yaşıyor, ama sonuçta kadın olarak yaşadıkları aynı şey. Örneğin, Kurt kadınının Türk kadınına göre ek olarak yaşadığı ulusal bir baskıdır. Ama sonuçta orada bıle kadın olmasından dolayı hâlâ ikincıl ve ezılenın ezıleni durumunda. Bız kadınları kurtarmak için kurulmadık, kadınlarla beraber bir şeyler yapmak ve üretmek istiyoruz. Bizim için temel olan kadının yarattığı, alternatif olabıldiği hayata kendısinin bulunduğu yerden baktığı, kendi sözünü söylediği, kararını alabıldığı bır yaşamdan bahsediyorum. Hepimiz bir şekilde erkek egemen sistemden nasıbimizi almış durumdayız. Bu anlamda, hem kendımızle hem de erkek egemen sistemle çatışmamız gerekiyor. Bize göre her çalışma Derneğe bağlanmak zorunda değil. Bız kadınlarla beraber bır şeyler gelıştırelim, herhangi bır yerde kadınlar bır şeyler yapmak istiyorlarsa, onlarla beraber yer alalım, onlara destek verelim. Dernek olarak şubeleşmeyi duşunmuyoruz. Şubeleşme de başka bır merkezileşmeyi getiriyor. Bız mahallelerde çalışmayı geliştirirken herşeyi oranın kadınları ile beraber oluşturmayı duşunuyoruz. Yatay örgutlenme modelı gerçekten çalışma bıçımi ile bır anlam kazanıyor, merkezıyetçılık yatay örgutlenme içinde de olabılır. Gökkuşağı olarak aldığımız ilk toplantıda bazı ihtiyaçları açığa çıkarmaya çalıştık. Örneğin: tanıtım surecinin yaşanması gerekiyor. Çalışma grupları bıçımında, herkesın gönullu katılımını esas alan, kım hangi çalışmada yer almak ıstıyor kim hangi çalışmayı açığa çıkartmak ıstiyorsa, herkes çalışma grubunu oluşturabılır dedik Yönetım kurulunun önerileri olabilir ama daha çok çalışma grubunun kendi içinde çalışmalarını belırlemesi, sunması tartışması verimi artıracaktır diye duşunduk. Çalışma grupları kendi içinde çalışma tarzını belırleyip hayata geçırmeli dıye duşünuyoruz. Kısa vadeli hedefimiz kendımızi tanıtmak. Arşiv çalışması başlatmayı duşunüyoruz. Bır proje grubu kurduk, projelere yapmak ıstediğimız şeyleri yaşama geçırme boyutu ile bakıyoruz. Yoksa sadece projecılık mantığına takılan bır durum değıl. Bır danışmanlık grubu oluşturduk, şımdiden kadınların sorunları gelmeye başladı, şiddet gören dayak yiyen, tacız ve tecavuzü yaşayan, boşanmak isteyen, ensest ilişkiler, aile içinde sorun yaşayan bir sürü sorun gelmeye başladı, bu sorunları danışma merkezi ile yoğunlaşıp gerekli yerlere yönlendirmeye çalışıyoruz.

Müruvet Yılmaz

Nazan Askeran

"ayıp" hastalıklar

İçimiz kararmıştı artık değil mi? Nazan her ne kadar "yumuşatarak" yazsa da; okurken öyle ihmalkâr ve bilinçsiz hissediyor ki insan kendisini, tatil yerlerinde ıslak mayoyla oturduğumuz anlar, umumi tuvaletler, geçiştirilen kaşıntılar... Bu vicdan azabından, [illegible] gidip yaptırılan bir simir testi kurtarır bizi ancak.

Bugün vaginal mantarı olan bir kadına, bir diş sarımsak verip vagınasına koymasını söylesem herhalde en kibar olanı bile beni deli yerine koyar. Oysa sarımsak bugüne kadar bilinen en harika antibiyotik ve antimukotik(mantar ilacı). Aynı zamanda antiviral de. Örneğin gözünüzdeki arpacığa ya da dudağınızdaki uçuğa sarımsak sürmek, kullanabileceğiniz çoğu sentetik ilaç kadar hatta belki de daha çok işe yarıyor. Sevgilinizde ya da sizde olan minicik bir uçuk masum bir öpüşmeyle diğerine hemen bulaşıverir değil mi? buna neden olan Herpes cinsi bir virüs. Bu virüs, genital organlara da bulaşabilir. Genital uçuk hastalığına neden olabilir. Oldukça acı verici ve tedavisi zor bir hastalıktır Üreme organlarında kaşıntılı, ağrılı, uçuk biçiminde sivilcelerle kendini gösterir, giderek çok ağrılı yaralara dönüşür. Çoğu zaman bir süre sonra kendiliğinden geçer. Ama sonradan tekrarlar. Çoğumuz bu düzelmeye kanıp, doktora gitmediğimiz için oldukça tehlikeli sonuçlarla karşılaşabiliriz. İdrar yollarında hastalıklara, menenjite, rahim ağzı kanserlerine hamilelerde düşüklere neden olur. Ayrıca, doğum sırasında hastalık bebeğe bulaşır, gözlerini, derisini ve sinir sistemini etkileyerek bebeğin ölümüne yol açabilir. Biraz Herpese benzeyen, ama faili "human papilloma virus adında başka bir virüs olan bir CYBH da, genital sığıl yani kondiloma akuminatum hastalığıdır. Dış üreme organında, vajen içinde, makat ve idrar kanalının dışa yakın kısımlarında görülen ağrısız, karnabahar görünümlü, yumuşak et kümeleriyle kendini gösterir. Tedavisi çok zordur. Ama mümkündür. Eğer tedavi edilmezse kümeler büyür, çevredeki organlara zarar verir. Doğum yolunu, idrar kanalını, makatı tıkayabilir. Doğum sırasında bebeğe de bulaşır ve bebeğin solunum yollarında sığıller oluşur, solunum yetmezliğine yol açar. Hastalıktan korunmanın en kolay ve en etkin yolu cinsel ilişkide prezervatif kullanmaktır. Genital sığıller gibi, sığıle benzer oluşumlarla kendini gösteren, ancak yalnızca genital bölgede değil, kollarda bacaklarda ve saçlı deride de yer tutan bir başka virüs hastalığı Molluscum Contagiosum'dur. Hem cinsel yolla, hem de vücut teması, ortak kullanılan havlu ve eşyayla bulaşır. Kaşıntı ve ağrı olur. Kim zaman kendiliğinden iyileşir. Tedavisi biraz zahmetlidir. Her sığılımsı yapı tek tek sıkılıp, içindeki peynirimsi madde çıkarılmalı ve içine fenol uygulanmalıdır. Şu anda duyar gibiyim, "Ya, uyuz oldum bu yazıya, ne kadar iç karartıcı hastalıklar" diyor galiba kimimiz. Sırada uyuz ve kasık biti var. Sonra söz, genel belirtiler korunma yöntemlerine geçeceğiz. Uyuz, parazit bir kene türü olan "sarcoptez scabiei" hayvancığının oluşturduğu bir hastalıktır Aşırı kaşıntı yapar. Özellikle parmak aralarında, kasıklara yakın bacak içlerinde, dirseklerde. Uyuz kişiyle yakın temasta parazit bulaşır. Üç hafta kadar sonra, özellikle akşam ve gece kaşıntılar artar, yatakta dayanılmaz hal alır. Bileklerde, parmak aralarında kırmızı noktalar görülür, bunlar parazitin tunel ağızlarıdır. Genital bölgede de küçük noktacıklar vardır, renkleri morumsudur. Tedavide gecikilirse, fazla kaşınmaktan dolayı deride yaralanmalar ve enfeksiyon oluşur. Tedavisi kolaydır. Kasık biti ise, bir bit türüdür, özellikle kasıktaki ve genital bölgedeki kıllara yerleşir. Vücuttaki diğer kıllı bölgelere de yerleşebilir. Deride kırmızı, mor lekeler oluşur. Tedavisi kolaydır. Evet, bilinen kırktan fazla cinsel yolla bulaşan hastalıktan başlıcaları bunlar. Genel olarak bir özet yapacak olursak: Cinsel organlarımızdan normalın dışında, su veya süt gibi, sarı, beyaz, yeşil renkte, kokulu akıntı gelmesi, cinsel ilişki sonrası kanama, cinsel ilişki sırasında ağrı, acı, yanma hissi, idrar yaparken yanma, sızı , sık sık, az miktarda idrara çıkma, peniste veya vagınada kabarcık, yara, sığıl, kızartı olması, kasıktaki lenf bezlerinde şişlik, testislerin birinde veya ikisinde ağrı olması, karın içinde ağrı, yanma hissi, cinsel organda ve çevresinde kaşıntı gibi belirtilerin bir veya daha fazlası, bizde herhangi bir CYBH olduğunu gösteriyor olabilir. En kısa zamanda doktora gidip, bunun teşhisini sağlamalıyız. Sonra da tedavisini. Tedavi edilmeyen bu türden korunmanın en kolay ve kestirme yolu ilişki sırasında prezervatif kullanmak bir hastalık, cinsel ilişki sırasında AİDS(HIV) virüsünü almayı da kolaylaştırır. Bu hastalıklardan ya da aseksüellik!. Seçim size kalmış.

Fotoğraf: E. J. Bellocq

Önümüzdeki ay kadınlara yakıştırılan, maledilen depresyonu tartışmaya çalışacağız. Kadınlara mahsus olduğu neredeyse genel kabul gören depresyonla ilgili gazete eklerinde yazılan, "perdelerinizi açın, güneş gören eve taşının, süt için, muz yiyin," önerilerinin dışında ne yapılabilir acaba? kimbilir belki de bizi bunaltan herkese, herşeye çekilecek isyan bayrağının ön aşamasıdır depresyon. Olamaz mı?

lale aykent tunçman
latuna@kangurum.net

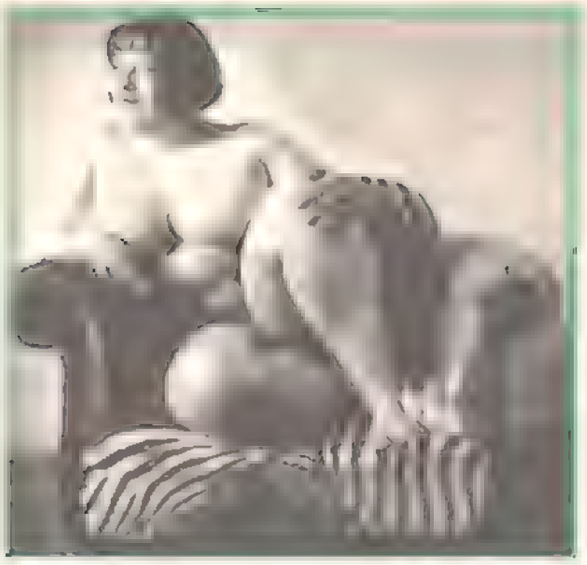

yemekkoliklik kader mi?

yemekle ilişkımızı duzeltmek yemekkolıklık adını verebileceğimiz her tur sorunumuzu yiyerek sağaltma eğilimimizden vazgeçmek için yapabileceklerimize devam ediyorum. kısaca hatırlatmak ıstıyorum; iki tur yeme isteği duyuyorduk: ağız açlığı ve mide açlığı nedenleriyle. ağız açlığı duygusal nedenlerle duyduğumuz açlıktır; bizi heyecanlandığımızda, uzulduğumüzde, acı çektiğimizde, sevindiğimizde ya da sadece belirlenmiş yemek saatleri geldiği için (kahvaltı vaktı, öğle ve akşam yemekleri) buzdolabının ya da masanın başına goturur. mide açlığı ise, yiyecekler bedenımızin bir tür yakıtı olduğundan, bedenimizin yakıt ikmali gerektiğini belirten yeme gereksinimidir. öncelikle yeme alışkanlıklarımızı incelememizde yarar var. ufak bir deftere sayfanın ortasına bir çizgi çekip bir yanına ağız açlığı, diğer yanına ise mide açlığı yazalım. birkaç gun boyunca yeme gereksinimi duydukça, bu gereksinimin nedenini bulup ona göre saatini yazarak ılgılı sutuna ışleyelim. bu birkaç günün sonunda genellikle ağız açlığından olayı yediğimizi anlarız. yemekkoliklığımızı sağaltacak olan bu sütunların oranını değiştırmekle olur. yanı kendimizi biraz durtmelıyız. buna, acıktığımız her seferinde gerçekten aç mısın diye sorarak, evet cevabını aldığımızda da bu duyguyu (açlık duymanın fizıksel belirtilerini) iyice hissetmeye çalışarak başlayabiliriz, çünkü genellikle bu hissi kaybetmişizdir; fızıksel açlık duymadan önce genellikle yukarıda verdiğim nedenlerle yemiş olduğumuzdan açlık hıssıyle bağlantımız zayıflamıştır. neden ağız açlığıysa da bunun nedenini kendimize sorarak öğrenip sevgiyle kabullenmek ve açlık duyduğumuz şeyi kendimize sağlamalıyız. tam olarak neye aç olduğumuzu öğrenip kendimize tam o yiyeceği sağlamamız önemli. dondurmaysa dondurma, zeytınyağlı dolmaysa zeytınyağlı dolma. bir de yemek yediğimiz her seferinde biraz yedikten sonra kendimize yeterli oldu mu diye sorarak sadece o an için yeterli ol-

> çocukluğumuzdan beri arkamızdan ağlayan ekmekler, açlık çeken çocuklar, evinde tabakta yemek bırakılmayan teyzelerle dolu bir geçmiş peşimizi bırakmıyordur. ama boş verin, artık kendimizi zorunluluklarla değil gereksinimlerimizle, arzularımızla besleyelim.

duğunda yemeyi bırakıp bir sonrakı açlık sınyalimizi beklememiz mıde açlığı ışaretlerini beklemek mıde açlığı-beslenme ilişkımızi duzeltmekte bize yardımcı olacaktır. bu noktadan sonra karşımıza bazı sorular çıkar: "ne zaman yemeliyim?" "sağlıklı beslenmeyle ılgılı sorunum olur mu?" "ne kadar yemeliyım?"gibi "ne zaman yemeliyim?" ın cevabı her açlık sınyalı aldığımızdadır. tabii bu her acıktığımızda yanımızda yiyecek bulunmasını sağlamak gibi bazı ön çalışmalar yapmayı gerektirir. çare ise yanımızda bir yemek torbası taşımak, çocuk buyutmuş/buyutüyor olanlarımız bılır, bebek, çocuk acıkırsa dıye her yola çıkılırken gerekli olabilecek her tür yiyecek önlem olarak çantaya konur. bunu kendimiz için yapmalıyız. sokağa çıkarken, işe giderken yanımızda acıktığımızda beslenebilmemiz için bir yiyecek çantası bulunmalı.

"ne yemeliyim?"ın cevabı da çok benzer: canımız neyi istiyorsa onu yemelıyız. tam istediğimiz şeyi yemediğimizde yeme gereksinimimiz tatmın olmaz, kahvaltı vakti canımızın istediği şey hamburgerse bunu uygunsuz bulup yerine peynir, ekmek (hatta kıbrit kutusu büyüklüğünde yağsız peynir ve ince iki dilım ekmek ve istediğınız kadar salatalık ve domates) gibi klasik kahvaltı yiyeceklerinden yersek açlığımızı gideririz ama tatmın olmayız. hamburgere olan isteğimiz beklediği bebek yerine koltuk değneklerini bulan polyanna'nın hayal kırıklığı gibi sürer. polyanna da kendisini kandırmak için ne oyunlar oynamıştır kendisine ama gerçekten koltuk değnekleri olasılığıyla karşı karşıya olduğunda depresyona gırmıştır kı o depresyonun tohumları bence bebek yerine gelen ilk koltuk değnekleriyle atılmıştır. neredeyse hepımız canımız ne istiyorsa onu yemekten söz edıldığinde, çikolatadan, pastadan ya da daha önce kendimize yasakladığımız şeylerden başkasını yemeyeceğimizi duşunuruz. bu bir sure için doğru olabilir çunku ardımızda yılların yasaklarının açlığı var. daha sonrasında ise bedenimizin bilgeliğine inanmak gerek. o gereksinimlerini gayet iyi bılır

"ne kadar yemeliyim?"ın cevabı da tahmın edeceğiniz gıbı ne kadarla doyuyorsanız o kadar. açlık duygumuzun ışaretlerini değerlendirmeyi öğrendikten sonra artık tokluk duygumuzu değerlendirmeyi öğrenmeye sıra geldi. bir restorana gıttiğinizi duşünun. salata, garnıtürlu et ve biraz da meze ısmarlıyorsunuz. bır süre yedikten sonra sohbet ederken hafif hafif doyduğunuz hıssini duyuyorsunuz. tabağınıza baktığınızda birkaç sebze dışında neredeyse her şey duruyor ama salata bıtmiş. ne yaparsınız? genellikle bir nefes alıp tabaktakı ete yönelirız. yemeği ziyan etmemek gerekır, o kadar da para vereceğiz üstelik. doyduğumuzda ziyan olmasın diye kullandığımız çopluk midemiz olmamalı. bunu sadece bir gösterge olarak kabul ederiz. belki de yemeklerimizi teker teker ısmarlamak, ya da hanı şu lokanta terimiyle az döner dedikleri gibi yarımşar porsiyonlarla ılerleyerek yemelıyiz. bunlar benim önerilerim. herkesin kendine özgün bır açlığı var ona uygun elbiseyi bıçebilecek en iyi terzi de sadece ve sadece kendimiz olabiliriz.

Nilgun Yurdalan

Ben varım, buradayım!

"Her hayat bir masal ve her masal bir sese ihtiyaç duyar. Bir ateş bu elimde tuttuğum, yeryüzünde anlatılmış masalların en güzelini en bitmemiş şekliyle anlatmak," diyor Jülide Kural.

Bir kadın, yaşamadığı, tanımadığı bir dilin, kulturun ve sokakların içinde yururken bır gun bir resımle karşılaşır. Bu resim bir kadının bedenındeki kırık bır kolu göstermektedır. Ama öyle bır kırık kol ki tum o kırıklığına rağmen başını dık durmasını sağlayan bir şeydır aslında. Ve yalnız kadın o resımle karşılaştığında kendı içını gorur Iki yalnız ruh sanki bir araya geldiğında ikisinin de başı dimdıktır. Belki en önemli ortak yan bu olur. Başka bir kıtadan bir kadın tarafından yapılmış bir resım. O kadının yaptığı diğer resımlerın peşine duşer. Ve resimler birbirini kovalar durur bır başkası derken derken, uzuun bır arama, anlama, tartışma donemının ardından bir ilişki başlar. Bu ilişki oyle bir noktaya kadar gıder ki sonunda gelınen yerde tek bir söz çıkar ortaya. Aslında ikı kadın da aynı şeyi söylemek ıstiyordur ama ressam olan kendını ifade etmiştır oyuncu olan belki de onun ardına sığınır.

Frida, " yürüyemezsem dans ederim ben" der. Yanı bizi yürutmüyorlar, demektedır. Ustelık Meksika da söylemıştır, ustelık ataerkıllığın en yoğun yaşandığı simgesel bolgelerin bırında söylemıştır. Aslında belki Frida ve benim ilişkım sanırım o kadar gerçek bir yerden temellendi kı sanki başka türlüsü olamazmış gibi, sanki bundan başka bir yol kalmamış gibi sahneye gotur-

du bızi. Tabı bunlar sonuçta benım duşlerım benım yaşadıklarım benim gorduklerimdır, ama bır hıkâye anlatmış olsaydım Frıda'yla ne zaman buluştun, nasıl oldu, ne zaman birlıkte 'yaşasın hayat' demek istedınız? sanırım aşağı yukarı böyle bır hıkâye olabilırdı.

Ben kadınların yaşam öyküleri ortaya anlatıldığında bunun doğru olup olmadığını düşünür dururum. Ne, ne kadar, nasıl anlatılmalı. Bir yandan özel alan politiktir. Bir yandan da kendimizi görünür kılma mücadelesi. Nasıl yapmalı?

Hayatının hıç bır ozel yanının başkaları tarafından bilinmesinden hoşlanmayan bır kadın olarak ben, Frıda'nın hayatını başkalarıyla paylaşmak mahremıyete dokunmak mı diye surekli kendıme sordum. Ve bu sorunun sorumluluğunu da hep sırtımda taşıdım. Frıda Kahlo gıbı kendını aracısız anlatan bır kadın ressam var karşımızda

Ve dıyor ki, "bu benım gerçekliğim ve ben gerçekliğimi resmedıyorum. Ve buyrun ey insanlar hepiniz bakın. Hıçbırınız benim sırtımdakı kırıkları, ayağımın inceliğini, kısalığını düşünmeyeceksiniz. Ben varım burdayım ve bana bakın," dıyen bır kadın. Bunlara rağmen bu sorumluluğu taşıyorum.

Bir kere Kahlo ile ilişkımizin gelişmesi ve olgunlaşması gerekiyordu. Bu ilişkinin somut karşılığı da şuydu; ben önce gerçekten elimde büyuteçle olmak üzere tüm ayrıntıları tum resımleri çok uzun yıllar ınceledim, butun biyografilerini okudum, gıttığı yerleri bıliyorum, Meksıka tarihi üzerine, Aztek ve Maya kulturleri uzerıne araştırma yaptım. O daıma kadın kımlığıyle yaşadı. Politik tutumunda da kadın kımlığını her zaman ön planda tutan ki o donemın komunistlerini duşunursek hani çok erkek bır kultürun egemenlığında dıl olarak, tavır olarak, Frıda'nın her zaman kadın bır komunist olduğunu gördum. Ben baktığım zaman anladığım bır kadını bir kadınla tartışıyorum. Ve bu tartışmamı da başka insanlarla paylaşıyorum.

Acaba bunu yaparken yanlış aktarıyor olabilir miyim dediğin oluyor mu ? Çünkü bir Frida

Kahlo var. Bir de senin Frida'n var...

Evet. Bu çok önemli bır nokta o yüzden de ben olabıldığince herşeyi sahnede söylüyorum. 'Yaşasın Hayat' ki bütun konsepte baktığımız zaman bır oyuncu var, bır de Frıda var karşısında. Oyuncu sahnede dıyor ki beni içine alma ben sana dışarıdan bakıyorum. Bazen kendi gördüğüm yerden bakıyorum. Bır yerde dıyor ki oyuncu; al başını gıt buralardan, git bu adamdan ve butun bunlardan. Sen butun bunların dışında bır kadınsın. Senın söylediğin kaygıyla soyluyorum bunları. Dıyorum ki eğer çok merak edıyorsanız ey seyirciler gidın ve kendi Frida'nızı kendiniz keşfedin. Ben sadece ıpuçları veriyorum. Insanlar yine de bu oyunu seyrettiklerinde büyük bir olasılıkla Frida Kahlo ismini duyduklarında beni görecekler. Fakat her hayat bır masal ve her masal bır sese ıhtiyaç duyar

Bir ateş bu elimde tuttuğum, yeryüzünde anlatılmış masalların en güzelini en bitmemiş şekliyle anlatmak. Yani Frida'yı anlatmak kolay değil. Benim yapmak istediğim tiyatro da soru sorduran, merak ettiren, bitirmeyen bir tiyatro.

Peki Yaşasın Hayat oyunundan sonra hiç konuştun mu kadınlarla ve erkeklerle? Değerlendirmelerinde farklar var mı?
Çok büyük farklar var. Bir kere çok net olarak şu ayrım var: bu oyun her durumda kadınlara çok dokunuyor. Kadınlar çok daha fazla anlıyor, daha içten hissediyor. Erkekler, tedirgin oluyorlar. Erkek seyircinin ilk duygusu Frida'yı sevmemek! Ben Frida'yı sevmiyorum. Etkileniyorum diyor. Gücünden, çevresine yaydığı auradan. Kadın o kadar güçlü ki o kadar pervasız ki ve o kadar kocaman bir kalbi var ki. Zor, şaşırtıcı ve yakıcı bir kadın olduğunu söyluyorlar. Ama kadın seyirciler, sevgi bağı kuruyorlar. O kadını seviyorlar, dertlerini dert ediyorlar, hayatlarındaki karşılıklarını arıyorlar. Kadın işçi oynadım. Üç yüz kadın geldi, benim için çok özel bir gösteriydi. Gerçekten çok heyecanlıydım. Hayatında ilk defa tiyatroya gelen kadın işçiler vardı. Oyundan sonra söyleşi yaptık. Tiyatroya hiç gitmemiş, Frida'yı hiç duymamış , belki Meksika'dan da çok haberdar olmayan kadınlar konuşmaya başladı. Bir kadın dedi ki (çok emekçi bir kadın, çok bilge, çok yıpranmış bir yüzu vardı. Hiç unutmayacağım o kadını). "O kadın var ya (sanki o kadın kuliste kaldı biz burada onun hakkında konuşuyormuşuz gibi yaparak) ne kadar acı çekerse çeksın mucadele ediyor. Ben de zor yaşıyorum, sokakta zor yaşıyorum, evimde zor yaşıyorum, işimde zor yaşıyorum. Ama O'nun mücadelesini gördum, güçlendim. Öyle bir kadın olunca sanki tum kadınlar buradan kolkola çıkacakmış hissi uyandı bende." Sonra butun diğer kadınlar konuşmaya başladı. Benim için çok önemli bir sınavdı bu.

Kahlo kendine ait o odayı yarattı...
Guç kavramı genellikle erkekler dunyasına aitmış gibi gorunur. Halbuki bence Frida'nın en önemli yanlarından biri de gucü. Parçalanmış bir beden, sırtı çürüyor ve o her zaman sırtındaki çürümenin kokusunu duyan bir kadın. Tam giderken, artık hayattan giderken bir şey yapıyor, kıpkırmızı karpuz dilimlerini resmediyor. "Evet ben bu dunyada yaşadım, acılar içinde yaşadım. Ama ben diyorum ki size giderken; buyrun size koskocaman karpuz dilimleri, bunlara bakmayı becerin bunlar iştah açar." Hayat, benim yaşasın hayat dediğim şey, işte böyle kıpkırmızı karpuz dilimleri. Yani evrenin bir parçası. O her zaman doğanın bir parçası olarak algıladı kendini. Yani kökleşmek istedi, hep bir ağacın içinden ağacın köklerini toprağa bağladı. Duşunsenize ben şımdı, atmış yıl sonra bir başka meslekten bir kadın olarak diyorum ki, Frida hâlâ senin uzerine duşunuyorum, hâlâ senin söylediklerini tartışıyorum ve hâlâ yaptığın resimler ve renkler beni çarpıyor, bu da onun ve onun gibi kadınların ve hayatların devam ettiğini gösterir. Bence "Yaşasın Hayat" tam burada başlıyor.

Oyunu geçen yıl izlemiştim. Senin Frida'n da beni ağlatmıştı ve yaşamak zorunda kaldığı pek çok şey de öfkelendirmişti.
Geçen yaz dostlarınla yolda çok ağır bir kaza geçirdin. Kazadan söz etmek istersen eğer, Frida'yla çok benzer şeyler yaşadın, uzun zaman sırtüstü yattın...
Aslında, bir şeyleri anlamak için ne kadar çok ve içten çaba sarf edilirse edilsin, sahiden bazen yaşamadan anlamak mumkun olmuyor. Şımdı daha fazla hissedebılıyorum. Yani bu hissedış, oyunculuk çalışmaları için korseler takmamın ya da bastonla dışarıda dolaşmamın çok ötesinde bir şey.

Şu feminist tiyatro konusu. Kadın oyunları az da olsa var ama neden feminist tiyatro var mıdır, nedir? Hiç konuşulmaz, tartışılmaz.
Türkiye'de feminizm nerede, ne boyutta tartışılıyor, hangı derinlikte yaşanıyor ve gerçekten nasıl bir yaygınlığı var ya da bunun için-yeterince çaba var mı? Bence buradan başlamak gerekiyor. Bu hepimiz için geçerli bir soru. Şuna bağlamak istıyorum buradan: Bir toplumsal olgunun sanatsal ıfadesine dönüşebilmesi için, o toplumsal olgunun yaşayabılırlığinin gerçekleşmiş olması gerekir; beslenmesi gerekir yani. Hayattan kaynağını bulmadan gelen bir şey çok acemice, kaba ve ister istemez sadece bir sözu ıletmeyi hedefleyen bir şey halıne donuşuyor. Benım daha onceki oyunum da kadınlık durumuyla ılgılıydi. Şımdı de Frıda Kahlo gıbi bır kadının ardında durarak zaten ben söylem olarak da tavır olarak da feminist tıyatroya giden bir yoldayım ama öyle bir tiyatro nasıl olmalıdır, var mıdır? Bu ancak Türkıye'deki kadın hareketinin hayata yayılmasıyla, kendını daha fazla ifade etmesıyle ve bunun kaçınılmaz olarak artık sanatsal ifadeye dönüşme isteğini ve potansıyelini oluşturmasıyla mumkün olacak.

Zaman zaman kadın çalışmalarına katıldın. Kadınlık durumlarıyla ilgili sanatsal işler yapan kadınların sokakta mücadele eden kadınlarla birlikte davranmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Burada bir kopukluk var...

Örgutluluk ve kadınlarla bir araya gelmek ve bır tartışma yürutmek çok önemli. Mesela bu oyunuma çok az femınıst kadın geldı. Kadın mücadelesi açısından önemlı bir karakter kaç kere sahneye gelıyor kı. Içimdekı Çığlık oyununu da kendını kadın hareketi içinde konumlandıran kadınların çoğu izlemedı. Çünkü ben sahneden ilışkı kurduğumu duşunuyorum kadınlarla. Kadın hareketıyle buradan el ele veriyorum. Ama bır kopukluk olduğu da ortada. Gerçekten başka kadınlarla buluşuyorum. Ben oradan beslenıyorum ve butun eleştırılerle, duygularla, duşuncelerle yenıden yoluma devam ediyorum. Elbette, ben çok isterdım ki kadın hareketi içinde olan kadınlar oyunu ızlesın, uzerine oturup tartışalım, bu tartışmanın hem bana sahne açısından, hem de hepımize yararı olacaktır.

Ayşe Kısmet / Amargi Kadın Akademisi

Rebeka'nın yalnızlığı

Rebeka Fırıncıyan, İstanbul'da yaşayan bir Ermeni kadın. Asıl mesleği hemşirelik. Futbolla Almanya'da tanışıyor. Türkiye'ye geldikten sonra, gol kraliçeliğine ve Fenerbahçe'nin kadın takımına kadar giden başarılı bir grafiği var. Milli takıma alınması gündeme geliyor. Ancak Rebeka şu anda futboldan uzaklaştırılmış durumda. Çünkü Rebeka ligden Ermeni Asala "terör" örgütüne üye olduğu dedikodusuyla uzaklaştırıldı...

Kadınlar futbolda oldukça başarılı olmalarına rağmen, bu başarılar futbolun ya da ülkenin gündemine giremiyor. Herşeyiyle erkeklik kültürünü taşıyan futbol dünyası, kadınların başarılarını gündemine almak istemiyor. Tam tersine kadınları, başarılarını görmezden gelerek ya da toplum tarafından en zayıf görülen yönlerinden vurarak, etkisizleştirmeye çalışıyor. Bunu kimi zaman cinsiyetçilikle, kimi zaman da milliyetçilikle yapıyor. İktidarı ve gücü elinde bulunduranlar, gündemi istedikleri gibi belirliyorlar. Buna karşılık, kadın hareketi, kadın sporcuların özellikle futbolda yaşadıklarını gündemine almıyor. Çünkü futbol bir erkek sporu olarak görülüyor. Rebeka Fırıncıyan, İstanbul'da yaşayan bir Ermeni kadın. Asıl mesleği hemşirelik. Futbolla Almanya'da tanışıyor. Türkiye'ye geldikten sonra, gol kraliçeliğine ve Fenerbahçe'nin kadın takımına kadar giden başarılı bir grafiği var. Hatta milli takıma alınması gündeme geliyor. Ancak şu anda Rebeka, futboldan uzaklaştırılmış durumda ve hemşirelik mesleğine geri dönmüş. Çünkü Rebeka ligden Ermeni Asala örgütüne üye olduğu dedikodusuyla uzaklaştırıldı. Biliyoruz ki, Ermeniler bu coğrafyanın en eski halklarından. Osmanlılardan beri katledilmiş, dışlanmış, sonu belirsiz sürgünlerde belleğini ve geleceğini kaybetmesi beklenmiş, hâlâ inkâr edilen soykırımlara uğramışlardır. Bu inkârcı ve imhacı tarihin, son seksen yılda da şiddet biçim değiştirerek devam ettiği bilinıyor. Bugun hâlâ, iç ve dış politika, Ermeni sorununda kaçamak, inkârcı, şiddeti ve önyargıları körükleyecek şekilde davranıyor. "Biz de varız, dilimizi, kulturumuzu özgürce yaşamak istiyoruz, yaşamın her alanında Ermeniler de vardır, demek istiyoruz" dendiğinde Ermenistan yolu gösterilıyor. Bu kadar ağır şiddete uğrayanın Ermeniler olmasına karşılık, toplumsal hafızada lanetlenen, yine Ermeniler olmuştur. Birçoğumuz yetiştiğimiz çevrede veya eğitim gördüğümüz okulda Kürtleri bölücü ve kuyruklu, Ermenileri ise dış güçler tarafından kışkırtılan, ülkenin bütun zenginliklerine sahip olup "bizleri" yok etmeye çalışan, bencil, katil ve ne iduğü belirsiz "karanlık emelleri" olan insanlar olarak tanımışızdır. Türkler ise, "Türk, öğun, çalış, güven" sözünde özetlendiği gıbıdir. Ermenilerin lanetlilığı öyle bir hal almıştır ki, bu halk o denli terörize edilmiştir ki, devlet çözemediği her şiddet olayını, sorgusuz sualsız, bir karalama kampanyası halinde rahatlıkla Ermenilere mal edebilir. Yine devletin, toplumun gözunde küçük duşurmek istediği, karalamak istediği kişilere "Ermeni" demesi, o kişilerin geleceklerinin kararmasına yeter. Örneğin, bir medya patronu hakkında azılı bir katilden bahseder gibi, "Ermeniymiş meğer", "Ermeni dölu" şeklindeki haberler, Hurrıyet, Milliyet gibi gazetelerin oldukça yakın dönemde sürmanşetten verdikleri haberler. Yine politikalarını ve eylem bıçimlerini onaylasın onaylamasın, tum Ermeniler her an Asala Ermeni örgütunun uyesi veya sempatızanı olabılırler. Ataerkillik, bu milliyetçiliğin haricinde, aynı zamanda cinsiyetçilikle de birlikte gelişiyor. Yani ataerkillik, yalnızca etnik kimlikleri ayırmıyor, aynı zamanda kadınlar da ayrımcılığa uğruyor. Bu ayrımcılık, yaşamın her alanında olduğu gıbı, karşımıza sporda, en fazla da futbolda çıkıyor. Spor da tıpkı diğer iş kolları gibi kadınlara uygun olanlar ve olmayanlar olarak belirlendiği için, kimse "kadın başına" istediği spor dalında gelişme imkânı yakalayamıyor. Emeğiyle başarılar yakalayan kadın ise, erkek kültürü tarafından bir şekilde uzaklaştırılıyor. Bu iki turlü ayrımcılık nedeniyle, Rebeka'nın başarıları engelleniyor. Rebeka, "sen bir Ermeni kadınısın ve bir kenarda dur" denilerek engellenmiyor. Bütün bu toplumsal tarih ve toplumsal hafızanın çirkin ayrıntıları kullanılarak, hakkında asılsız dedikodular çıkarılarak engelleniyor.

Rebeka, futbolda başarılı olmuş bir Ermeni kadın...

Futbol federasyonu ve bütün bir futbol camiası, gecelerini barlarda içki ve uyuşturucu alemlerinde geçiren erkek futbolcuları ödullendiriyor. Hatta haklarında çıkan bütün dedikodu haberleri, erkeklerin erkekliklerini pekiştiriyor, onların futbolda yukselmelerini sağlıyor. Öyleyse, bütun bir futbol dunyası, ama özellikle de futbol federasyonu başarılarıyla irade olan kadınlarla, böyle yukselen erkek futbolcular arasında ahlaksız bir fark gözetiyor. Kadınlara şiddet uyguluyor. Fakat sanırım, şiddet, dışlanma ve ayrımcılığa ek olarak, Rebeka, bir de yalnız bırakılmanın acısını yaşıyor olmalı. Çünkü, futbolu erkek dunyasına bırakan biz feministler, bu tarihsel başarılara sahip çıkmadık. Hatta habersiz kaldık, çünkü bugune kadar futbolcu kadınlarla ilişki kurmadık. Futboldaki kadın sömurusu, buradaki kadın başarıları gundemimize girmedi. Bunun bir sebebi de, futbolcu kadınların yaklaşımlarıyla bizlere bir parça erkekleri hatırlatmalarıydı. Rebeka'nın başarılarını ve acılarını biz kadınlar da gundeme getirmeli ve onu sahiplenmeliydik. Rebeka şımdi yeşil sahalardan uzak. Futbola yıllarca emek vermiş, başarılar elde etmiş, gelecek vaat eden Rebeka gibi bırçok kadın, bugunlerde federasyonun gundeminde. Da ha evvel spora emek ve gönul vermiş kadınlara rağmen, federasyon yeniden bır kadın lıgi oluşturacak. Geçmişin acılarının üzerine kurulacak yeni kadın futbol lıginde, hangi ayrımcılıkların, dışlanmaların ve acıların yaşanacağını bılemiyoruz. Ancak derler ya, görünen köy kılavuz istemez.

Emek Ergun

siyahlı kadınlar:

işgali durdurun

Gila Svirsky, İsrailli bir barış ve insan hakları eylemcisi. Barış İçin Kadınlar Koalisyonu'nun da kurucularından ve kuruluşundan beri Siyah Giyen Kadınlar'ın üyesi. Emek Ergun'un çevirdiği makale 31 Ağustos, 2003'te SCNews'de basılan şiddet karşıtlığı yazı dizisinden alındı.

Strateji olarak şiddet içermeyen eylemler, birinci Filistin İntifadası patlak verdikten bir ay sonra, 1988'in başlarında Siyah Giyen Kadınlar'ın kurulmasından bu yana İsrail kadın barış hareketinde uygulanmaktadır. Siyah Giyen Kadınlar hareketi, küçük bir İsrailli kadın topluluğunun basit protestolarıyla başladı: Kadınlar, haftada bir kere aynı saatte, aynı yerde siyah kıyafetler giyerek, el şeklinde, üzerinde beyaz harflerle 'İşgali Durdurun' yazılı olan siyah pankartlar taşıdılar. Bu gösterişsiz girişim sayesinde, İsrail genelinde kadınlar bu protestoyu duydu ve benzer eylemler başlattılar. İsrail'in Filistinli vatandaşlarının yaşadığı kuzey bölgesindeki oturma eylemlerine, Arap ve Yahudi kadınlar omuz omuza katıldı. İsrail'de başlayan hareket, başka ülkelere yayıldı. Hareketin gücü, hareketin şiddet içermeyen tarzında ifade edilen açık ve değişmez mesajdı: İşgali Durdurun. Mesajın hedef kitlesi, İsrail halkı ve liderleri, uluslararası milletler ve liderler ve Filistin halkıydı. Amaç ise işgale karşı çıkanların, ama bireysel olarak siyasi gücü olmayanların seslerini duyurmaktı. Bu kadınların inadı ve eylemlerinin sayısının artması sayesinde, bu hareket böylesine yaygın bir etki yaratabildi. Mescidi Aksa Intifadası 2000 yılının Eylul ayının sonlarında patlak verdiğinde, dokuz İsrailli kadın barış kuruluşu bir araya gelerek, Barış İçin Kadınlar Koalisyonunu oluşturup şiddet içermeyen birçok eylem gerçekleştirdiler. Bunların bazıları, İsrail Savunma Bakanlığı'na girişi önlemek için caddenin ortasına yatmak gibi, ülke topraklarındaki 'giriş yasaklarını' protesto etmek adına yapılan sivil itaatsizlik eylemleriydi. Çoğu zaman kadın-erkek karışık olan ve barış kuruluşlarının ortaklığında gerçekleşen sonraki eylemler, yine şiddet içermeyen ama yasal da olmayan eylemleri içerdi. Başka eylemlerde, Filistin evlerinin ve mallarının daha fazla yıkılmasını engellemek için kadınlar tek başlarına kendilerini orduya ait buldozerlerin önüne attılar ya da kendilerini zeytin ağaçlarına zincirlediler. Bu eylemlerin bazıları tutuklanmalarla sonuçlandı. Bir buçuk yıl önce (2001 Aralık ayında), 5000 İsrailli ve Filistinli kadın birlikte, 'İşgal Hepimizi Öldürüyor' ve 'Düşman Olmayı Reddediyoruz' bayrakları altında, Kudus'ün İsrail tarafından Filistin tarafına bir yürüyüş düzenledi. Geçtiğimiz Haziran ayında İsrailli kadınların Tel Aviv'de düzenlediği toplu 'yerde yatma eylemi'ne katılan siyahlar içindeki 1000 kadının kaldırımda yatması, bu kadınların işgal kurbanları için tuttukları yası simgeliyordu. Koalisyon üyelerinden bazıları, şiddet içermeyen başka direniş türlerine de katıldılar. Bugun, Machsom (Kontrol Noktası) Gözetleme Topluluğu kadınlarının (Gözetleme noktalarında, İsrailli askerleri gözetleyen ve Filistinlilere geçiş izni vermeleri için İsrailli askerleri ikna etmeye çalışan İsrailli kadın topluluğu, bkz. www.machsom-watch.org), kontrol noktalarındaki varlığı bile özellikle Filistinlilere karşı uygulanan zalimce eziyetlerin önlenmesine yetiyor. Geçenlerde bu kadınlar, bir askerin silahıyla bir çocuğu vurmasını önlediler, ama 'İsrail Savunma Güçleri'ne (İDF) mudahale ettikleri' gerekçesiyle de tutuklandılar.

Yeni Profil kuruluşu, ordunun yaptıklarına vicdanen karşı çıkılması gerektiğini savunuyor. Kuruluş, geçen yıl 'Kadınlar Reddediyor' kampanyasını başlattı. Peki kadınlar neyi reddediyor? 'Çocuklarımızı savaş için büyütmeyi, adımıza savaş suçlarının işlenmesini, işgali desteklemeyi, başka bir ulus bizim yüzümüzden acı çekerken normal hayatlarımıza devam etmeyi.' Bu, şiddet içermeyen eylemlerin kullanılmasına bir örnektir; İsrail toplumunun militarist kültürünü değiştirme ve İsrail çocuklarına şiddet yanlısı olmama değerlerini aşılama çabasıdır. İsrail'de, barışa hizmet adına şiddet içermeyen eylemlerin kullanılmasının en başarılı örneği Dört Anne Hareketi'dir. Oğulları İsrail ordusunda hizmet veren dört kadın tarafından 1997'de kurulan bu topluluk, İsrail'in birliklerini Lübnan'dan çekmesi için İsrail halkını harekete geçirmeye çalışıyordu. Kuruluş, İsrail'in bölgedeki uzatmalı varlığının hiçbir güvenlik amacına hizmet etmediği, sadece askerlerin hayatlarını tehlikeye attığı fikrinden yola çıkmıştı. Hareket başlangıçta, yüksek rütbeli askeri görevliler tarafından küçümsemeyle karşılandı (Görevliler, 'Kadınlar güvenlikten ne anlar?' diye bu kadınlarla alay ettiler). Ancak Dört Anne'nin kullandığı stratejinin temelinde anne olarak konumlarının yükselmesi yatıyordu. Bu, profesyonel kadınları hor görse bile annelerine saygı duyan bir toplumda çok etkili oldu. Dört Anne Hareketi hiçbir zaman sivil itaatsizliği kullanmadı; ama politikacı olarak değil, yasalara itaat eden kadınlar olarak mucadelelerinin samimiyetine dikkati çeken küçük gösteriler ve oturma eylemleri düzenlediler. Savaş birliklerinde hizmet veren oğulların anneleri olarak konumları, halkın gözünde onlara, İsrail'in Lubnan'da sürdurduğu politikaya meydan okuma hakkını verdi. Hukümetin en yuksek görevlileriyle toplantılar yapmak istediler ve istekleri kabul edildi. Görevlilerin verdikleri yetersiz cevaplar, daha sonra topluluğun iyi işleyen medya gucuyle herkese duyuruldu. Bu hareketin 'otantik', anne-odaklı yapısı ve partizan politikadan ayrılması, İsrail halkı arasında buyuk destek ve anlayışla karşılandı. Lübnan'da ölen İsrailli asker sayısı her geçen gün daha da artarken Dört Anne'nin iletmeye çalıştığı mesaj, duyarlı kulaklardan kaçmadı. Hareket başladıktan yaklaşık üç yıl sonra İsrail ordusu Lubnan'dan çekildi. İsrail'deki kadın barış hareketi, şiddet içermeyen eylemleri çeşitli yaratıcı şekillerde kullandı. En etkili eylemler, temelde sivil itaatsizlik içeren ve risk taşıyan eylemler olsa da, yarattığı etkiden bir şey kaybetmeden birçok yasal eylem de yapıldı, yapılıyor. Kadın göstericiler bazen polisin ve ordunun kadınlara zarar vermeyeceği inancıyla kendilerini 'koruma altında' hissetseler de, bu inancın boş olduğu kanıtlandı. Fakat açıkça görülüyor ki, şiddet içermeyen stratejiler, şiddet içeren stratejilere göre çok daha buyük bir manevi güç ve ikna gucu sağlıyor. Şiddet içermeyen eylemlerin uygulanması aynı zamanda, kendini öteki turlu çaresiz hissedenlere de güç veriyor ve ortaya çıkan sonuçlar da bu uygulamaların buyuk etki yarattığını doğruluyor.

(http://www.amin.org/eng/uncat/2003/aug/aug31.html ARAP MEDYA İNTERNET AĞI-AMİN)

Ceren Unlu

Filistin'in hikâyesini anlatıyor

Ghada Karmi, kitap, makale ve politik tutumuyla dünyaya Filistinli olmanın ne anlama geldiğini anlatmayı hedefliyor. Fatma'yı Ararken, İsrail'in kuruluşunun sadece ekonomik ve politik sonuçlarını değil, Filistinliler açısından yolaçtığı büyük maliyeti de ortaya koyuyor...

Fatma'yı Ararken, Everest Yayınları'ndan çıkan bir kitap. Kitabın yazarı Ghada Karmi, kitapta kendi ailesinin yaşamı ekseninde, İsrail devletinin kuruluş aşamalarını, Suveyş krizini, Ortadoğu'ya ilişkin pek çok sorunu, Filistinli bir kadının bakış açısından dile getiriyor. Halen Ingiltere'de yaşayan ve İngiltere'nin ilk Filistin politik örgütü Filistin Derneği'nin kurucusu ve başkanı olan Dr. Ghada Karmi, Kudüs'te doğdu. 1948 yılında ailesi oradan ayrılmak zorunda kaldı. Aile daha sonra İngiltere'ye yerleşti. Bristol Üniversitesi'nde tıp eğitimi alan Karmi, 1972'den bu yana Filistin meselesinde politik olarak aktif bir rol oynuyor.

Batı'nın İsrail'le Filistin arasındaki çatışmayı çözme girişiminde bulunması doğru mu?
Evet, doğru. Çünkü bu çatışma tamamen adaletsiz. Çoğunluğu silahsız, sivil insanlar olan Filistinlilerin, İsrail'in sahip olduğu gibi büyük bir orduyu yenmelerinin hiçbir yolu yok. Batı'nın ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin bir çözüm bulması ve İsrail'i dizginleyerek onu barış görüşmelerine zorlaması çok önemli.

Sizce bu etik bir sorumluluk mu?
Kuşkusuz. Politik bir sorumluluktan önce ahlaki bir sorumluluk. Gerçek şu ki İsrail Devleti İngiltere'nin yardım ve desteğiyle kuruldu. Hiçbir zaman uzun bir mazisi olmadı. Devamlılığını da ancak Batı'nın ve en çok da Amerika'nın desteğiyle sürdürebiliyor. O destek olmadan İsrail'in uzun süre yaşayacağını sanmıyorum; bununla birlikte, İsraillileri denize dökmekten de bahsetmiyorum. Bunun küçük bir devlet olduğundan söz ediyorum. Dışardan korunuyor olmasaydı, bu kadar büyük bir orduya ya da boylesi güçlü bir ekonomiye sahip olamazdı. Eğer bölgede hak ettiği alanda kalsaydı, bugünkü sorunlarımız olmazdı

Dinle ilgili çatışmalar ne boyutta?
Tum bu olup bitenlerin dinle ilgili olduğunu kesinlikle sanmıyorum. Bu bir toprak kavgası. Siyonist Yahudiler dediğimiz bir grup insan, Filistinlilere ait olan toprakların yönetimini ele geçirdiler ve ellerinde tutmaya devam ediyorlar Aslında bu olanlar, Filistinlerin direnç göstermesi ve ellerinden geldiğince topraklarını geri almaya çalışmaları yüzünden. Zaman içinde çatışma dinsel bir boyut kazandı, ama aslında bu durum önceden tasarlanmıştı. Daha başlangıçta Siyonistler Filistin toprağıyla bağlantısı olan Eski Ahit'ten yararlandılar, ama tamamıyla olumsuz yönden. Tutumlarının dını bağlılıkla ilgisi yoktu, sadece Filistin hırsızlığına makul bir neden uydurmak istiyorlardı. Bu yuzden son zamanlarda, Filistin'in geri kalan kısmının, yani 'Batı Şeria' dedikleri bölgenin de İncil tarafından onlara verildiğini iddia eden pek çok Israilli var. Şımdı her ikı tarafta karşılıklı olarak -hatta sadece Filistin tarafında yukselişe geçen kemikleşmiş İslami hareketlere karşılık olduğunu vurgulamalıyım- bu dınsel talepleri göz önünde bulunduruyorlar, ama artık her şey için çok geç
Korkarım ki, çatışmanın dili olarak dinsel terminoloji kullanıldı ve kullanılmaya devam ediyor. Hamas ve Islami Cihad gibi belli gruplar bir Islam devleti kurmaktan söz ediyorlar. Eğer Filistin olarak özgürlüğümuze kavuşursak, Filistin topraklarının dini bir lutuf olduğu hakkında konuşmaya başlayacaklardır. Bunların hepsi bu çatışmada geç kalmış manifestolar ve sorunun merkezinde yer almıyorlar. Öte yandan olup bitenlerin bu yönü İslami terörden ve benzeri şeylerden bahsedıp duran Siyonistler tarafından ıstısmar edılıyor; bır dıger yanda da bazıları iyi nıyetli olan bazıları olmayan pek çok insan var ki, "Hepimız Ibrahim'in çocuklarıyız," diyorlar. Güzel, ama bu çatışmanın konusu tam olarak bu değil.

Filistinlilerin aksine İsraillilere duyulan bu büyük sempatinin ya da bu büyük yakınlığın sebebi nedir?
Sanırım iki nedeni var. Birincisi, İsrailllilerın Eski Ahıt'le ılışkılendirerek Filistin'ın Yahudilere aıt olduğu yonundeki başarılı propagandası. Bu düşunce, Hıristıyan öğretısının yayıldığı, Batı'daki Pazar Okulları'na çok benzer olarak sunuluyor. İnsanlar dındar olmasalar bıle, din denilen şey her neyle ilgiliyse Eski Ahit'ın de onunla ilgili olduğuna daır bır duyguları ve eskıden o topraklarda pek çok Yahudi'nın bulunduğuna daır kesin bır duşunceleri var. Ikinci olarak, İsrail'in Batılı bir demokrası olduğuna, Batı modelı lıberal bir demokrası olduğuna ilişkın inanç. Tabıı kı İsraıllıler bundan faydalanmakta çok başarılılar; her zaman ya fizıksel olarak Avrupalılara benzeyen ya da İngilizce'yi bir Ingiliz, bir Ame-

rikalı kadar iyi bilen ve ayrıca onlara çok da yabancı gelmeyen sözcükler buluyorlar, tüm bunlar yüzünden insanlar İsraillilerin tanıdık olduğunu hissediyorlar. Bu çok saçma, çünkü İsrail'e gidip oradaki aşırı Ortodoks Yahudilere ya da Doğulu Yahudilerin çoğuna bakarsanız, hiçbiri Avrupalıya benzemezler. Ama buna karşılık Araplar farklıdır.

Yani, Batı dünyasıyla Müslüman Arap dünyası arasında çok kesin bir fark olduğunu mu söylüyorsunuz?

Evet, tam olarak bunu söylemek istiyorum ve özellikle bir Batı devleti örneği olarak İngiltere'de bu durumu daha yoğun hissediyorum; çünkü burada, kendi yerli halkına, yani Filistinli Araplara ait bir ülkenin yabancılara verilmesini olağan sayıyorlar ve iş verdikleri Arapları küçümseyen bir tavır sergiliyorlar, ki bu davranış biçiminde bugün ısrar etme halindeler. Irak savaşına bakın. Irak'a saldırarak, gerçek boyutlarını şimdi farkına varabildiğimiz türden bir yıkıma neden olmanın yanı sıra zararsız Arap halkının ihtiyaçlarını ve sosyal haklarını ezip geçen tutum sergilendi.

"Fatma'yı Ararken" adlı kitabınız sizin öykünüz mü?

Bu kitabı yazdım, çünkü Filistinlilerin neler hissettiği, bu çatışmanın neden çıktığı üzerine bana daha önce sorduğunuz konulara çok duyarlıyım. Kendi öykümün pek çok Filistininkiyle aynı olduğunu düşünüyordum. Tamamen aynı değildi tabii: Anavatanımı kaybetmek, yabancı bir toplumda, İngiltere'de büyümek ve hem geçmişimle hem de şimdiki yaşamımla uyum sağlamaya çalışmak gayet kişisel konulardı. Aslında bu kitabı yazmak çok zordu, bunu belirtmem gerek. İnsanlar bu kitabı okuduklarında, bir Filistinli olmanın ne anlama geldiğini tam anlamıyla kavrayacakları konusunda artık daha fazla umudum var: İsrail'in kuruluşunun, sadece ekonomik ya da politik olarak değil, bu öykünün anlattığı şekilde nelere mal olduğunu içeriyor kitap.
Bu kitabı yazmak, İngiliz dilinde kaleme alınması bakımından benim için çetin bir iş oldu. Bildiğim kadarıyla, böyle bir kitabı İngilizce yazan ilk Filistinli kadın benim ve bu açıdan kitap benzersiz. Arapçada ve başka dillerde buna benzer başka kitaplar da var, başka Filistinliler tarafından buna benzer pek az anı kitabı yazıldı ama hepsi erkekti.

(www.bbc.co.uk)

tecavüz davalarına kadın yargıç

Bizler TCK'nın tartışıldığı şu günlerde, "rüzgârda eteği açılıp da örtmeyen kadın hayasızdır, kendisine tecavüz edenle evlenen kadın bir süre sonra duruma alışır," gibi pervasız cümlelerle uğraşaduralım, Hindistan Anayasa Mahkemesi'nin tecavüz davalarına kadın yargıçların bakmasına karar verdiğini duyduk. Darısı bizim başımıza.

Emek Ergun

Hindistan Anayasa Mahkemesi, tecavüz davalarına bakmaları için kadın yargıçların yöneteceği özel mahkeler kuruyor. Anayasa Mahkemesi, bütün mahkemelerin, cinsel taciz ve tecavüz davalarına karşı daha fazla sorumluluk ve duyarlılık göstermelerini istedi. Kadın yargıçlar tecavüzün yanı sıra, cinsel taciz ve çeyizle bağlantılı suçlara da bakacak. Delhi şehir polisi, kadınlara karşı işlenen suçlara adanmış mahkemelerin daha hızlı adalet dağıtabileceğini söylüyor. Delhi, kadınlara karşı işlenen suçlar konusunda yüksek bir suç oranına sahip; geçen sene 300'den fazla tecavüz davası görüldü. Üstelik şehirdeki cinsel taciz olayları da geçen seneye göre yüzde 22 oranında artmış durumda. Kadın hakları aktivistleriyse, kurbanlara vurulan toplumsal damganın, birçok kadının şikâyette bulunmasını engellediğini söylüyor. Delhi'de önde gelen ceza avukatlarından Seema Gulati adlı kadın şunu söylüyor: "Kurbanın, kadın yargıç ve kadın savcı önünde kendini çok daha rahat hissedeceğine eminim." Ancak bazıları da, kadın yargıç ve savcıların atanmasının pek etkisi olmayacağına inanıyor. "Kadın yargıçların ve savcıların olması, öyle ya da böyle insanlığa aykırı bir durum," diyor Delhi Devlet Barosu Meclis Başkanı KC Mittal ve ekliyor, "Yargıcın cinsiyetinin bir önemi yok." Oysa erkek yargıçlar bazı davalarda tecavüz kurbanlarına duyarsız kalmakla suçlandılar. Sekiz yıl once ülkenin batısındaki Jaipur şehrinde, yüksek sınıftan (kasttan) beş Hintli adamın, bir mahkemeye karşı protesto gösterileri düzenlendi. Beş adam, ülkede çocukların düşük sınıftan (kasttan) bir kadına tecavüz etmesinin pek olası olmadığı kararına varan evlendirilmesi geleneğine karşı çalışma yapan kırk üç yaşındaki kadına toplu tecavüz etme suçundan beraat ettiler. Yeri tam olarak açıklanmayan orta Hindistan bölgesindeki bir başka davada da, mahkeme, adamın yaralanmadığı, bu yüzden de yedi yaşındaki kurbanının karşı koyduğuna dair kanıt olmadığı gerekçesiyle bir adamı serbest bıraktı. Uzmanlar, yargıçın, kızın zarının yırtılmasını ve vücudunda ısırık izleri olmasını ya da otobüs durağında gerçekleştiği iddia edilen tecavüze şahit olanların ifadelerini göz önüne almadığını söylüyor. Tecavüze verilen en hafif ceza yedi yıl hapis ve toplumun bir bölümü şimdi tecavüzcülere idam cezası verilmesini talep ediyor. Ekim ayında Delhi'de görülen ve büyük yankı uyandıran bir başka dava da, İsviçreli bir diplomatın, bir film festivaline katıldıktan sonra arabasında tecavüze uğramasıydı. Aynı gece, film yapımcısı olan Hindistanlı kadın da tecavüze uğradı ve saldırganlarla boğuşurken başına ciddi darbeler aldı. Bu saldırılarla aynı hafta, bir tıp öğrencisi dört başkanlık koruması tarafından toplu tecavüze uğradı. Hindistanlı kadın yargıçlar, tecavüzün insanın temel haklarına karşı işlenen bir suç olduğunu ve kurbanın yaşama hakkını ihlal ettiğini hatırlatıyor ve bu davaların daha katı ve ciddi biçimde yürütülmesini istiyorlar, çünkü cinsel şiddet, kadının özel yaşam hakkına yapılan yasaya aykırı bir işgal olduğu kadar, insanlığa da aykırı bir hareket.

Kaynak:
http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/3335141.stm
http://www.feminist.org/news/newsbyte/uswirestory.asp?id=8232

Marina Crespin

elvedalenin

Halk kapitalizmin sunduğu her tür konfor ve değişime çok çabuk ayak uydurur. Binbir çeşit malzemeyle tıkabasa doldurulmuş marketler açılır, kapitalizmin simgesi Coca Cola panoları, kenti yutarcasına boy göstermeye başlar, insanların giyim kuşam tarzı değişir, Oğul Alex aval aval ne yapacağını bilmeden dolaşırken kızkardeşi üniversiteyi bırakıp Burger King de çalışmaya başlar.

Nihayet Almanya'dan sıcak ve düşündürücü bir film. 80'li yıllardan beri kendinden pek fazla söz ettirmeyi başaramayan Alman sineması Elveda Lenin'le geçmiş parlak günlerine döner umarım. Çok genç olanlar hatırlar mı bilmem ama bizim kuşak 80'li yılların parlak Alman yönetmenlerini özler olmuştuk. Tom Tykwear'in Koş Lola Koş'undan sonra Wolfgang Becker de Elveda Lenin'le Alman sinemasının eski günlerine döndüğünün müjdecisi oldu. Film bizlere 70'li yılların sonunda Doğu Almanyalı bir aileyi tanıtır. Anne baba ve iki çocuk mutlu yaşarken, bölünmüş Almanya'da herkes rejime ayak uyduramaz ve çoğu ailede olduğu gibi erkek aileyi batıya geçmek için terk eder. Bu duruma zor katlanan kadın bir süre kimseyle konuşmaz daha sonra kendine gelerek eski hayatına döner. O hayatta kadınlara yüklenen görevleri başarıyla uygulamakla yükümlüdür. O ilk önce anne ve başarılı bir pedagogdur kadın olduğunu unutmak zorundadır, kadın kimliği ile isyan edemez, sadece susarak acıya katlanır, kimse bir kadın olarak acısını bilmemelidir, o herşeyden önce "anne"dir, daha fazlasına hakkı yoktur, aynı zamanda iyi bir Doğu Alman vatandaşıdır, kadın kimliğini öne çıkaramaz, öyle öğretilmiştir çünkü. Doğu Almanya'da veya günümüzde hatta daha "demokratik" düzenlerde bile sıkıysa önce kadın olduğunu hatırla, bu hiç de kolay birşey değil. Bu arada yıllar geçmiş ve aile için hayat devam etmektedir ki, duvarın yıkıldığı gün kadın uzun sürecek bir komaya girer. Halk kapitalizmin sunduğu her tür konfor ve değişime çok çabuk ayak uydurur. Binbir çeşit malzemeyle tıkabasa doldurulmuş marketler açılır, kapitalizmin simgesi Coca Cola panoları kenti yutarcasına boy göstermeye başlar, insanların giyim kuşam tarzı değişir, Oğul Alex ortalıklarda aval aval ne yapacağını bilmeden dolaşırken kızkardeşi üniversiteyi bırakıp Burger King de çalışmaya başlar. Aylar sonra kadın uzun komasından uyanır. İşte o andan itibaren DDR Almanya'sının bu "mükemmel anne ve yoldaşı" tarihi durdurup tekrar yazacaktır. Yönetmen Wolfgang Becker filminin başarısını acı-tatlı komedisiyle seyirciyi DDR'ın son dönemlerindeki sosyopolitik düşünceyi veya birleşmiş yeni bir Almanya'nın problemlerini anlatmaktan öte, Berlinli basit bir ailenin duvarın yıkılışıyla yaşadıklarını öylesine duyarlılıkla anlatmasına borçlu. Alex i oynayan Daniel Bruhl ve "anneyi" oynayan Katherin Sass duyarlı oyunculuklarıyla filme büyük katkıda bulunuyorlar, yan karakterlerdeki oyuncuları da unutmamak gerek. Filmin müziklerini besteleyen Yann Tiersen'i de elbette (Amelie filminin müziklerini de o yapmıştı). Ama bana sorarsanız bu filmin büyük başarısı zeki ve bir de o kadar duyarlı Bernhard Lichtenberg'in senaryosundan kaynaklanıyor. Filmin dayandığı iki olgu, duvarın yıkılışıyla Berlin'deki hayatın ani değişimi ve Alex'in çocukluktan ergenliğe geçişi. Komadan çıkan annesinin bu değişimden haberdar olmaması için Alex imkânsızı başaracaktır. Annenin yatak odası Che Guevara'nın bakışları altında hâlâ sosyalist hayalin yaşatıldığı kurtarılmış bölgeye dönüştürülmüştür. Bu odada televizyonda hiçbir şey olmamış, düzen değişmemiş gibi eski programlar devam eder (kamera ile içli dışlı olan Alex'in bir arkadaşının sayesinde), genç koroculer yine parti şarkıları söyler, halen değişimi kabullenememiş eski dostlar da hiçbir şey değişmemiş gibi davranırlar, ama tüm bunlar Alex'in yönettiği kurmaca bir dünyadır. Filmi hüzünle izledim. Alex'in kurguladığı hayallerini süsleyen ütopik geçmişle, geleceğin daha özgür ama içinde dayanışma, dürüstlük gibi kimi kaybolmuş değerleri barındıran bir ülkenin özlemini duydum. Ve de artık kadınların anne, yoldaş, bacı, teyze, çiçek vs..... olmadıkları bir toplumu.

Tiyatro Boyalıkuş
Dış Ses'e çağırıyor

"Küçük, güzel, ölçülü" hayatlarını
yaşayan iki kadın....
Biri evinin, diğeri iş yerinin
sorumluluklarına gömülmüş.
Ve bir gün...

Dramaturji: Jale Karabekir
Metin: Zeynep Kaçar
Oyuncular: Duygu Erdoğan – Zeynep Kaçar
Dış Ses: Murat Karasu
Dekor: Emre Mutlulu

Tarihler: 13-20-27 ŞUBAT CUMA 20:30

Yer: Oyuncular Tiyatro Kahve-Cem Safran Sahnesi
Adres: İstiklal Caddesi Rumeli Han (Rebul Eczanesi Üstü) Kat: 2 Beyoğlu
Rezervasyon: 212 245 13 14

Oyunun süresi yaklaşık 1 saattir

Feminist Ansiklopedi'ye Pazartesi Dergisi'nin 61. sayısında Şöhret'le birlikte başladık. Bir süre sonra tek başına hazırlamaya başladığım köşeye kaldığımız yerden devam edeceğim. İlk adımda şöyle demiştik: Kadınlar yaşayan anadilleri kuşaktan kuşağa aktarır... Bunu kimse inkar edemez değil mi? Oysa resmi yazılı dil ve sokakların dili kadınlara bazan kördür. Geride bıraktığımız yüzyıl boyunca kadınlar kendileri için ve bütün insanlar için başka bir dünya isterken, kurumları ve kavramları çok sık karşılarında buldular. Bu karşılaşmada, örtüleri kaldırdılar, kapıları kırdılar, kendi kavramlarını yaratmaya çalıştılar. Bu sözlük çalışması bize çarpanları sıralamayı amaçlıyor. Kendini "A" harfiyle anlatmaya başlarken katkı ve önerilerinizi bekliyor.

Feminist Ansiklopedi

Hayız: Eski dilde kadınların aylık kanaması. Sünni fıkıhta hayız kanamasının başlaması kadınlarda ergenlik çağının başlaması sayılır. 9 ile 55 yaş arasında sınırlandırılmıştır. İslam dinine göre aylık kanaması olan kadınlar namaz kılamaz, hacda tavaf edemez, camie giremez, kuranı elleyemez, çünkü temiz görülmez. Hayız geçtikten sonra boy abdesti alınması gerekir. Kur'anın Bakara suresinin 222. ayeti şöyle der:" Sana hayız durumunu soruyorlar. Pisliktir, bu durumdaki kadınlardan çekilin, temizlenecekleri zamana kadar onlara yanaşmayın"

Hayızdan nifaszdan kesilmek: Kadınların adetten kesilmesi

Hançer: Ucu sivri, iki tarafı keskin kamaya benzer bıçak. Reşad Ekrem Koçu şöyle anlatır. "Tanzimatdan önceki eski toplum hayatımızda hançer, erkek tuvaletinin, aynı zamanda merdlik nişanı olan en önemli süslerinden biriydi. Erkek çocuğun delikanlılık çağı, belindeki kuşağın kıvrımına sokulmuş bir hançer taşıması ile başlardı....Şu kıta 18. yüzyılın meşhur şairi Nedim'in ünlü bir şarkısındandır. Sürmeli gözlü, güzel yüzlü gazAlAn anda/Zer kemerli , beli hançerli civAnAn anda/ BAhusus aradığım servi hirAmAn anda/Nice akmaya gönül su gibi SadAbAde. " (BÜYÜK A LARIN ÜSTÜNE ŞAPKA GELECEK) Bu şiirde bir erkek başka bir erkeği bir çok divan şiirinde olduğu gibi sevişmeye davet etmektedir. Reşad Ekrem Bu bahsi şöyle bitirir "Edebiyatımızda güzellerin, bilhassa güzel delikanlıların kaşları ve kızgın sert bakışları hançere benzetilegelmiştir. " Osmanlı'da erkek- kadın aşkından ziyade, erkek-genç erkek aşkının bilinir ve yaşanır olması, kadınları hem "hançerden" hem de" hançer kaşlılara" vurulabilen erkeklerin kapalı aşk hayatından uzakta tutmuştur.

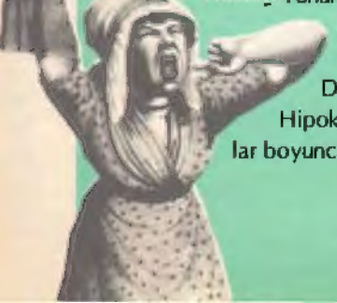

Histeri: Yunanca 'hysteron' dan gelmektedir. Kelime anlamı döl yatağıdır. Deyimi ilk kullanan Hipokrat ve sonraki yüzyıllar boyunca bir çok hekim isteriyi yaşı ilerlemiş ve cinsel ilişki kuramamış kadınlara özgü bir dölyatağı hastalığı olarak görmüşlerdir. Nöroloji ve diğer tıp bilimleri histerik kadınları uzun süre aşağılamıştır. 1907 yılında Lozan'da yapılan Nöroloji Kongresinde kadınlarla çocukların zeka düzeyinin eşit olduğu, mental kapasitelerinin yetersiz olduğu resmi olarak söylenmiştir. Birçok hekim kollarını oynatamayan, bacaklarını hareket ettiremeyen, bayılan bu kadınların rol yaptığını düşünmüştür. Freud ve Beuer hastalığın ruhi nedenlerini saptamış ve tedavisi için psikanalizin gerektiğini ortaya çıkarmıştır. İkisi de insan dünyasında dürtüler ve arzularla, yasaklar arasında bir çatışma olduğundan, kadınların bu çatışmaları bedenlerine yönlendirdiklerinden söz etmişlerdir. Bugün histerinin çoğunlukla kadınların yakasına yapıştığı ama erkeklerin de histerik olabileceği biliniyor. Yüzyıl başı Viyana'sında dertlerine deva arayan histerik kadınların psikanalizin gelişmesinde ve derinleşmesinde etkin bir rol oynadıklarını söyleyen Doç. Tevfika Tunaboylu İkiz tıp biliminin ve toplumun histerik kadınları uzun süre aşağıladığından bahsederken , Flaubert, Maupassant ve Zola gibi yazarların yakınları olan histerik kadınların değerli edebi metin kaynakları olduklarını , bu kişilerin onlardan bir şekilde yararlandıklarını belirtir.

Histerik: Histeri hastalığına tutulmuş kişi. 'Histerik kadın' terimi kadınları aşağılamak için kullanılır. Histerik erkek, cinsel bir arıza çağrıştırmaz. Bu kelime günlük dilde cinsel istekleri olduğunu gizlemeyen, bu konuda taleplerini ifade edebilen kadınlar için veya cinsel olarak doyumsuz olduğu ve bu yüzden sinirli olduğu varsayılan kadınlar için kullanılmaktadır. Genç kızların cinsel arzularını çokça belli etmesi durumunda bunun ebeveynler tarafından hastalık olarak görülmesi ve kızımız " isterik" mi acaba diye endişeye kapılmasına orta sınıf ailelerde sıkça rastlanabilir. Bu endişe kız çocuklarla paylaşılmaz fakat bu çocukların hayatı denetlenir. Erkenden evlenmeleri sağlanmaya çalışılır. Ergen erkeklerde ortaya vurulan cinsel istek bir hastalık belirtisi olarak görülmez.

Hazırlayan: Handan Koç

Çitlembik kültür kitabevi

... açıldı!!!

12 Şubat'tan itibaren Pazar-Pazartesi hariç her gün saat 13.00-20.00 arası açık olan Çitlembik Kültür Kitabevi'nde tüm Çitlembik kitaplarında %50 indirim var.

Sevgili Pazartesi okuyucularını çaya bekleriz...

Çitlembik kitaplarında %50 indirim...

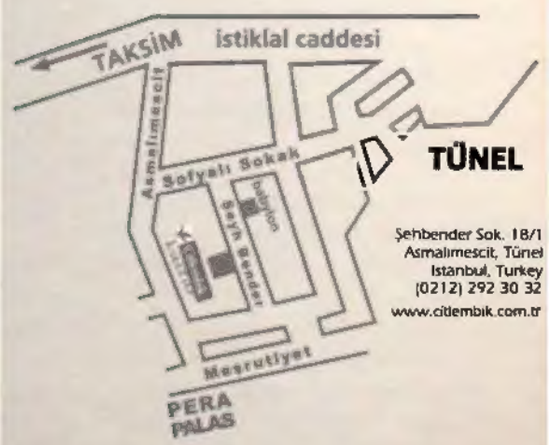

Şehbender Sok. 18/1
Asmalımescit, Tünel
İstanbul, Turkey
(0212) 292 30 32
www.citlembik.com.tr

Çitlembik

www.citlembik.com.tr kitap@citlembik.com.tr

8 MART 2004'TE
NE SAFLARIMIZDA
NE SİYASETİMİZDE
ERKEKLERİ İSTEMİYORUZ.
ÇÜNKÜ
BİZ KADINLARIN
ASGARİ MÜŞTEREKLERİ
BİR DEVRİME
YOL AÇABİLECEK
KADAR BÜYÜKTÜR...